

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**SÖZCÜK ÖĞRETİMİ YOLUYLA ORTAOKULLARDA TÜRKÇE DİL
BİLİNCİNİN KAZANDIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zekiye DEMİR

TOKAT

Ağustos, 2016

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SÖZCÜK ÖĞRETİMİ YOLUYLA ORTAOKULLARDA TÜRKÇE DİL
BİLİNCİNİN KAZANDIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zekiye DEMİR

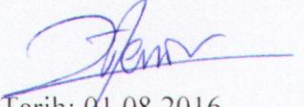
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sami BASKIN

TOKAT

Ağustos, 2016

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasını "intihali engelleme" programı ile taradığımı, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyaz eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: 01.08.2016

Zekiye DEMİR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Zekiye DEMİR'in "S¼zc¼k ¼đretimi Yoluyla Ortaokullarda T¼rkçe Dil Bilincinin Kazandırılması" adlı çalışması 24.08.2016 tarihinde j¼rimiz tarafından T¼rkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda y¼ksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Selçuk AKDEMİR

.....

¼ye(Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Sami BASKIN

.....

¼ye: Yrd. Doç. Dr. Beytullah KARAG¼Z

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

24/08/2016

Doç. Dr. Adem İşCAN

Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖN SÖZ

Ana dil; sahip olduğumuz tüm değerlerin hem muhafızı hem de aktaranıdır. Milli unsurların başıdır. O bizi muhafaza ederken bizim de ona sahip çıkmamız, onu korumamız gerekmez mi? Üstelik Türkçe, kullananına geniş anlatım olanakları sunan zengin bir dilken bu zenginliği göz ardı mı edilmeli, yoksa her zenginlik gibi kıymeti bilinmeli mi? Elbette, “Milli şuorumuz için dilimizi korumalı, onu sahiplenmeliyiz, zenginliğinden yararlanmalı, kıymetini bilmeliyiz.” denilebilir hemen bir çırpı da. Ancak gerçekten öyle bir durum var mı? İnsanoğlunun pek çok davranışının ve özellikle belirgin bir biçimde dilinin biçimlendirildiği okullarda, eğitim insanlara dil bilinci kazandıracak biçimde örgütlenmiş midir? Önceki sorulara bir çırpıda ve genellikle bir refleks biçiminde verilen cevaplar gibi kolay bir şekilde çıkmıyor yanıtlarımız. O zaman ortada önemli bir sorun var. Okullar, öğretmenler, Milli Eğitim Teşkilatı veya diğer unsurlarda bu konuda bir eksiklik vardır. Ya yaptıklarını insanlara anlatamamışlar ya da dil bilinci ve Türkçenin zenginliğini anlatmamışlar. Bu çalışmada bu sorunun kısmen aydınlatılması hedeflenmiştir. Türkçe dersinde yaptırılan dil becerilerini geliştirici etkinliklerin Türkçe dil bilinci kazandırıp kazandırmadığı, Türkçenin zenginliği açıktan veya örtük biçimde öğrencilere gösterip göstermediği araştırılmıştır. Bu yüzden ortaokullarda okutulan Türkçe dersinin çalışma kitaplarındaki tüm sözcük öğretimi etkinlikleri incelenmiş ve dil bilinci oluşturma ile dilin zenginliklerini gösterme kıstasları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Sağlam sonuçlara varmak için çalışma iki temel bölüm halinde inşa edilmiştir. Birinci bölümde “Etkinlikler sözcükleri öğretirken hedef sözcüğün Türkçe olup olmadığını belirtiyorlar mı?” sorusunun, ikinci bölümde ise “Türkçe eğitiminde sözcükler hangi biçimde (dil bilimsel kavram alanı) öğretiliyor?” sorusunun cevabı aranmıştır. İlk soru dil bilincinin, ikincisi ise hangi dil zenginliklerinin öğretildiği yanıtını vermiştir.

Yapılan inceleme ve değerlendirmede Türkçe eğitimindeki etkinliklerin büyük bir kısmının dil bilincini oluşturma hedefinin olmadığı, bu etkinliklerle de dil bilincinin kazandırılmasının mümkün olmadığı görülmüştür. Ayrıca 24 ayrı başlıkta detaylandırılan Türkçenin zenginliğinin öğretimi ortaokullar için yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmanın en dikkat çeken yanı, tespit edilen eksikliklerin nasıl giderileceğinin gösterilmiş olmasıdır. Ancak burada gösterilenler sadece ilk adımlardır

ve tamamlanmaya, zenginleştirilmeye ihtiyaçları bulunmaktadır. Eklenerek her etkinlik, her söz, her fikir hem alan için hem de bu konuda çalışanlar için önemli bir katkı olacaktır.

Zekiye DEMİR

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmayı yaparken öğretmenliği, abiliği ve dostluğuyla bana gece gündüz yol gösteren, gayret etmemi sağlayan çiçeği burnunda baba, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Sami BASKIN'a; dostluğu ve anlayıőıyla her zaman yanımda hissettiğim çiçeği burnunda anne Hayriye BASKIN'a; mezun olmamı benim kadar büyük bir heyecanla bekleyen ve her zaman yanımda olan değerli dostlarıma; çalıőmam boyunca her türlü sabrı ve desteği gösteren annem Türkan DEMİR, babam Aydın DEMİR, kardeőlerim Ayla ÖZTÜRK ve Hüseyin DEMİR'e; çoğu zaman vaktinden çaldığım, onunla ilgilenmek yerine yanımda uyuyup kaldığım, okuyarak örnek olmaya çalıőtıđım yaşam kaynağım canım oğlum Demir Can'ıma teőekkürlerimi büyük bir onur ve mutlulukla sunarım.

ÖZET

Türkçe sahip olduğu söz varlığı ile dünya dilleri arasında üst sıralarda yer alabilecek bir kapasiteye sahiptir. Çünkü Türkçenin yazı dilini esas alarak hazırlanan ve “söz varlığının yanı sıra bütün bilim, sanat ve spor terimlerini, yer adlarımızı, kişi adlarımızı, bölge ağızlarımızdaki ve kaynaklarımızdaki sözcükleri, deyimleri içeren Büyük Türkçe Sözlük’te söz, deyim, terim ve ad olmak üzere toplam 616.767 söz varlığı bulunmaktadır” (<http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com-bts> Erişim Tarihi: 04.04.2015). Üstelik Türkçe sondan eklemeli bir dil olduğundan, sözcük kök ve gövdelerine uygun ekler getirmek suretiyle sonsuz sayıda Türkçe sözcük üretmek mümkündür. Yani Türkçenin söz varlığı, ihtiyaç duyulan her durumu karşılayabilecek bir niteliğe ve niceliğe sahiptir. Türkçenin bu zenginliğinin gelecek nesillere aktarılması, kullanılabilirliğinin artırılması veya dilin zenginliğine zenginlik katılması ancak kullanıcıların Türkçe dil bilincini edinmiş olmaları ile mümkündür. Bireylerin bu dil bilinci genellikle okul çağında ve Türkçe eğitimi derslerinde şekillenmektedir. Özellikle ergenliğe geçiş sürecinde şekillenen algıların ömür boyu etkili olduğu bilinmektedir. Bu döneme denk gelen ortaokul yılları ve bu süre zarfında verilen Türkçe derslerinin Türkçe dil bilincini kazandırması, Türkçe anlatım olanaklarını göstermesi ve anlatım becerileri gelişmiş bireylerin yetişmesine aracılık etmesi beklenmektedir. 2005 yılından sonra etkinliklerle yürütülen Türkçe derslerinin içeriğinin ve etkinliklerinin bu beklentiye cevap verecek biçimde düzenlenmiş olması gerekir. Bu araştırma durumun böyle olup olmadığını denetlemesi bakımından önemlidir. Ayrıca tespit edilen eksikliklerin nasıl giderilebileceğinin gösterilmesi açısından da yol gösterici niteliktedir. Bunu gerçekleştirebilmek için çalışma, “Türkçe ders kitaplarında sözcük öğretimi için hazırlanan etkinlikler Türkçenin zenginliklerini kavrayacak biçimde tasarlanmış mıdır?” ve “Sözcük öğretimi etkinlikleri Türkçe dil bilinci kazandıracak biçimde tasarlanmış mıdır?” problem cümleleri üzerine kurulmuştur. Bu problem cümleleri aynı zamanda, “Türkçenin zenginliklerini kavratmak ve öğrencilere dil bilinci kazandırmak için Türkçe çalışma kitabındaki etkinlikler nasıl iyileştirilebilir?” sorusunun cevabını da ortaya çıkarmıştır. Bu problem cümleleri 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaokullarda okutulan Türkçe çalışma kitaplarındaki sözcük öğretimi ile ilgili etkinlikleri dikkate alınarak soruşturulmuştur?

İnceleme neticesinde Türkçe çalışma kitaplarında sözcük öğretimi ile ilgili 369 etkinliğin varlığı saptanmıştır. Bunların 47’si 5.sınıf FCM Yayınlarına, 79’u 5.sınıf

MEB Yayınlarına, 65'i 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 24'ü 6.sınıf MEB Yayınlarına, 33'ü 7.sınıf Cem Yayınlarına, 30'u 7.sınıf MEB Yayınlarına, 62'si 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 29'u 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 177 tanesinin dil bilinci kazandırmak ve Türkçenin zenginliklerini göstermek bakımından yeterli olduğu, 192 etkinliğin ise bu amaçları gerçekleştirebilmeleri için yeniden düzenlenmesi gerektiği tespit edilmiştir. Bu yüzden Milli Eğitim Bakanlığının ilgili birimleri Türkçe etkinlik kitaplarını seçerken daha dikkatli davranmalı, Türkçe dil bilinci kazandırmayan etkinlikleri düzeltmeli ve öğrencilere Türkçenin zengin sözcük hazinesini gösteren, Türkçe sözcükler kullanmalarını özendiren kitapları hazırlatmalıdır.

ABSTRACT

Turkish language has a capacity to step forward amongst other languages with its wide vocabulary. Turkish Grand Dictionary, which has been prepared based on written language, has 616,767 phrases and words that contains vocabulary, terminology of science, art and sport also place names, human names , words and phrases that is distinctive to specific regions and idioms. On top of that Turkish is an agglutinative language which makes it render possible to create almost infinitive numbers of Turkish words by adding preoperative suffixes into roots and stems. Hence Turkish language is essentially capable of providing necessary words for any kind of circumstances by its vihowvih of quality and quantity. It is only possible in order to maintain and inherit the language into next generations or increasing its usability and enrichment by gaining consciousness about the Turkish language. In fact this consciousness has been carved into a shape during school years and Turkish lectures. It's been known that perspectives which have been molded into the deep consciousness during the transition of the teenage years affect the individuals vihowvihe rest of the life. vihowvihevi reason education of the youth brains by Turkish lectures should highly focus on developing consciousness of the language, indicating different variety of expression techniques, it is also should be expected vihowvihe schools which effects these years to be able to help raising people with high functioning expression skills. Contents and the activities of the Turkish lectures which have been mostly run by activates since 2005 should be properly arranged to satisfy these expectations. This research is important to detect if the situation is whether like this or not. Furthermore the research is to vihow us how we can overcome the inadequacy that we've detected, if there is any. To be able to achieve that this study has been based on the questions such as "Do Turkish vihow have been equipped with activities that focuses on teaching vocabulary which it does comprehend the idea of passing on the richness of Turkish languages into kids?" and "Do these vocabulary teaching activates have been prepared in a way to create language consciousness?" These questions also revealed the answer of "How can we improve the activities in the Turkish workshop vihow to comprehend the richness of the language and to create language consciousness to the kids?" These questions have been ask to take the activities which are related to vocabulary on the workshop of the Turkish lecture book in 2014 – 2015 education year into consideration.

As a result of research there have been detected 369 activities about vocabulary teaching in the Turkish workshop book. Activities belong to these in order; 47 of them to the fifth grade FCM vii how vii he vii r, 79 of them to the fifth grade MEB viihowviiheviir, 65 of them to the sixth grade Gizem viihowviiheviir, 24 of them to the sixth grade MEB viihowviiheviir, 33 of them to the seventh grade Cem viihowviiheviir, 30 of them to the seventh grade MEB viihowviiheviir, 62 of them to the eighth grade Yıldırım viihowviiheviir, 29 of them to the eighth MEB viihowviiheviir.177 of these activities are adequate enough to comprehend the richness of the language and to create language consciousness but the remaining 192 should be determined to be re-established to achieve the same goals. Therefore relative departments under Ministry of the Education should be more cautious while choosing which ones to be the Turkish workshop vii how and nevertheless the vii how that doesn't develop language consciousness viihowviihe kids should be re-established and The Ministry should encourage publishers to prepare viihow that viihow students the rich vocabulary of the language and persuades to use them.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	1
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi.....	4
Sayıtlılar	4
Sınırlılıklar	4
BÖLÜM II.....	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
Sözcük Öğretimi:	5
Dil bilinci ve Türkçe eğitimi.....	6
Türkçe Eğitimi Programında Sözcük Bilgisi ile İlgili Kazanımlar.....	6
Etkinliklerle Eğitim ve Türkçe Dersi Etkinliklerinde Sözcük Öğretimi:	11
BÖLÜM III	12
YÖNTEM.....	12
Araştırma Modeli	12
Evren ve Örneklem	12
Ölçme Araçları.....	12
Veri Toplama Süreci	13
Verilerin Çözümlemesi	13
BÖLÜM IV	14
BULGULAR	14
SÖZCÜK ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ETKİNLİKLER	15
5. Sınıf FCM Yayınları	15
5. Sınıf MEB Yayınları	18
6.Sınıf Gizem Yayınları	20
6.Sınıf MEB Yayınları	23

7.Sınıf Cem Yayınları	24
7.Sınıf MEB Yayınları	26
8.Sınıf Yıldırım Yayınları	29
8.Sınıf MEB Yayınları	31
TÜRKÇE EĞİTİMİNDE SÖZCÜK ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ETKİNLİKLERİN AİT OLDUĞU KAVRAM ALANLARI VE DİL BİLİNCİ	33
Sözcük Veya Sözcük Grubunun Ait Olduğu Kavram Alanının Belirlenmesi.....	35
Sözcük Ve Sözcük Gruplarının Ait Olduğu Kavram Alanının Bulunması ve Cümle Kurulması.....	39
Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamlarının Tahmin Edilmesi.....	40
Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamlarının Tahmin Edilmesi ve Cümle Kurulması	46
Sözlük Yardımıyla Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Bulunması	48
Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Tahmin Edilmesi, Sözlüksel Anlamının Bulunması ve Cümle Kurulması.....	49
Sözcük veya Sözcük Gruplarından Tahmin Edilen Anlamla Sözlüksel Anlamının Karşılaştırılması	52
Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamına Uygun Olarak Boşluklara Yerleştirilmesi	60
Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Tahmin Edilmesi ve Uygun Boşluklara Yerleştirilmesi.....	64
Tanıma Uygun Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması	65
Tanıma Uygun Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması ve Cümle Kurulması.....	74
Verilen Sözcük veya Sözcük Grubuyla Metin Oluşturulması	79
Verilen Sözcük veya Sözcük Grubuyla Cümle Kurulması.....	81
Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük ve Sözcük Grubunun Bulunması	89
Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması ve Cümle Kurulması.....	90
Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük ve Sözcük Gruplarının Sözlüksel Anlamlarının Bulunması ve Anlamının Tahmin Edilmesi.....	91
Anahtar Sözcüklerin Ayırt Edilmesi.....	93
Sözcüklerin Yerine Geçebilecek Başka Sözcüklerin Bulunması	94
Sözcük veya Sözcük Gruplarının Kullanım Alanlarının (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Tahmin Edilmesi.....	98
Sözcük veya Sözcük Gruplarının Kullanım Alanlarının (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Bulunması ve Cümle İçinde Kullanılması	101

Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Diğer Anlamlarının Bulunması.....	108
Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Eşleştirilmesi .	126
Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...)Diğer Anlamlarının Bulunması ve Cümle Kurulması.....	133
Sözcük ve Sözcük Grubunun Anlam Bakımından Karşılaştırılması	134
BÖLÜM V	136
TARTIŞMA	136
BÖLÜM VI.....	141
SONUÇ VE ÖNERİLER	141
Sonuç.....	141
Öneriler	148
KAYNAKÇA.....	176

BÖLÜM I

GİRİŞ

Dillerin “zengin” veya “yoksul” olması dünyada tartışılan önemli konulardan biridir. Bu durum Türkçe gibi geniş bir coğrafyada konuşulan ve uzun bir tarihi geçmişe sahip bir dil için de geçerlidir. Tarih boyunca Türkçenin zenginliği veya yetersizliği tartışılmıştır. Örneğin Osmanlı Türkçesi döneminde şair ve yazarlar Arapça ve Farsça sözcüklerin şiirsel değerinin daha yüksek olduğunu düşünmüş ve onları tercih etmişlerdir. Yine Cumhuriyet döneminde Türkçenin bilim dili olamayacağı, çünkü anlatım imkânlarının yetersiz kaldığı yüksek sesle dillendirilmiştir. Bu yüzden “Ülkemizde eskiden olduğu gibi, bugün de bilim dilinde yaygın bir yabancı sözcük ve terim düşkünlüğü ile birlikte, bilimsel yazılarda zor anlaşılır ya da anlaşılabilir olma eğilimi sık gözlenmektedir.” (Atmaca, 2004, s. 175). Dünyanın hemen her yerinde konuşulabilen ve eski çağlardan beri metinlerle takip edilebilen bir dil için yetersiz demek, anlatım gücü az iddiasında bulunmak ne kadar gerçekçidir? Hangi ölçütlere göre Türkçe fakirdir? Bir dilin zenginliğinin ölçütleri nelerdir? Bir dilin zenginliğinden ne anlaşılmalıdır?

“Bir dilin zenginliğinden ne alıyoruz?” sorusuna cevap verirken Sayılı (2001) şu cevabı vermiştir:

“Dil zenginliği, belki her şeyden önce, sözcük dağarcığının zenginliğini dile getirir. Fakat ayrıca, zengin ve gelişmiş bir dilde ifade incelik ve çeşitlilikleri; kullanışlı ve zengin içerikli kavram ve düşünce kalıpları; dilin telkin, çağrışım ve seçkin uygulama örnekleri yoluyla zımni olarak dile getirdiği düşünceler; renk, canlılık, kıvraklık ve heyecan unsurları; birkaç sözcükle geniş anlatı olanaklarının yaratılması veya ilham edilmesi; dil bilinci, dil duygusu, dil estetiği; dilin vurgu, ritim ve ses uyumları gibi vasıfları; sarahat, dakiklik ve ince anlam ayırmaları duyarlılığı gibi nitelikler hep dil zenginliğini belirleyen ve simgeleyen özelliklerdir” (Sayılı, 2001: s. XII).

Bütün bunları söyledikten sonra Sayılı, dilin zenginliğini iki ana başlıkta toplamanın mümkün olduğunu da belirtmiştir. Bunlar: “sözcük hazinesinin zenginliği” ve “sentaks, gramer ve sözcük yapı kurallarının ideal olarak tamamen sarah ve mantıksal olması hususlarıdır” (Sayılı, 2001, s. XII)

Süer Eker ise “Türkçe, günümüzde yaşayan diller arasında dört özelliği ile büyük ve zengin bir dildir.” biçiminde görüşünü belirttikten sonra dil zenginliği konusunda esas aldığı dört ölçütü şöyle sıralamıştır:

1. En eski yazılı eserlere sahip olmak,
2. Çok geniş bir coğrafyada konuşulmak,

3. Konuşan insan sayısının çokluğu,

4. Dildeki sözcük sayısının çokluğu (Eker, 2011, s. 87-91).

“Türkçenin Zenginliği, İncelikleri” ile ilgili çalışmalar yapan araştırmacılardan biri de Doğan Aksan’dır. Aksan, bir dilin zenginliğine veya yoksulluğuna karar verebilmek için belirlediği ölçütleri soru formunda dile getirmiştir. Ona göre, bir dilin zenginliği şu sorulara cevap verebilme kabiliyeti ile eş değerdir:

“1. Bir dildeki sözcük sayısı, özellikle kültür dili sayılan dillerle karşılaştırıldığında ne durumdadır?

2. Bir dil, doğadaki nesnelere, evreni, insan davranışlarını ayrı ayrı adlandırabiliyor, soyut kavramları yeterince karşılayabiliyor, bilimde, teknikte, sanatta oluşan kavramları kendi öğeleriyle anlatabiliyor mu?

3. Aynı kavram alanında çeşitli sözcüklere, değişik anlatım yollarına sahip mi?

4. Bir dilin söz varlığı acaba hangi ölçüde kendi sözcüklerinden oluşuyor?”(Aksan, 2011, s. 13).

Bu görüşleri değerlendiren Tosun (2005) ise söz varlığı ve kavram zenginliğine ek olarak “üst dil de dediğimiz vurgu, ritm, tonlama, perde gibi sesletim özellikleri, kavram ve kalıp seçeneklerinin çokluğu, dilde eskilik, yaygın ve çok kimsenin o dili konuşuyor olması, söz varlığı kaynaklarının dilin özünde bulunması gibi kimi özellikleri” de dilin zenginliğini tespit etmede kullanılacak ölçütler arasına almıştır (Tosun, 2005, s. 144).

Bu dört görüşte de ortak nokta, dildeki sözcük sayısının dil zenginliğini tespit etmede önemli bir kıstas olarak ele alınması gerektiğidir. Hatta bir başka çalışmada, dildeki sözcük sayısının, diller arasında zenginlik bakımından bir karşılaştırma yapılmasına olanak verdiği ve bir dilin diğer dillere üstünlüğünün kelime kadrosuna bakılarak tespit edilebileceği belirtilmiştir (Özkan ve Musa, 2004, s. 96).

Türkçe sahip olduğu söz varlığı ile dünya dilleri arasında üst sıralarda yer alabilecek bir kapasiteye sahiptir. Çünkü Türkçenin yazı dilini esas alarak hazırlanan ve “söz varlığının yanı sıra bütün bilim, sanat ve spor terimlerini, yer adlarımızı, kişi adlarımızı, bölge ağızlarımızdaki ve kaynaklarımızdaki sözcükleri, deyimleri içeren Büyük Türkçe Sözlük’te söz, deyim, terim ve ad olmak üzere toplam 616.767 söz varlığı bulunmaktadır” (<http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com-bts> Erişim Tarihi: 04.04.2015). Üstelik Türkçe sondan eklemeli bir dil olduğundan, sözcük kök ve gövdelerine uygun ekler getirmek suretiyle sonsuz sayıda Türkçe sözcük üretmek mümkündür. Yani Türkçenin söz varlığı, ihtiyaç duyulan her durumu karşılayabilecek bir niteliğe ve niceliğe sahiptir. Türkçenin bu zenginliğinin gelecek nesillere aktarılması, kullanılabilirliğinin artırılması veya dilin zenginliğine zenginlik katılması,

toplumun temel müesseseleri olan okulların eğitim-öğretimlerini bu yönde gerçekleştirmelerine bağlıdır.

Problem Durumu

Türkçe uzun bir geçmişi olan ve yukarıda da belirtildiği gibi altı yüz binin üzerinde sözü olan gelişmiş bir dildir. İnsanlar bu dili her ne kadar ev ve sosyal çevrede edinmeye başlasalar da bu öğrenmenin belli bir biçime dönüştürülmesi, dilin anlatım olanaklarının farkındalığının sağlanması okullarda gerçekleşir. Onan bu durumu, Türkçenin tüm ayrıntıları ve bütün zenginlikleriyle günlük hayata geçirmenin ancak dili tanıyarak, okuyarak ve öğrenerek başarılabileceğini belirtmektedir (Er, 2004, s. 16). Enginün (1990, s. 85) de Türk dilinin kullanım çeşitliliğinin bütün öğretim kademelerinde gösterilmesinin büyük önem taşıdığını söylemiştir. Dilin bu anlatım olanaklarının gösterimi ilk ve ortaokullarda Türkçe dersinde, lise yıllarında ise Türk Dili ve Edebiyatı dersinde gerçekleşir. Bu çalışmada ortaokullardaki Türkçe dersi esas alınmış, çocukların dil gelişimi ve Türkçenin zenginliklerini öğrenmeleri için doğru etkinlik ve uygulamaların yapılıp yapılmadığı araştırılmıştır. Konunun daha iyi ortaya konulabilmesi için de ortaokullardaki sözcük öğretimi ile öğrenme alanları sınırlandırılmıştır. Bunun için araştırma “Türkçe ders kitaplarında sözcük öğretimi için hazırlanan etkinlikler Türkçenin zenginliklerini kavratacak biçimde tasarlanmış mıdır?” problem cümlesi bu araştırmanın temelini oluşturur. Bu problem cümlesi, “Türkçenin zenginliklerini kavratmak için Türkçe çalışma kitabındaki etkinlikler nasıl iyileştirilebilir?” sorusu ile tamamlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Ortaokullarda dil eğitimi için kullanılan kitaplardaki etkinlikler sadece sözcük öğretimine odaklanmaktadır. Ancak bu sözcüklerin Türkçenin zenginliğini öğretip öğretmediği sorgulanmamaktadır. Bu çalışma, sözcük öğretimi için kullanılan etkinliklerin Türkçenin zenginliklerini gösterecek, Türkçe dil kullanımlarını özendirerek biçimde tasarlanması amacıyla yapılmıştır. Bunun için sözcük öğretiminde sıkça karşılaşılan temel hataların ne olduğu araştırılmış, çoğu dikkatsizliklerden kaynaklanan bu hataların nasıl düzeltilebileceği gösterilmiş ve Türkçe eğitiminin daha nitelikli olması için çeşitli öneriler sunulmuştur. Çünkü okul çağındaki çocukların Türkçe sözcük bilgilerini artırmak amaç edinilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Bireylerin dil gelişimi için okul çağları çok önemlidir. Ortaokul dönemleri de bu zaman diliminin önemli bir parçasıdır. Özellikle ergenliğe geçişte şekillenen algıların ömür boyu etkili olduğu bilindiğinden Türkçe derslerinin Türkçe dil bilincini kazandırması, Türkçe anlatım olanaklarını göstermesi ve anlatım becerileri gelişmiş bireylerin yetişmesine aracılık etmesi beklenmektedir. 2005 yılından sonra etkinliklerle yürütülen Türkçe derslerinin etkinliklerinin bu beklentiye cevap verecek biçimde tasarlanmış olması gerekir. Bu araştırma durumun böyle olup olmadığını denetlemesi bakımından önemlidir. Ayrıca tespit edilen eksikliklerin nasıl giderilebileceğinin gösterilmesi açısından da yol gösterici niteliktedir.

Sayıtlar

Bu çalışmada MEB ve özel yayınevleri tarafından yayımlanmış 2014-2015 eğitim öğretim yılına ait ortaokul Türkçe çalışma kitaplarındaki etkinliklerin sözcük öğretimi için yeterli kapsama sahip olduğu ve diğer yayınevlerinin kitaplarındaki etkinliklerin bunlara benzer olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu çalışmada 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaokul Türkçe ders kitaplarını kapsamaktadır. Araştırmanın evrenini 5.sınıf MEB ve FCM Yayınlarının kitapları, 6.sınıf MEB ve Gizem Yayınlarının kitapları, 7.sınıf MEB ve Cem Yayınlarının kitapları, 8.sınıflar MEB ve Yıldırım Yayınlarının kitaplarında yer alan etkinliklerin tümü oluşturmaktadır. Ancak çalışma, Türkçenin zengin söz varlığını (sözcük ve sözcük grupları) öğretmeyi amaçlayan etkinlikler ile sınırlandırılmıştır. Sözcük öğretimine yönelik olmayan etkinlikler araştırmanın kapsamında çıkarılmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2005'ten itibaren Türkçe eğitiminde, öğrencilerin bilgi düzeyleri ve dil becerilerinin gelişim seviyesini dikkate alan bir eğitim yapılmaktadır. Bu değişimle beraber eğitim öğrenci merkezli olmuştur. “Öğretim programlarındaki değişimler öğretmenin konumunu da etkilemiştir. Bu süreçte öğretmen artık bilgiyi sağlayan kişi değil, hem öğrenme çevresini sağlayan hem de öğrencilerin öğrenmelerini destekleyecek öğrenme yollarını kılavuzlayan kişi olarak algılanmaktadır.” (Kösterelioğlu, Bayar ve Akın Kösterelioğlu, 2014, s. 1038). Öğretmen, bunu uygularken de yapılandırmacı yaklaşımın gereği olarak öğrencilerin hazır bilgiyi alan ve onu ezberleyen değil, sorgulayan, araştıran ve sahip olduklarından hareketle yeni bir bilgiye erişebilen kişi olarak yetişmesine yardımcı olmalıdır. Bu eğitim süreci içerisinde kitaplardaki etkinliklerin de öğrencilere, doğru içeriği sunması ve programın öngördüğü kazanımları kazandırması beklenmektedir.

“Çünkü dilin okuldaki öğrenme yolu Türkçe dersidir ve bu yolun adresi de Türkçe çalışma kitabıdır. Türkçe çalışma kitabı öğrenciye Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisini kazandıracak nitelikte hazırlanmalı, en ufak bir hatanın telafisinin ne derce zor olduğunun bilinciyle hareket edilmelidir” (Akın, 2015, s. 24).

Bu yüzden çalışmamızda öğrencilerin elinde bulunan etkinlik kitabındaki uygulamaların Türkçe programlarındaki kazanımları gerçekleştirmek için (sadece sözcük öğretimi ile ilgili kazanımlar) yeterli olup olmadığı sorunsalını esas almaktadır.

Sözcük Öğretimi: Sözcük öğretimi dil eğitiminin temelini oluşturur. Modern zamana kadar bir dil öğrenmek, o dilin sözcüklerini öğrenmek/ezberlemek ile eşit anlamda kabul edilmiştir. Günümüzde sadece sözcük bilmek değil, aynı zamanda öğrenilen sözcüklerin sözlü veya yazılı anlatımda kullanılması gerekliliği de vurgulanmaktadır. 2005 ve sonrasında Türkçe öğretimi programlarında da buna özel bir yer ayrılmış ve sözcüklerin sadece ezberlenmesinin değil, kullanılmasının sağlanması için kazanımlar eklenmiştir. Ders kitaplarında ise Türkçe öğretimi programlarının ön gördüğü sözcük bilgisi ile ilgili kazanımları kazandıracak etkinlikler yer almaktadır. Ancak modern dil eğitimlerinde sözcük öğretimi sadece sözlü ve yazılı iletişimi kurmak için yapılmamaktadır. Bu eğitim yapılırken dil bilinci kazandırma, milli duyguları kuvvetlendirme, dönemin yaygın anlayışının benimsetilmesi gibi çoğu zaman açıktan belli edilmeyen ancak çeşitli düzenlemelerle örtük öğretilen durumlar da beraber işlenmektedir. Bu çalışmada dil bilincinin kazandırılması amacıyla Türkçe ders

kitaplarındaki etkinliklerin nasıl düzenlenebileceği araştırılmış ve bu bilinci kazandıracak biçimde tekrar yapılandırılması gereken etkinlikler için çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur.

Dil bilinci ve Türkçe eğitimi: Günümüzde milletçe karşılaşılan sorunlardan birisi de okul çağındaki çocukların ana dili bilincine sahip olmamasıdır. Bu yaşta bireylerin çoğu Türkçe sözcüklerin önemini bilmediği gibi yabancı sözcüklere büyük bir ilgi duyuyorlar. Ana dilinin önemini kavratmak ve bireylerin sözcük seçimindeki hassasiyetini arttırmak, eğitim sisteminin ve özellikle Türkçe derslerinin temel düşüncesi olmalıdır. Kitaplar ve diğer ders materyalleri de bu anlayışa uygun olarak hazırlanmalıdır. Metinlerde, etkinliklerde ve hatta okul ortamında mümkün oldukça Türkçe dışında sözcük kullanılmamalıdır. Bunun aksi davranışlar dil bilincinin oluşmasını engeller. Bu yüzden “Türkçenin söz varlığını yansıtmaya bakımdan titizlikle hazırlanmış ders kitapları” tercih edilmelidir (Güneyli, 2011, s. 162).

Günümüz Türkçe eğitimde sözcük öğretimi metinlerde geçen sözcüklerin anlamlarının bulunması ve uygun cümleler içerisinde kullanılmasının istenmesi şeklinde yürütülmektedir. Onun için metinleri seçerken Türkçenin güzel kullanımlarını sunan edebi eserler tercih edilmeli ve bu metinlerde geçen sözcüklerle öğrencilerin zihinsel sözlükleri donatılmalıdır. Türkçe sözcükleri öğretmeye odaklanmayan, bu amaca dikkat etmeden hazırlanmış uygulamalar kitaplardan ve ders ortamında çıkarılmalıdır. Bu dil bilincinin oluşturulması, yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hazırlanan 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ve 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda açıkça ifade edilmiştir. Örneğin,

-Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamak.

-Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri (MEB, 2006, s. 4),

maddeleri bu amacın gerçekleştirilmesi gerektiğini açıkça vurgularlar.

Türkçe Eğitimi Programında Sözcük Bilgisi ile İlgili Kazanımlar: Sözcük öğretimi tüm Türkçe Dersi Öğretim Programları’nda önemli bir yer tutmuştur. 2000’li yıllara gelindiğinde tüm öğrenme alanlarının temelinde sözcük öğretiminin yattığı anlaşılmıştır. Bu yüzden yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hazırlanan 2006 ve sonrasındaki Türkçe Dersi Öğretim Programlarında sözcük öğretimi dinleme, okuma, yazma ve konuşma öğrenme alanlarının tümünde sözcük öğretimi ile ilgili kazanımlara

yer verilmiştir. Örneğin 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programlarında 6, 7 ve 8. sınıflar için yazılan aşağıdaki kazanımlar böyle hazırlanmıştır:

Sıra	Öğrenme Alanı:	2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7 ve 8. Sınıflar İçin)
1.	Dinleme/İzleme	<ul style="list-style-type: none">*Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.*Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.*Tekerleme, sayısmaca, bilmece ve yanıltmacaları ezberler/kullanır.*Şiir, türkü, şarkı türlerinde metinler ezberler.*Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.*Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.
2.	Konuşma	<ul style="list-style-type: none">*Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.*Kelimleri doğru telaffuz eder.*Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
3.	Okuma	<ul style="list-style-type: none">*Kelimleri doğru telaffuz eder.*Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.*Metindeki anahtar kelimeleri belirler.*Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.*Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.*Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.*Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

4.	Yazma	<p>*Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.</p> <p>*Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.</p>
-----------	--------------	---

Tablo 2. 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (6, 7 ve 8. Sınıflar için) (MEB, 2006, s. 13-50)

2015 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında ise her sınıf için (5, 6, 7 ve 8. sınıflar için) ayrı ayrı programlama yapılmış ve sözcük öğretimi sınıf bazında yazılan kazanımlar vasıtasıyla dile getirilmiştir. Bu programda sözcük öğretimi kapsamına giren kazanımlar şunlardır:

Sıra	Öğrenme Alanı:	2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (5. Sınıflar İçin)
1.	Sözlü İletişim	<p>*Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.</p>
2.	Okuma	<p>*Anlamını bilmediği sözcükleri ve sözcük gruplarını öğrenir.</p> <p>*Okuduğu metindeki sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kazandığı anlamı fark eder.</p> <p>*Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bilir.</p> <p>*Eş sesli sözcüklerin anlamlarını ayırt eder.</p> <p>*İsimlerin ve sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder.</p> <p>*İsim ve sıfat tamlamalarını fark ederek bunların anlama olan katkılarını bilir.</p>
3.	Yazma	<p>*İçeriğe uygun atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.</p>

Tablo 3. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (5. Sınıflar İçin)

Sıra	Öğrenme Alanı:	2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (6. Sınıflar İçin)
1.	Sözlü İletişim	<p>*Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.</p>

2.	Okuma	<p>*Anlamını bilmediği sözcükleri ve sözcük gruplarını öğrenir.</p> <p>*Okuduğu metindeki sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kazandığı anlamı fark eder.</p> <p>*Kelime ve kavramların farklı anlamlarını öğrenir ve bunları bağlama uygun şekilde kullanır.</p> <p>*Zamirlerin cümledeki işlevlerini fark eder.</p> <p>*Edat, bağlaç ve ünlemlerin anlama olan katkısını fark eder.</p>
3.	Yazma	*İçeriğe uygun atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

Tablo 4. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (6. Sınıflar İçin)

Sıra	Öğrenme Alanı:	2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (7. Sınıflar İçin)
1.	Sözlü İletişim	*Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.
2.	Okuma	<p>*Anlamını bilmediği sözcükleri ve sözcük gruplarını öğrenir.</p> <p>*Okuduğu metindeki sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kazandığı anlamı fark eder.</p> <p>*İmge olarak kullanılan sözcüklerin veya deyimlerin metinde kullanılan anlamlarını belirler.</p> <p>*Fiillerin cümleye kattığı anlam özelliklerini fark eder.</p> <p>*Zarfların cümleye kattığı anlamı ve işlevini fark eder.</p>
3.	Yazma	*İçeriğe uygun atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

Tablo 5. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (7. Sınıflar İçin)

Sıra	Öğrenme Alanı:	2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (8. Sınıflar İçin)
1.	Sözlü İletişim	*Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.
2.	Okuma	*Anlamını bilmediği sözcükleri ve sözcük gruplarını öğrenir. *Okuduğu metindeki sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kazandığı anlamı fark eder. *Fiilimsilerin cümledeki işlevini fark eder.
3.	Yazma	*İçeriğe uygun atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

Tablo 6. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (8. Sınıflar İçin) (MEB, 2015, s. 26-38)

Bu ilkelere dikkatle bakıldığında öğrencilerin Türkçeyi “bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları” ve “söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları” gerektiği açıkça görülür. Bu, Türkçe sözcüklerin farkına varma, anlamlarını algılama, öğrenme, onları hem anlama hem de anlatma faaliyetlerinde kullanma anlamına gelir. Bu yüzde ders kitapları ve etkinlikleri Türkçe sözcüklerin öğrenilmesine, kullanımının özendirilmesine ve öğrencilerde Türkçe dil bilincinin oluşturulmasına yönelik durumların yer alması gerekir. Bunu sağlamanın en basit ve kestirme yol ise eğitim aşamasında edinilen sözcük bilgisinin kaynağı ile öğretilmesidir. Ders kitaplarında ve etkinliklerde öğretilmesi hedeflenen sözcüklerin kökeni belirtilirse öğrenciler alımlama esnasında hem sözcüğü hem de ait olduğu dili birlikte öğrenir. Yapılacak telkinler, özendirici örneklendirmeler, öğretme faaliyetleri vb. durumlarla da bu sözcüklerin Türkçe karşılıklarının öğretilmesi gerektiği gösterilirse dilinin farkında olan, onun ifade etme gücünü tanıyan, zenginliklerini kavrayan ve ondan istifade eden bir nesil yetişir. Ancak ders kitaplarında bu yönde bir düzenlemenin olmayışı Türkçe programında belirtilmiş olan bu amaçlara erişimde zorluklar yaşanmasına sebep olmaktadır. 2014-2015 yılında okullara dağıtılmış olan Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı, Türkçe Ders Kitabı ve Türkçe Öğrenci Çalışma Kitaplarında yer alan etkinliklerin Türkçeyi “bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları” ve “söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları” amaçlarına hizmet edebilmeleri için şu şekilde düzeltilmesi önemlidir:

a) Eşleştirme etkinliklerinde (eş anlamlı, zıt anlamlı, yakın anlamlı vb.) yabancı bir sözcüğün Türkçe karşılığının bulunmasının istenmesi ve bunun kullanımının özendirilmesi,

b) Metin aracılığıyla öğretilmesi tasarlanan hedef sözcüğün Türkçe kökenli olmasının gerekliliği,

c) Türkçe deyim ve diğer kalıp sözlerin doğru kullanımının öğretilmesi ve bunların kullanımının özendirilmesi.

Türkçe Öğretim Programına dayanarak sözcük öğretimi konusunda hazırlanmış kaynakların, anadilimize ait kavramları daha doğru ve özenli bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. “Türkçe konuşanlar, Türk dilinin anne sütü kadar elzem olduğunu bilmeli, nasıl ki anne sütü yerine konan diğer besinle iş görse de sağlık açısından istenen sonuçları vermiyorsa Türkçenin yerinin başka dillerle doldurulmayacağı fark edilmeli ve o hassasiyet ile davranılmalıdır.” (Baskın, 2016, s. 19).

Etkinliklerle Eğitim ve Türkçe Dersi Etkinliklerinde Sözcük Öğretimi: Ders etkinlikleri; konuyu kavratmaya yönelik hazırlanan çalışmalardır. Bunlar çoğu zaman ilk karşılaşılan dil durumunu somutlaştıran yaşantılardır. Bazen de bir dil durumunu tekrar etme, hatırlatma amacı taşırlar. 2006 yılından günümüze değin ders içi etkinlikler, müfredatta belirtildiği gibi, öğretmen kılavuz kitaplarındaki kazanımlara uygun olarak hazırlanmaktadır. Aynı kitabın okutulduğu okullarda da hep aynıdır. Bu, eğitimde uygulama birliği getiren önemli bir durumdur. Ancak öğretmeni de sınırlayan ve farklı etkinlikler düşünmesini de çoğu zaman engelleyen veya öğretmenleri kolaycılığa sürükleyen bir yapıya da sahiptir.

“Yapılandırmacı yaklaşımın eğitim öğretimde benimsenmesi ile 2006 yılından sonra ön plana çıkan bu etkinliklerin, öğrencilerin düzeylerine uygun ve dersin genel amaçları doğrultusunda hazırlanmış olması gerekir.” (Güneş, 2012, s. 32).

“Öğretim ortamlarında uygulanan bu etkinlikler yukarıda da belirtildiği gibi genellikle ders kitaplarında yer almaktadır.” (Ülper, 2011, s. 55). Bu yüzden önemleri bir kat daha artmıştır. Çünkü kitaplar tüm öğrencilere ulaşmakta ve herkes bu kitapları esas alarak dil edinimini gerçekleştirmektedir. Onun için sadece etkinlik tasarlamak değil, Türkçe sözcükleri merkeze alan ve öğrencilerde dil bilinci oluşturan etkinliklerin oluşturulması gerekir. Bu çalışmada Türkçe ders kitabındaki etkinlikler incelenmiş ve daha kullanışlı olmaları için yeniden yapılandırılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli

“Bu çalışma betimsel bir araştırma modeline dayanmaktadır. Betimsel araştırma modeli ilgili mevcut durumu saptamayı, olayı tasvir ederek problemi anlamayı amaçlar.” (Arıkan, 2013, s. 27). Bu modelin taramaya dayalı biçimi kullanılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve ordadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir (Karasar, 2012, s. 77).

Tarama modelleri iki türdür: genel tarama ve örnek olay tarama. Burada genel tarama biçimi tercih edilmiştir. “Bu tarama biçimi, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örnekleme üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.” (Karasar, 2012, s. 79).

Evren ve Örnekleme

Bu çalışmada örnekleme tercihi bulunmamıştır. Araştırmanın evreni 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaokullara Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullara gönderilen Türkçe kitaplarındaki sözcük öğretimi ile ilgili etkinliklerdir. Bu eğitim-öğretim yılında 5.sınıflara MEB ve FCM Yayınlarının; 6.sınıflara MEB ve Gizem Yayınlarının; 7.sınıflara MEB ve Cem Yayınlarının; 8.sınıflara MEB ve Yıldırım Yayınlarının Türkçe öğrenci ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları gönderilmiştir. Bu kitaplarda Türkçenin zengin söz varlığını (sözcük ve sözcük grupları) öğretmeyi amaçlayan etkinlikler dil bilinci oluşturma ve Türkçenin sevdirmesi bakımından incelenmiştir.

Ölçme Araçları

Diller, kullanıcılarına bir durumu, olayı veya düşüncüyü birden fazla yolla, farklı farklı sözcüklerle anlatma imkânı verirler. Dil eğitiminin temel amacı bireylere bu anlatım yollarından ve seçme eksenindeki tercihlerden en doğru olanını göstermektir. Bu gösterme ve bireylere çoklu seçenekleri öğretmen işini formel eğitimi yürüten okullar üstlenir. Bu çalışmada da, ders etkinlikleri aracılığıyla kavratılması planlanan sözcüklerin Türkçe söz varlığına ait olup olmadığı, söz varlığına ait ise uygun bir durum-söylem temeline dayanıp dayanmadığı araştırılmıştır. Bunu tespit etmek için

önce etkinliklerdeki sözcük öğretiminin hangi kavram alanlarına dönük olduğu incelenmiş ve sonra bu kavram alanlarının hangi dil zenginliğini esas aldığı, bunların uygulanmasında dil bilincinin önemsenip önemsenmediği bir kontrol listesi ile (dil bilincini oluşturmaya yönelik, kısmen dil bilinci oluşturabilir, dil bilincini oluşturmaya dikkate almamış biçiminde düzenlenmiş üçlü likert ölçek) kontrol edilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Çalışmanın süreci 2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı ve 2015 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nın dil bilincini oluşturmaya amaç edinip edinmediğinin ortaya atılmasıyla başladı. Bunu belirleyebilmek için programlardaki "sözcük öğretimi" kazanımları doküman inceleme yöntemi kullanılarak diğer kazanımların içinden çıkarıldı. Türkçe programlarının genel amaçları (dil bilincini esas alan) ve bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan ders içi etkinliklerinin Türkçe dil bilincini oluşturabilmek için neler önerdikleri incelendi. En sonunda elde edilen veriler sayısallaştırıldı ve yorumlandı.

Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, nicel bir araştırma çeşididir. Bu yüzde tarama sonucunda ortaya çıkan veriler kavram alanları göz önünde bulundurularak sınıflandırılmış, sayısallaştırılmış ve betimlenerek yorumlanmıştır. Bu yorumlama 24 ayrı kavram alanında ve sözcük öğretimi için hazırlanmış 369 etkinliğe dayanmaktadır. Bu etkinlikler "Dil bilincini oluşturmaya yönelik bir etkinliktir.", "Kısmen dil bilinci oluşturabilir", "Dil bilincini oluşturmaz." biçiminde düzenlenmiş üçlü kontrol ölçeği ile tasnif edilmiş ve ortaya çıkan sonuçlar yüzde frekans dağılımı bağlamında yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu çalışmada 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaokullarda okutulan 5.sınıflar için hazırlanmış MEB ve FCM Yayınlarının; 6.sınıflar için hazırlanmış MEB ve Gizem Yayınlarının; 7.sınıflar için hazırlanmış MEB ve Cem Yayınlarının; 8.sınıflar için hazırlanmış MEB ve Yıldırım Yayınlarının Türkçe öğrenci ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları oluşturmaktadır.

5. Sınıf FCM Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “319”; 5. Sınıf MEB Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “267”; 6. Sınıf Gizem Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “203”; 6. Sınıf MEB Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “319”; 7. Sınıf Cem Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “283”; 7. Sınıf MEB Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “310”; 8. Sınıf Yıldırım Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “207”; 8. Sınıf MEB Yayınlarının Öğretmen Kılavuz Kitabı “273” sayfadan oluşmaktadır. Bu kitaplar, dersin işleniş hakkında bilgi öğretmene vermektedirler. Öğrenci ders ve çalışma kitaplarındaki sayfaları da kendi sayfalarının içerisinde barındırmaktadırlar. Öğrenci ders kitaplarında yer almayan ‘dinleme metinleri’ de kılavuz kitaplarında yer almaktadır. Etkinliklerin hangi kazanıma hizmet ettiklerini de kılavuz kitaplarındaki açıklamalar kısmında görmek mümkündür.

5. Sınıf FCM Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “112”; 5. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “137”; 6. Sınıf Gizem Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “109”; 6. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “127”; 7. Sınıf Cem Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “112”; 7. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “128”; 8. Sınıf Yıldırım Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “104”; 8. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Ders Kitabı “103” sayfadan oluşmaktadır. Derste okunması gereken metinler ve serbest okuma metinleri bu kitaplarda yer almaktadır.

5. Sınıf FCM Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “169”; 5. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “201”; 6. Sınıf Gizem Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “184”; 6. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “183”; 7. Sınıf Cem Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “171”; 7. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “192”; 8. Sınıf Yıldırım Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “184”; 8. Sınıf MEB Yayınlarının Öğrenci Çalışma Kitabı “169” sayfadan oluşmaktadır. Okunulan metinlerle ya da işlenecek konularla ilgili çalışma etkinlikleri bu kitaplarda yer almaktadır.

Öğrenci çalışma kitaplarından taranarak seçilen söz varlığıyla ilgili tüm etkinlikler ait olduğu kazanımlarla beraber şu şekildedir:

SÖZCÜK ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ETKİNLİKLER

5. Sınıf FCM Yayınları

***Okuma 2.2: Metinde verilen ipuçlarından hareketle karşılaştığı yeni kelimelerin anlamlarını tahmin eder.**

-1.Tema “Üzüntü Paylaşınca Azalır” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 17)

-5.Tema “Türkiye’ m” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 100)

***Okuma 4.2: Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.**

-1.Tema “Her Genç Kız Zekidir” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 24)

-2.Tema “Atatürk ve Milli Eğitim” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 47)

-3.Tema “Orman Tükenirse” adlı metin 10. Etkinlik (Sayfa 57)

-5.Tema “İstanbul Dünyam” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 109)

-7.Tema “Geri Kazanım” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 148)

***Okuma 4.3: Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.**

-2.Tema “Bugün” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 34)

-2.Tema “Atatürk’ün Gözyaşları” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 43)

***Okuma 4.4: Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.**

-1.Tema “Herkes Güzel Bir Dünya” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 22)

-3.Tema “Derinliklerde Yaşam” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 59)

-3.Tema “Rüzgâr” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 64)

-4.Tema “Vatan” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 87)

-5.Tema “Anadolu’da Kilim Demek” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 104)

***Okuma 4.6: Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.**

-2.Tema “Bu Milletle Neler Yapılmaz” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 38)

-2.Tema “Bu Milletle Neler Yapılmaz” adlı metin 12.etkinlik (Sayfa 40)

-4.Tema “Keloğlan’ın Diliyle” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 85)

***Konuşma 2.3: Konuşmasında söz varlığını kullanır.**

-5.Tema “Türkiye’ m” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 102)

-5.Tema “Yunus Balığının Sırtındaki Çocuk” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 114)

-6.Tema “Ayça’nın Günlüğü” adlı metin 12.etkinlik (Sayfa 129)

***Yazma 2.1: Kelimeleri yerinde ve anlamlarına uygun kullanır.**

-1.Tema “Herkes Güzel Bir Dünya” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 23)

- 2.Tema “Atatürk ve Milli Eğitim” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 45)
- 3.Tema “Depremle Birlikte Yaşamak” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 69)
- 5.Tema “Anadolu’da Kilim Demek” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 105)

***Yazma 2.2:Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.**

- 2.Tema “Bugün” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 32)
- 2.Tema “Atatürk’ün Gözyaşları” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 41)
- 3.Tema “Orman Tükenirse” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 53)
- 3.Tema “Derinliklerde Yaşam” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 62)
- 4.Tema “Söyleşerek Öğrenme” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 78)
- 5.Tema “Türkiye’ m” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 100)
- 5.Tema “Anadolu’da Kilim Demek” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 105)
- 5.Tema “İstanbul Dünyam” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 110)
- 5.Tema “Yunus Balığının Sırtındaki Çocuk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 111)
- 6.Tema “Telefonun Bulunuşu” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 122)
- 6.Tema “Yazının Bulunuşu” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 133)
- 7.Tema “Enerji Birikimi” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 142)

***Yazma 2.6: Yazılarında söz varlığından yararlanır.**

- 3.Tema “Orman Tükenirse” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 53)
- 3.Tema “Derinliklerde Yaşam” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 59)
- 3.Tema “Rüzgâr” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 67)
- 5.Tema “İstanbul Dünyam” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 109)
- 5.Tema “Yunus Balığının Sırtındaki Çocuk” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 113)
- 6.Tema “Uçak Yolculuğu” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 124)
- 6.Tema “Ayça’nın Günlüğü” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 126)
- 6.Tema “Yazının Bulunuşu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 130)
- 8.Tema “Ebru Sanatı” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 161)
- 8.Tema “Selimiye’ye Doğru (Yukulu-le’ye Mektuplar)” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 166)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Dinleme 2.23: Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.” ve “Yazma 2.2: Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.”**

- 3.Tema “Depremle Birlikte Yaşamak” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 68)

5. Sınıf MEB Yayınları

***Okuma 2.2: Metinde verilen ipuçlarından hareketle karşılaştığı yeni kelimelerin anlamlarını tahmin eder.**

- 1.Tema “Uçurtma” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 10)
- 1.Tema “Pireyi Deve Yapmak” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 18)
- 1.Tema “Pireyi Deve Yapmak” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 19)
- 1.Tema “Öğretmenim” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 25)
- 2.Tema “Merhaba Asker” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 37)
- 3.Tema “Çöp Ev” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 60)
- 3.Tema “Tırtıldan Kelebeğe” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 67)
- 3.Tema “Tırtıldan Kelebeğe” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 68)
- 4.Tema “Hacı Bektaş Veli” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 92)
- 4.Tema “Türkiye” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 97)
- 5.Tema “Küçük Kar Tanesi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 108)
- 5.Tema “Uzayda Yaşam” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 115)
- 5.Tema “Ayda Bir Küçük Serçe” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 121)
- 6.Tema “Burada Dur” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 132)
- 6.Tema “Burada Dur” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 135)
- 6.Tema “Dört Mevsimde Dört Güzellik: Abant” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 136)

- 6.Tema “Güzel Yurdum Türkiye’im” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 141)
- 7.Tema “Her Şey Bir Uçurtmayla Başladı” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 153)
- 7.Tema “Bir Tıkla Elektronik Posta” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 160)
- 7.Tema “Bilgi Çağı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 166)
- 8.Tema “Şu Heykellere Bak” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 183)
- 8.Tema “Sinemaya Gitme Günü” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 189)

***Okuma 4.2: Kelimelerin eş ve zıt anlamlılarını bulur.**

- 1.Tema “Uçurtma” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 16)
- 2.Tema “Merhaba Asker” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 41)
- 2.Tema “Atatürk’le Doğuş” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 52)
- 3.Tema “Tırtıldan Kelebeğe” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 71)
- 3.Tema “Orman Konuşuyor” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 77)
- 4.Tema “Türkiye” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 101)
- 5.Tema “Küçük Kar Tanesi” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 113)

-8.Tema “Çocuk Doğru Söyledi” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 181)

-8.Tema “Sinemaya Gitme Günü” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 193)

***Okuma 4.6: Kelimenin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.**

-1.Tema “Pireyi Deve Yapmak” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 22)

-1.Tema “Öğretmenim” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 27)

-2.Tema “Atatürk’ün Çalışmaları” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 46)

-2.Tema “Atatürk’le Doğuş” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 52)

-4.Tema “Hacı Bektaş Veli” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 95)

-4.Tema “Türkiye” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 99)

-5.Tema “Uzayda Yaşam” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 119)

-5.Tema “Ay’da Bir Küçük Serçe” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 125)

-6.Tema “Güzel Yurdum Türkiye’im” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 145)

-7.Tema “Bir Tıkla Elektronik Posta” adlı metin 14.etkinlik (Sayfa 164)

-7.Tema “Bilgi Çağı” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 169)

-8.Tema “Şu Heykellere Bak” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 187)

***Okuma 2.15: Özetleyen ve sonuç bildiren ifadeleri dikkate alarak okur.**

-1.Tema “Pireyi Deve Yapmak” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 21)

***Okuma 3.3: Metinler arası anlam kurar.**

-1.Tema “Pireyi Deve Yapmak” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 21)

***Dinleme 2.6: Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin eder.**

-2.Tema “Basın ve Atatürk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 54)

-3.Tema “Yaşlı Kadın ile Meşe Ağacı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 78)

-3.Tema “Yaşlı Kadın ile Meşe Ağacı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 79)

-5.Tema “Yıldızlara Uzanan Asansör” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 126)

-5.Tema “Yıldızlara Uzanan Asansör” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 127)

-6.Tema “Isparta ve Güller” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 148)

-8.Tema “Ebru Sanatı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 195)

-8.Tema “Ebru Sanatı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 196)

***Dinleme 2.7: Dinlediği kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt eder.**

-5.Tema “Yıldızlara Uzanan Asansör” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 126)

***Dinleme 2.8: Dinlediklerinde eş sesli kelimeleri ayırt eder.**

-3.Tema “Yaşlı Kadın ile Meşe Ağacı” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 81)

***Dinleme 2.9: Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri belirler.**

- 1.Tema “Arkadaşım Sarmaşık” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 32)
- 2.Tema “Basın ve Atatürk” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 57)
- 3.Tema “Yaşlı Kadın ile Meşe Ağacı” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 80)
- 7.Tema “Kuyruklu A (@) İşaretinin Öyküsü” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 174)
- 8.Tema “Ebru Sanatı” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 198)

***Dinleme 2.23: Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.**

- 7.Tema “Kuyruklu A (@) İşaretinin Öyküsü” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 172)

***Yazma 2.2: Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.**

- 1.Tema “Uçurtma” adlı metin 12.etkinlik (Sayfa 17)
- 1.Tema “Öğretmenim” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 28)
- 2.Tema “Merhaba Asker” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 42)
- 2.Tema “Atatürk’le Doğuş” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 53)
- 5.Tema “Küçük Kar Tanesi” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 114)
- 5.Tema “Uzayda Yaşam” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 120)
- 7.Tema “Her Şey Bir Uçurtmayla Başladı” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 158)
- 7.Tema “Bir Tıkla Elektronik Posta” adlı metin 16.etkinlik (Sayfa 165)
- 8.Tema “Çocuk Doğru Söyledi” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 182)
- 8.Tema “Şu Heykellere Bak” adlı metin 12.etkinlik (Sayfa 188)

***Yazma 2.6: Yazılarında söz varlığından yararlanır.**

- 1.Tema “Arkadaşım Sarmaşık” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 33)
- 1.Tema “Arkadaşım Sarmaşık” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 33)

***Yazma 3.6: Hikaye yazar.**

- 1.Tema “Pireyi Deve Yapmak” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 23)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Okuma 2.2: Metinde verilen ipuçlarından hareketle karşılaştığı yeni kelimelerin anlamlarını tahmin eder.” ve “Okuma 4.4: Bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.”**

- 2.Tema “Atatürk’ün Çalışmaları” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 43)
- 2.Tema “Atatürk’le Doğuş” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 50)
- 3.Tema “Orman Konuşuyor” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 73)
- 7.Tema “Her Şey Bir Uçurtmayla Başladı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 153)

***“Dinleme 2.6: Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin eder.” ve “Dinleme 2.23: Dinlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını araştırır.”**

-1.Tema “Arkadaşım Sarmaşık” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 29)

6.Sınıf Gizem Yayınları

***Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Türkiye’ın Türkiye’ın” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 8)

-1.Tema “Karamelli Akide Şekeri” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 26)

-2.Tema “Atatürk’ün Hayatı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 44)

-2.Tema “Atatürk’ün Hayatı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 44)

-2.Tema “Atatürk’ten Anılar” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 51)

-2.Tema “Atatürk’ten Anılar” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 51)

-2.Tema “Atatürk’ün Yeni Tarih Anlayışı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 58)

-3.Tema “Erzurum’u Böyle Savunduk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 84)

-5.Tema “Arjantin” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 142)

-6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 169)

-6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 170)

***Okuma 2.2: Metindeki anahtar kelimeleri belirler.**

-3.Tema “Komşuluk” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 73)

-3.Tema “Dostluğun Değeri” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 77)

-6.Tema “Leylekler” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 157)

***Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

-1.Tema “Nilüfer Prenses” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 18)

-2.Tema “Atatürk’ten Anılar” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 52)

-2.Tema “Atatürk’ün Yeni Tarih Anlayışı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 58)

-2.Tema “Atatürk’ün Yeni Tarih Anlayışı” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 59)

-5.Tema “Mor Salkımlı Ev” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 132)

-6.Tema “Rüzgâr” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 163)

-6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 170)

-6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 170)

***Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

- 1.Tema “Nilüfer Prenses” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 19)
- 5.Tema “Mor Salkımlı Ev” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 132)
- 6.Tema “Leylekler” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 156)
- 6.Tema “Rüzgâr” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 163)

***Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

- 1.Tema “Nilüfer Prenses” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 17)
- 1.Tema “Karamelli Akide Şekeri” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 26)
- 3.Tema “Komşuluk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 72)
- 3.Tema “Dostluğun Değeri” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 77)
- 3.Tema “Dostluğun Değeri” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 77)
- 3.Tema “Erzurum’u Böyle Savunduk” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 84)
- 4.Tema “Pulsuz Dilekçe” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 102)
- 4.Tema “Ah Şu Gençler” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 114)
- 5.Tema “Mor Salkımlı Ev” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 130)
- 5.Tema “Mor Salkımlı Ev” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 132)
- 5.Tema “İstanbul” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 137)
- 5.Tema “Arjantin” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 142)
- 5.Tema “Arjantin” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 143)
- 6.Tema “Leylekler” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 156)
- 6.Tema “Rüzgâr” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 162)
- 6.Tema “Rüzgâr” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 163)

***Dinleme 2.1: Dinlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

- 1.Tema “Eskici” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 33)
- 2.Tema “Atatürk ve Müzik Devrimi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 61)
- 3.Tema “İki Kardeş” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 91)
- 4.Tema “Gelecek Senin Çocuğum” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 121)
- 5.Tema “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 147)

***Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

- 1.Tema “Eskici” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 34)

-2.Tema “Atatürk ve Müzik Devrimi” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 62)

-3.Tema “İki Kardeş” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 91)

-4.Tema “Gelecek Senin Çocuğum” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 121)

***Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

-1.Tema “Eskici” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 35)

***Dinleme 4.5: Dinlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

-3.Tema “İki Kardeş” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 90)

-5.Tema “Zamanı Kazanmak Veya Kaybetmek” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 147)

-6.Tema “Güz Patikaları” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 175)

***Yazma 1.6: Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.**

-1.Tema “Eskici” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 36)

***Yazma 2.12: Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.**

-5.Tema “Zamanı Kazanmak Veya Kaybetmek” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 148)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-1.Tema “Nilüfer Prenses” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 16)

-4.Tema “Pulsuz Dilekçe” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 102)

-4.Tema “Kırmızı Pabuçlar” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 107)

-4.Tema “Ah Şu Gençler” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 113)

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.4: Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.”**

-5.Tema “Mor Salkımlı Ev” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 131)

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” , “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.” ve “Okuma 4.4: Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.”**

-6.Tema “Leylekler” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 156)

***“Dinleme 2.1: Dinlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Dinleme 4.5: Dinlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-6.Tema “Güz Patikaları” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 174)

***“Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Dinleme 4.5: Dinlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-2.Tema “Atatürk ve Müzik Devrimi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 62)

6.Sınıf MEB Yayınları

***Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Canım Kitap” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 22)

-2.Tema “Mustafa Kemal Atatürk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 37)

-5.Tema “Hoşgörüler Diyarı Mardin” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 134)

-6.Tema “Boş Arsa” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 150)

-6.Tema “Orman Küstü Bize” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 165)

***Okuma 2.20: Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.**

-5.Tema “Bayram Yeri” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 129)

***Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

-2.Tema “Atatürk’ün Fikir Dünyası” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 44)

-6.Tema “Kınalı Keklik” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 157)

***Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

-4.Tema “Meşe ile Saz” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 92)

-4.Tema “Nasrettin Hoca” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 109)

-5.Tema “Hoşgörüler Diyar Mardin” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 134)

***Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Simyacı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 27)

-2.Tema “Atatürk’ün Türk Folkloruna Olan İlgisi” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 52)

***Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

-1.Tema “Simyacı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 28)

-1.Tema “Simyacı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 29)

***Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

-4.Tema “Anne” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 114)

-6.Tema “Uzay” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 171)

***Yazma 1.6: Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.**

-3.Tema “Eskici” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 74)

-3.Tema “Eskici” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 75)

***Yazma 2.12: Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.**

-5.Tema “Hoşgörüler Diyarı Mardin” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 137)

“Yazma 5.2:Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.”

-5.Tema “Momo” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 141)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-4.Tema “Nasrettin Hoca” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 105-106)

***“Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.”**

-3.Tema “Soylu Bilgi Ağacı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 66)

***“Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-3.Tema “Anadolu” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 79)

7.Sınıf Cem Yayınları

***Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Kütüphaneler” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 17)

- 2.Tema “Atatürk’ün Düşünce Hayatı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 36)
- 2.Tema “Elektronik Posta” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 39)
- 3.Tema “Bir Fincan Kahve” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 61)
- 4.Tema “Bursa” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 81)
- 4.Tema “Bursa” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 82)
- 5.Tema “Bebek” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 109)
- 5.Tema “İyimser Olmalı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 117)
- 6.Tema “Ali Rıza Bey ve Kırkambarı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 133)
- 6.Tema “Rodin’den Aldığım Ders” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 139)
- 6.Tema “Turan Oflazoğlu ile Sohbet” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 145)
- 6.Tema “Turan Oflazoğlu ile Sohbet” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 145)

***Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

- 1.Tema “Kitaplarla Kurulan Dostluk” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 13)
- 3.Tema “Bir Fincan Kahve” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 62)
- 4.Tema “Bursa” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 83)
- 5.Tema “İyimser Olmalı” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 118)
- 6.Tema “Ali Rıza Bey ve Kırkambarı” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 135)
- 6.Tema “Rodin’den Aldığım Ders” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 140)

***Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

- 2.Tema “Atatürk’ten Anılar” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 50)
- 3.Tema “Bir Fincan Kahve” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 61)
- 3.Tema “Kırkpınar’a Adını Veren Kırk Yiğit” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 68)
- 4.Tema “Odalar ve Sofalar” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 96)

***Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

- 1.Tema “Yazar ve Okuyucu” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 23)
- 2.Tema “Türk Dili” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 47)
- 3.Tema “Karagöz Baba ile Hacivat Usta” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 71)
- 6.Tema “Dondurmalı Sinema” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 148)

***Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

- 4.Tema “Van Gölü’nün Şafağı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 100)

***Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

-6.Tema “Dondurmalı Sinema” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 151)

***Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

-1.Tema “Yazar ve Okuyucu” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 23)

***Yazma 5.2: Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.**

-3.Tema “Zamana Vurulan Kirkit” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 66)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-4.Tema “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 89)

***“Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-4.Tema “Van Gölü’nün Şafağı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 100)

***“Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.”**

-5.Tema “Semaver” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 122)

7.Sınıf MEB Yayınları

***Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 23)

-2.Tema “Atatürk ve Türk Tiyatrosu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 49)

-3.Tema “Hayata Açılan Kapılar” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 76)

-4.Tema “Miras Keçe” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 100)

-4.Tema “Oğuz Destanı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 108)

-4.Tema “Mehmet Akif Ersoy” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 115)

-5.Tema “Sular” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 130)

-5.Tema “Son Kuşlar” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 138)

-6.Tema “Odcu Haftası Şenlikleri” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 170)
-6.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 177)

-6.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 177)

***Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

- 1.Tema “Tatlı Dil” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 10)
- 2.Tema “Atatürk ve Türk Dili” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 46)
- 3.Tema “Hayata Açılan Kapılar” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 77)

***Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

- 5.Tema “Sular” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 130)

***Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

- 1.Tema “Tatlı Dil” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 11)
- 1.Tema “Öyle Denmez” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 17)
- 1.Tema “Öyle Denmez” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 17)
- 3.Tema “Hayata Açılan Kapılar” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 77)
- 6.Tema “Odcu Haftası Şenlikleri” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 170)
- 6.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 177)

***Dinleme 2.1: Dinlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

- 4.Tema “Yüksek Yüksek Tepelere” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 123)
- 5.Tema “Bir Kavak ve İnsanlar” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 152)

***Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

- 4.Tema “Yüksek Yüksek Tepelere” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 122)

***Yazma 1.6: Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.**

- 1.Tema “Öyle Denmez” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 20)
- 2.Tema “Atatürk ve Türk Dili” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 45)
- 6.Tema “Odcu Haftası Şenlikleri” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 173)

***Yazma 3.2: Olay yazıları yazar.**

-4.Tema “Miras Keçe” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 104)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-2.Tema “Unutulmayan Hafta” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 38)

-2.Tema “Atatürk ve Türk Dili” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 45-46)

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

***Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Ergenekon Destanı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 9)

-1.Tema “Ergenekon Destanı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 10)

-1.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 16)

-1.Tema “Kefil” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 22)

-2.Tema “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 45)

-2.Tema “Atatürk, Sanat ve Edebiyat” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 52)

-2.Tema “Atatürk, Sanat ve Edebiyat” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 52)

-2.Tema “Atatürk” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 59)

-2.Tema “Atatürk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 59)

-3.Tema “Kaldırımlar” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 81)

-3.Tema “Yaşadığımız Günlerin Hesabı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 93)

-5.Tema “İçimdeki Ben” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 136)

-5.Tema “Öykülerin Sıcağında Cahit Sıtkı Tarancı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 141)

-6.Tema “Dut Ağacının Korkusu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 162)

-6.Tema “Dut Ağacının Korkusu” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 162)

-6.Tema “Kirazlı Şapka” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 167)

-6.Tema “Duygusal Dünyamız” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 172)

***Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

-1.Tema “Ergenekon Destanı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 10)

- 5.Tema “İçimdeki Ben” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 136)
- 5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 150)

***Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

-1.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 16)

-3.Tema “Ülkemin Renkli Haritası” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 88)

-4.Tema “Martı” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 109)

-4.Tema “Meşeyle Saz” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 120)

***Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

-3.Tema “Ülkemin Renkli Haritası” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 88)

-3.Tema “Yaşadığımız Günlerin Hesabı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 94)

-4.Tema “Martı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 108)

-5.Tema “Öykülerin Sıcağında Cahit Sıtkı Tarancı” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 142)

***Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Biz Savaşı Sevmedik” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 29)

-2.Tema “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 71)

-2.Tema “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 71)

-3.Tema “Kız Kalesi” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 97)

-3.Tema “Kız Kalesi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 98)

-5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 151)

-6.Tema “Her İşin Başı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 175)

***Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

-2.Tema “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 71)

-4.Tema “İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi: Helen Keller” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 115)

-5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 151)

-5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 156)

-6.Tema “Her İşin Başı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 175)

***Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

-1.Tema “Biz Savaşı Sevmedik” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 31)

***Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

-1.Tema “Biz Savaşı Sevmedik” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 29)

-4.Tema “Ablam Meslek Seçiyor” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 126)

-5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 151)

-6.Tema “Her İşin Başı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 175)

***Yazma 1.6: Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.**

-2.Tema “Atatürk, Sanat ve Edebiyat” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 56)

***Yazma 2.12: Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.**

-3.Tema “Kaldırımlar” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 85)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-1.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 15)

-1.Tema “Kefil” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 24)

-2.Tema “Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 67)

-3.Tema “Ülkemin Renkli Haritası” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 88)

-4.Tema “İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi: Helen Keller” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 114)

-4.Tema “Meşeyle Saz” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 120)

-5.Tema “Öykülerin Sıcığında Cahit Sıtkı Tarancı” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 142)

-5.Tema “Kitaplarla Kurulan Dostluk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 145)

-6.Tema “Kirazlı Şapka” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 167)

-6.Tema “Duygusal Dünyamız” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 173)

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” , “Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-1.Tema “Kefil” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 23)

***“Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-2.Tema Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 46)

-4.Tema “Martı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 109)

-6.Tema “Kirazlı Şapka” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 168)

***“Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.”**

-1.Tema “Biz Savaşı Sevmedik” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 30)

8.Sınıf MEB Yayınları

***Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-1.Tema “Okuma Serüvenim Nasıl Başladı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 15)

-1.Tema “Sarı Traktör” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 22)

-2.Tema “İşte Onun Evrensellik Anlayışı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 36)

-2.Tema “Atatürk ve Bilim” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 46)

-3.Tema “Evliya Çelebi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 65)

-3.Tema “Orta Oyunu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 70)

-4.Tema “Empati ile Yaşamak” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 86)

-4.Tema “Martı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 97)

-5.Tema “Ergenekon Destanı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 110)

-5.Tema “Misafirliklerimiz” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 116)

-5.Tema “İmece” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 122)

***Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

-2.Tema “Onuncu Yıl Nutku” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 41)

-6.Tema “Güney İlleri” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 140)

***Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

-6.Tema “Güney İlleri” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 140)

-6.Tema “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 155)

***Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

-4.Tema “Empati ile Yaşamak” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 86)

-5.Tema “İmece” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 124)

***Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

-2.Tema “Dil Devrimi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 51)

-5.Tema “Türk Çayı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 128)

***Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

-6.Tema “Kız Kalesi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 161)

***Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

-1.Tema “Benim Elli Beş Yıllık Türk Dili’m” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 27)

-3.Tema “İhtiyar Çilingir” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 75)

***Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

-5.Tema “Türk Çayı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 129)

***Yazma 1.6: Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.**

-5.Tema “İmece” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 125)

***Yazma 3.2: Düşünce yazıları yazar.**

-4.Tema “Karanfiller ve Domates Suyu” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 92-93)

-6.Tema “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 157)

Birden fazla kazanıma yönelik etkinlikler:

***“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-3.Tema “Türküler Dolusu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 60)

-6.Tema “Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 148)

***“Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

-3.Tema “Orta Oyunu” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 71)

Yukarıda söz varlığıyla ilgili seçilmiş olan etkinliklerin toplam sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

KİTAPLAR:	TOPLAM ETKİNLİK SAYISI:
5. Sınıf FCM Yayınları	47
5. Sınıf MEB Yayınları	79
6. Sınıf GİZEM Yayınları	65
6. Sınıf MEB Yayınları	24
7. Sınıf CEM Yayınları	33
7. Sınıf MEB Yayınları	30
8. Sınıf YILDIRIM Yayınları	62
8. Sınıf MEB Yayınları	29
TOPLAM	369

Tablo 7. Söz Varlığıyla İlgili Etkinliklerin Toplam Sayıları

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE SÖZCÜK ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ ETKİNLİKLERİN AİT OLDUĞU KAVRAM ALANLARI VE DİL BİLİNCİ

1. Sözcük veya sözcük grubunun ait olduğu kavram alanının belirlenmesi
2. Sözcük ve sözcük gruplarının ait olduğu kavram alanının bulunması ve cümle kurulması
3. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamlarının tahmin edilmesi
4. Sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarının tahmin edilmesi ve cümle kurulması
5. Sözlük yardımıyla sözcük veya sözcük gruplarının anlamının bulunması
6. Sözcük ve sözcük gruplarının anlamının tahmin edilmesi, sözlüksel anlamının bulunması ve cümle kurulması
7. Sözcük veya sözcük gruplarından tahmin edilen anlamla sözlüksel anlamının karşılaştırılması

8. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamına uygun olarak boşluklara yerleştirilmesi
9. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamının tahmin edilmesi ve uygun boşluklara yerleştirilmesi
10. Tanıma uygun sözcük veya sözcük gruplarının bulunması
11. Tanıma uygun sözcük veya sözcük gruplarının bulunması ve cümle kurulması
12. Verilen sözcük veya sözcük grubuyla metin oluşturulması
13. Verilen sözcük veya sözcük grubuyla cümle kurulması
14. Harfleri karışık olarak verilen sözcük ve sözcük grubunun bulunması
15. Harfleri karışık olarak verilen sözcük veya sözcük gruplarının bulunması ve cümle kurulması
16. Harfleri karışık olarak verilen sözcük ve sözcük gruplarının sözlüksel anlamlarının bulunması ve anlamının tahmin edilmesi
17. Anahtar sözcüklerin ayırt edilmesi
18. Sözcüklerin yerine geçebilecek başka sözcüklerin bulunması
19. Sözcük veya sözcük gruplarının kullanım alanlarının (gerçek, mecaz, terim, yan...) tahmin edilmesi
20. Sözcük veya sözcük gruplarının kullanım alanlarının (gerçek, mecaz, terim, yan...) bulunması ve cümle içinde kullanılması
21. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) diğer anlamlarının bulunması
22. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) eşleştirilmesi
23. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) diğer anlamlarının bulunması ve cümle kurulması
24. Sözcük ve sözcük grubunun anlam bakımından karşılaştırılması

Sözcük Veya Sözcük Grubunun Ait Olduğu Kavram Alanının Belirlenmesi

5. Sınıf FCM Yayınları

*** Okuma 4.6: Kelimelerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.**

1.1. 2.Tema “Bu Milletle Neler Yapılmaz” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 38): Etkinlikte verilen bazı sözcüklerin sınıflandırılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Türkçe dersinin amaçlarından biri insanların Türkçe sözcükleri tercih etmelerini sağlamak olduğu için, bir farkındalık oluşturmak adına bu sözcüklerin karşısına parantez içinde kökenleri yazılmalıdır.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki sözcükleri “cumhuriyet (Arapça)” ve “padişahlık (Farsça)” sözcükleriyle olan ilişkilerine göre sınıflandırınız.

Sözcükler:

sultan (Arapça)	seçim
vezir (Arapça)	cumhurbaşkanı (Arapça+Türkçe)
başbakan	TBMM (kısaltma)
ferman (Farsça)	halk egemenliği (Arapça/Türkçe)

*** Yazma 2.6: Yazılarında söz varlığından yararlanır.**

1.2. 3.Tema “Rüzgâr” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 67): Etkinlikte, verilen sözcüklerin gruplandırılması istenmiştir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıda, şiirde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe olan varlık adları verilmiştir. Tek bir varlığı belirtenleri ‘T’, birden fazla varlığı belirtenleri ‘Ç’ kutusuna yerleştiriniz.”

Türkçe Sözcükler:

denizde
kıyıları
tuz
ter
yüreğini
bulutları

Yabancı Kökenli Sözcükler:

rüzgâr (Farsça)
köylere (Farsça)
şehirlere (Farsça)

koyun
dağlara
otları
yaylalarda
odalarda
beşik
güneş
kızlar
saç

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

1.3. 6.Tema “Leylekler” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 156): Etkinlikte, verilen sözcüklerle resimlerin eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki resimlerin yanına yabancı kökenli olan ‘taksi(Fransızca), otomobil(Fransızca), minibüs(Fransızca), midibüs(Fransızca), otobüs(Fransızca)’ sözcüklerinden uygun olanları yazınız. Bu sözcüklerin farklı ve ortak yönlerini açıklayınız.”

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili sözcüklere örnek verir.**

1.4. 4.Tema “Bursa” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 83): Etkinlikte çeşitli cümlelerde bazı sözcükler seçilmiş, bu sözcüklerin yerine ayrı bir bölümde verilen sözcüklerden hangisinin gelebileceği sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin hangisinin yabancı kökenli hangisinin Türkçe olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik sözcüklerin farklı başlıklar altında gruplandırılıp yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Yabancı Kökenli Sözcükler -Yerine Geçebilecek Sözcük- Türkçe Sözcükler

Şehir (Farsça)	İl
Muhasara (Arapça)	Kuşatma
Cömert (Farsça)	Eli açık
Kabahat (Arapça)	Suç
Defnetmek (Arapça+Türkçe)	Gömmek
Sulh (Arapça)	Barış
İhtiyarlamak (Arapça)	Yaşlanmak

Türkçe Sözcükler -Yerine Geçebilecek Sözcük- Yabancı Kökenli Sözcükler

Yüzyıl	Asır (Arapça)
Yürek	Kalp (Arapça)
Yıl	Sene (Arapça)

Türkçe Sözcükler - Yerine Geçebilecek Sözcük- Türkçe Sözcükler

Yemek	Aş
İşitmek	Duymak

Yabancı Kökenli Sözcükler -Yerine Geçebilecek Sözcük- Yabancı Kökenli Sözcükler

Padişah (Farsça)	Hükümdar (Arapça+Farsça)
Sükûn (Arapça)	Huzur (Arapça)

Yabancı Kökenli Sözcükler -Yerine Geçebilecek Sözcük- Yabancı Kökenli Sözcükler

Padişah (Farsça)	Hükümdar (Arapça+Farsça)
Sükûn (Arapça)	Huzur (Arapça)

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

* **Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

1.5. 1.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 16): Etkinlikte, verilen çeşitli sözcüklerin ortak ve farklı yönlerinin yazılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Ülke şehir(Farsça) köy(Farsça) kasaba(Arapça)

1.6. 3.Tema “Ülkemin Renkli Haritası” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 88): Etkinlikte, çeşitli sözcükler verilmiş ve aynı kavram alanına girenlerin gruplandırılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, sözcüklerin farklı başlıklar altında gruplandırılıp yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerden aynı kavram alanına girenleri gruplayınız.”

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
kemeçe (Farsça)	koy
flüt(Fransızca)	gemi
körfez(Rumca)	yelkenli
sandal(Arapça)	
ney(Farsça)	

1.7. 4.Tema “Martı” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 109): Etkinlikte, aynı kavram alanına giren sözcükler gruplandırılıp, bu gruplara uygun ikişer örnek istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük dizilerine, aynı kavram alanına giren ikişer sözcük yazınız.”

martı(İtalyanca)	albatros(Fransızca)	pelikan(Fransızca)
Hamsi	sazan(Türkçe)	uskumru(Rumca)
sabah(Arapça)	gün	hafta(Farsça)

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
1.1.		X	
1.2.		X	

1.3.			X
1.4.		X	
1.5.		X	
1.6.		X	
1.7.		X	
TOPLAM		6	1

Tablo 8. Sözcük veya Sözcük Grubunun Ait Olduğu Kavram Alanının Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözcük Ve Sözcük Gruplarının Ait Olduğu Kavram Alanının Bulunması ve Cümle Kurulması

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

2.1. 1.Tema “Biz Savaşı Sevmedik” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 31): Etkinlikte, verilen sözcüklerden aynı kavram alanına girenlerin gruplandırılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin Türkçe olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilbilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe sözcüklerden aynı kavram alanına girenleri gruplayınız. Grupladığınız sözcükleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak birer cümlede kullanınız.”

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
2.1.	X		
TOPLAM	1		

Tablo 9. Sözcük ve Sözcük Gruplarının Ait Olduğu Kavram Alanının Bulunması ve Cümle Kurulmasına Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamlarının Tahmin Edilmesi

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

3.1. 1.Tema “Türkiye’ m Türkiye’ m” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 8): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi, belirtilen noktalı yere yazınız ve arkadaşınızın tahminiyle karşılaştırınız.”

Sözcükler:

içli:

destan (Farsça):

kor:

hürriyet (Arapça):

ırgat (Rumca):

saban:

yağız:

aziz (Arapça):

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

3.2. 2.Tema “Atatürk’ün Düşünce Hayatı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 36): Etkinlikte, metinde geçen bazı sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda, metinde geçen bazı yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler yer almaktadır. Bu sözcüklerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ederek karşılardaki kutucukların içine yazınız.”

inkılap (Arapça) :.....
vicdan (Arapça) :.....
erdem :.....
ideal (Fransızca) :.....
meşale (Arapça) :.....

3.3. 6.Tema “Turan Oflazoğlu ile Sohbet” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 145): Etkinlikte, bir sözcük verilmiş ve bu sözcüğün verilen cümlelerin hangisinde metindeki anlamıyla kullanıldığının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde verilen sözcüğün Türkçe olduğunun vurgulanmasıyla düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Türkçe olan ‘oyun’ sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde metindeki anlamıyla kullanılmıştır? İşaretleyiniz.”

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

3.4. 4.Tema “Oğuz Destanı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 108): Etkinlikte, metinle ilgili sözcükler ve bu sözcüklerin ikişer farklı anlamı verilmiştir. Metinle ilgili anlamların işaretlenmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlılarını metinden hareketle tahmin ediniz. Tahmininize uygun olan seçeneği işaretleyiniz.”

otağ:

zahmet (Arapça):

tan:

şölen (Moğolca):

kargı:

dirlik:

cesaret (Arapça):

* **“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.”** ve **“Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

3.5. 2.Tema “Atatürk ve Türk Dili” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 45-46): Etkinlikte, okunulan şiirdeki çeşitli sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, sözcüklerin farklı başlıklar altında gruplandırılıp yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz şiirde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz.”

Yabancı Kökenli Sözcükler:

Ezel (Arapça)

Topyekûn (Türkçe+Arapça)

Minnet (Arapça)

Perişan (Farsça)

Hürmet (Arapça)

İhmal (Arapça)

Türkçe Sözcükler:

Ayan beyan

Emek

Kutsal

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

* **Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

3.6. 2.Tema “Atatürk” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 59): Etkinlikte iki sözcük ve bu sözcüklerin geçtiği cümleler verilmiş, bu sözcüklerin kaç farklı anlamda kullanıldığı sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümde sözcük kökenlerine değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Türkçe olan ‘ışık’ ve Arapça kökenli olan ‘ruh’ sözcükleri aşağıdaki cümlelerde kaç farklı anlamda kullanılmıştır?”

* **Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

3.7. 1.Tema “Biz Savaşı Sevmedik” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 29): Etkinlikte, dinlenen metinden sözcükler verilmiş, anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Metni dinlerken aşağıda verilmiş yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz.”

savaş :
muhabbet (Arapça) :
selam (Arapça) :
nur (Arapça) :
kamaşmak :
puslu :

* **“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

3.8. 1.Tema “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 15): Etkinlikte, verilen sözcüklerin alfabetik sıraya göre yazılması ve anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, sözcüklerin farklı başlıklar altında gruplandırılıp yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olarak verilen sözcükleri alfabetik sıraya göre alt alta yazınız.”

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
ahilik (Arapça)	azık
seyyah (Arapça)	ocak
sulh olmak (Arapça/Türkçe)	ağırlamak
	çıkın

3.9. 4.Tema “İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi: Helen Keller” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 114): Etkinlikte, okunulan metinden bazı sözcükler ve bu sözcüklerin çeşitli anlamları verilmiş ve metindeki anlamlarının bulunması istenmiştir. Fakat bu

sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Tulumba (İtalyanca)

Olağanüstü

Kıta (Arapça)

Konferans (Fransızca)

Engelli

Braille daktilosu (Fransızca)

Kapasite (Fransızca)

8.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

3.10. 3.Tema “Orta Oyunu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 70): Etkinlikte, metin içerisinden seçilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi ve anlamlarının bulunması istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmin ettiğiniz anlam, aşağıdaki açıklamaların hangisinde vardır? İşaretleyiniz.”

Sözcükler:

fıkra (Arapça)

kuşak

kıraathane (Arapça+Farsça)

hüner (Farsça)

dekor (Fransızca)

hava (Arapça)

dolap (Arapça)

3.11. 4.Tema “Martı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 97): Etkinlikte, metin içerisinden seçilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi ve buna uygun olan seçeneğin işaretlenmesi istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik Şu Şekilde olabilirdi:

“AŞağıda verilen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmin ettiğiniz anlam, aşağıdaki açıklamaların hangisinde vardır? İŞaretleyiniz.”

Sözcükler:

itaat (Arapça)

mil (Fransızca)

iskele (İtalyanca)

pike (Fransızca)

sendelemek

süzülmek

bocalamak

albatros (Fransızca)

eğim

açık

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi  cl  likert  l ğine göre Şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
3.1.		X	
3.2.		X	
3.3.	X		
3.4.		X	
3.5.		X	
3.6.		X	
3.7.		X	
3.8.		X	
3.9.		X	
3.10.		X	
3.11.		X	
TOPLAM	1	10	

Tablo 10. Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamlarının Tahmin Edilmesine Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamlarının Tahmin Edilmesi ve Cümle Kurulması

5. Sınıf FCM Yayınları

*** Konuşma 2.3: Konuşmasında söz varlığını kullanır.**

4.1. 6.Tema “Ayça’nın Günlüğü” adlı metin 12.etkinlik (Sayfa 129): Etkinlikte, verilen cümlelerdeki deyimlerin bulunması istenmiştir. Fakat “yana yakıla” sözcük grubu deyim değil, zarf grubudur.

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

4.2. 4.Tema “Pulsuz Dilekçe” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 102): Etkinlikte bazı deyimler verilmiş ve anlamları istenmiştir. Fakat “yoldan sapmak” deyimini yoktur; “yoldan çıkmak” ya da “yoluna sapmak” deyimleri vardır.

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili sözcüklere örnek verir.**

4.3. 5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 150): Etkinlikte, sözcükler ve bu sözcüklerin çeşitli anlamları verilmiş; metinde geçen anlamının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Etkinliğin soru kısmında buna değinilerek yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Yabancı kökenli olan ‘cilt(Arapça)’ ve Türkçe olan ‘sarmak’ sözcüklerinin aşağıda üçer farklı anlamı verilmiştir. Bu sözcüklerin dinlediğiniz metindeki anlamını işaretleyiniz. Sözcükleri farklı anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
4.1.		X	
4.2.		X	
4.3.		X	
TOPLAM		3	

Tablo 11. Sözcük ve Sözcük Gruplarının Anlamlarının Tahmin Edilmesi ve Cümle Kurulmasına Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözlük Yardımıyla Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Bulunması

5. Sınıf FCM Yayınları

* **Konuşma 2.3: Konuşmasında söz varlığını kullanır.**

5.1. 5.Tema “Türkiye’ m” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 102): Etkinlikte, verilen söz öbeklerinin anlamları sorulmaktadır. Fakat “gönlünde yatmak” diye bir deyim yoktur; “Her gönülde bir arslan yatar.” atasözü vardır.

6.Sınıf Gizem Yayınları

* **Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili sözcüklere örnek verir.**

5.2. 1.Tema “Eskici” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 34): Etkinlikte, verilen sözcüklerin hangi anlamda (gerçek, mecaz, zıt) kullanıldığının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik gerek soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle, gerek yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılmasıyla düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

* “Türkçe olan ‘katı, keskin’ sözcükleri metinde gerçek anlamda mı yoksa mecaz anlamda mı kullanılmıştır? Bu sözcükleri önce gerçek, sonra mecaz anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

* “Yabancı kökenli ‘nefes(Arapça), billur(Arapça), kabahat(Arapça)’ sözcüklerini birer cümlede kullanınız ve bu sözcüklerin yerlerine aynı anlama gelecek başka sözcükler bulunuz.”

* “Yabancı kökenli ‘sert(Farsça), çabuk(Farsça)’ ve Türkçe olan ‘seyrek, kalın’ sözcüklerinin zıt(karşıt) anlamlılarını bulunuz. Bulduğunuz sözcükleri birer cümlede kullanınız.”

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
5.1.		X	
5.2.		X	
TOPLAM		2	

Tablo 12. Sözlük Yardımıyla Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Bulunmasına Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Tahmin Edilmesi, Sözlüksel Anlamının Bulunması ve Cümle Kurulması

6.Sınıf Gizem Yayınları

* “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3:Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”

6.1. 1.Tema “Nilüfer Prenses” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 16): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metindeki bazı yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler aşağıda verilmiştir. Bu sözcüklerin anlamlarını önce tahmin ediniz, sonra sözlükten tahminlerinizi doğrulayınız. Daha sonra beş tanesini birer cümlede kullanınız.”

Sözcükler:

Büget:

Nilüfer (Farsça):

Prens (Fransızca):

Prenses (Fransızca):

Ağıt:

Bilge:

Venüs (Fransızca):

Asa (Arapça):

6.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

6.2. 1.Tema “Canım Kitap” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 22): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını önce tahmin ediniz. Sonra sözlükten anlamlarını öğrenip tahminlerinizin doğruluğunu kontrol ediniz ve sözcükleri birer cümlede kullanınız.”

Roman (Fransızca):

Dalmak:

Tecrübe (Arapça):

Sanat (Arapça):

6.3. 5.Tema “Hoşgörüler Diyarı Mardin” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 134): Etkinlikte, çeşitli sözcük ve sözcük grupları verilmiş ve bu sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarını tahmin ediniz. Sözcüklerin anlamlarını sözlükten kontrol edip noktalı yerlere yazınız. Sözcük ve sözcük gruplarını birer cümlede kullanınız.”

nazır (Arapça):

açık hava müzesi:

sit alanı:

panorama (Fransızca):

manastır (Rumca):

antik kent(Fransızca/Soğdca):

*** Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

6.4. 5.Tema “Hoşgörüler Diyar Mardin” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 134): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarının anlam ilişkisine göre sınıflandırılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarını tahmin ediniz. Sözcüklerin anlamlarını sözlükten kontrol edip noktalı yerlere yazınız. Sözcük ve sözcük gruplarını birer cümlede kullanınız.”

Mezopotamya (Arapça):

açık hava müzesi:

sit alanı:

panorama (Fransızca):

manastır (Rumca):

antik kent(Fransızca/Soğdca):

kilise (Rumca):

ezan (Arapça):

cami (Arapça):

çan:

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

6.5. 3.Tema “Kırkpınar’a Adını Veren Kırk Yiğit” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 68): Etkinlikte, verilen sözcüklerin sözlükteki birinci anlamlarının bulunması ve bu sözcüklerin cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin hangisinin yabancı kökenli hangisinin Türkçe olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı

sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin sözlükteki anlamlarına bakınız. Sözcüklerin sözlükte birinci sırada verilen anlamlarını yazınız. Bu sözcükleri cümle içinde kullanınız.”

Fethetmek (Arapça+Türkçe):

Pazı (Farsça):

Şafak (Arapça):

Yenişmek:

*** “Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

6.6. 4.Tema “Van Gölü’nün Şafağı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 100): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ederek yazınız. Sözlük kullanarak tahminlerinizin doğruluğunu kontrol ediniz. Bu sözcüklerle birer cümle kurunuz.”

alaimisema (Arapça):

mahlukat (Arapça):

saban:

şafak (Arapça):

firdolayı:

billur (Arapça)

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

6.7. 6.Tema “Odcu Haftası Şenlikleri” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 170): Etkinlikte verilen deyimlerin sözlük anlamlarının bulunması ve birer cümlede kullanılması istenmiştir. Burada “aklında yer etmek” şeklinde bir deyim verilmiştir. Fakat böyle bir deyim yoktur; “zihinde yer etmek” veya “yer etmek” deyimleri vardır.

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
6.1.		X	
6.2.		X	
6.3.		X	
6.4.		X	
6.5.		X	
6.6.		X	
6.7.		X	
TOPLAM		7	

Tablo 13. Sözcük ve Sözcük Gruplarının Anlamının Tahmin Edilmesi, Sözlüksel Anlamının Bulunması ve Cümle Kurulmasına Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarından Tahmin Edilen Anlamla Sözlüksel Anlamının Karşılaştırılması

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

7.1. 2.Tema “Atatürk’ün Yeni Tarih Anlayışı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 58): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi ve tahminlerinin sözlükten kontrol edilmesi istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi sözlükten kontrol ediniz.”

Sözcükler:

tarih (Arapça):

kurultay (Moğolca):

arkeolojik (Fransızca):

köken:

kaynak:

etnoloji (Fransızca):

antropoloji (Fransızca):

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

7.2. 4.Tema “Gelecek Senin Çocuğum” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 121): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“ ‘Gelecek Senin Çocuğum’ başlıklı metinde geçen aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarıyla ilgili tahminlerinizi yazınız. Daha sonra tahminlerinizin doğru olup olmadığını sözlük kullanarak kontrol ediniz.”

sarılmak

gelecek

hüner (Farsça)

emek

didinmek

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

7.3. 2.Tema “Elektronik Posta” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 39): Etkinlikte, metinde geçen bazı sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik,

yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Metinde geçen aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin metindeki anlamlarını tahmin ederek aşağıdaki tabloya bitişik eğik yazıyla yazınız. Daha sonra sözlükten sözcüklerin anlamlarını bularak tahminlerinizin doğruluğunu kontrol ediniz.”

millî (Arapça)	:.....
ahlak (Arapça)	:.....
kutsal	:.....
gönenç	:.....
uygarlık	:.....
ulus	:.....

7.4. 3.Tema “Bir Fincan Kahve” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 61): Etkinlikte, bazı sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarıyla ilgili tahminlerinizi yazınız. Sözlük kullanarak tahminlerinizin doğruluğunu kontrol ediniz.”

destan (Farsça)	:.....
hatır (Arapça)	:.....
tüccar (Arapça)	:.....
keyif (Arapça)	:.....
konak	:.....
cezve (Arapça)	:.....
tiryaki (Arapça)	:.....
kallavi (Arapça)	:.....
töre	:.....

7.5. 6.Tema “Rodin’den Aldığım Ders” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 139): Etkinlikte, verilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan yabancı kökenli sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra sözcüklerin anlamlarını sözlükten bularak tahminlerinizle karşılaştırınız.”

*Fakat en büyük adamlar, en alicenap(Arapça) olanlardır.

*Büyük pencereci, iptidai(Arapça) bir binadan ibaret olan stüdyosunda, tamamlanmamış heykeller ve yüzlerce küçük plastik etütler(Fransızca) vardı. Bir kol, bir el, bazen yalnız bir parmak, parmak mafsalı(Arapça)...

*Stüdyo(Fransızca), bütün bir hayat boyunca dinlenmeden harcanmış bir arama ve çalışma havası ile doluydu.

7.6. 6.Tema “Turan Oflazoğlu ile Sohbet” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 145): Etkinlikte, bazı sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin metindeki kullanımlarından hareketle anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra sözcüklerin sözlük anlamlarını yazınız.”

suret (Arapça)	:.....
figür (Fransızca)	:.....
müsamere (Arapça)	:.....
dram (Fransızca)	:.....
tragedya (Latince)	:.....
özdeşlik	:.....
filozof (Fransızca)	:.....
yozlaşmak	:.....

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

7.7. 1.Tema “Yazar ve Okuyucu” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 23): Etkinlikte, verilen cümlelerde altı çizili olan sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Dinlediğiniz metinde geçen ve altı çizili olarak belirtilen aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ederek yazınız. Daha sonra tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz.”

*Bir şiir, bir hikâye, bir makale, yazardan okuyucuya gönderilmiş bir mektuptur.(Arapça)

*Yazar, sesinin yankısını işte o zaman bulacaktır okuyucusundan.

*Artık, yazar; okuyucusunu hoş tutmak için yapay tavırlar içinde olmak zorunda kalmayacaktır.

*Okuyucu ise böyle bir konumda öncüyü izleyen durumdadır ama bu izleme bilinçli bir çaba hâlinde gerçekleşecektir.

7.8. 2.Tema “Türk Dili” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 47): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Dinlediğiniz metinden hareketle aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra sözlük anlamlarını yazınız.”

usul (Arapça):

ülkü:

potansiyel (Fransızca):

kutsal:

teşkilat (Arapça):

kamuoyu:

boyunduruk:

bilinç:

7.9. 3.Tema “Karagöz Baba ile Hacivat Usta” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 71): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi sözlükten kontrol ediniz.”

ganimet (Arapça):

han (Farsça):

hisar (Arapça):

ırgat (Rumca):

bayındırlık:

medrese (Arapça):

nakkaş (Arapça):

çekül:

* **“Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.”** ve **“Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

7.10. 4.Tema “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 89): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamlarını tahmin ederek yazınız. Daha sonra sözlükten sözcüklerin anlamlarını kontrol ediniz.”

harikulade (Arapça):

azamet (Arapça):

servet (Arapça):

bahtsız:

7.Sınıf MEB Yayınları

* **Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

7.11. 2.Tema “Atatürk ve Türk Tiyatrosu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 49): Etkinlikte, çeşitli sözcükler verilmiş ve anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli olan sözcüklerin anlamlılarını tahmin ediniz. Daha sonra bu sözcüklerin anlamlarını sözlükten bularak yazınız ve tahminlerinizle karşılaştırınız.”

dekor (Fransızca):

kostüm (Fransızca):

rol (Fransızca):

temsil (Arapça):

piyes (Fransızca):

aktör (Fransızca):

perde (Farsça):

8.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

7.12. 2.Tema “İşte Onun Evrensellik Anlayışı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 36): Etkinlikte, metin içerisinde seçilen sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi ve anlamlarının bulunması istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin metin içinde geçtiği cümleleri bularak yazınız. Ardından bu sözcüklerin anlamlarını cümleden yola çıkarak tahmin ediniz. Daha sonra bu sözcüklerin anlamlarını sözlükten bularak tahminlerinizle karşılaştırınız.”

refah(Arapça)

mahrum(Arapça)

hadise(Arapça)

alakadar(Arapça+Farsça)

sükûn(Arapça)

sevk(Arapça)

7.13. 2.Tema “Atatürk ve Bilim” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 46): Etkinlikte, metinden seçilen sözcüklerin alfabetik sıraya koyulması ve anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli ve Türkçe sözcükleri alfabetik sıraya koyunuz. Okuduğunuz metinden hareketle sıraladığımız sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi sözlükten kontrol ederek sözcüklerin karşılıklarına yazınız.”

Sözcükler:

vesile(Arapça)	dinamizm(Fransızca)
mağlup(Arapça)	sınai(Arapça)
gaflet(Arapça)	bilim
mürşit(Arapça)	girişim
dalalet(Arapça)	sevk(Arapça)
idrak(Arapça)	faaliyet(Arapça)
tekâmül(Arapça)	ideal(Fransızca)
safha(Arapça)	

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
7.1.		X	
7.2.		X	
7.3.		X	
7.4.		X	
7.5.			X
7.6.		X	
7.7.		X	
7.8.		X	
7.9.		X	
7.10.		X	
7.11.			X
7.12.			X
7.13.		X	
TOPLAM		10	3

Tablo 14. Sözcük veya Sözcük Gruplarından Tahmin Edilen Anlamla Sözlüksel Anlamının Karşılaştırılmasına Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamına Uygun Olarak Boşluklara Yerleştirilmesi

5. Sınıf FCM Yayınları

*** Yazma 2.6: Yazılarında söz varlığından yararlanır.**

8.1. 3.Tema “Derinliklerde Yaşam” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 59): Etkinlikte, verilen sözcüklerin cümlelerde uygun boşluklara yerleştirilmesi istenmiştir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki cümleleri verilen yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerle tamamlayınız.”

yeşil	bilim adamı (Türkçe/Arapça)
araştırma	kamera (Fransızca)

5. Sınıf MEB Yayınları

*** Dinleme 2.7: Dinlediği kelimelerin gerçek ve mecaz anlamlarını ayırt eder.**

8.2. 5.Tema “Yıldızlara Uzanan Asansör” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 126): Etkinlikte, bazı deyimlerin, verilen cümlelerde uygun boşluklara yerleştirilmesi istenmiştir. Fakat “problemi aşmak” diye bir deyim yoktur.

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

8.3. 6.Tema “Odcu Haftası Şenlikleri” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 170): Etkinlikte, verilen sözcüklerin cümlelerdeki boşluklara yerleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Cümleleri kutu içinde verilen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerden uygun olanlarıyla tamamlayınız.”

festival (Fransızca)	çise
yayla	geleneksel
göç	yöresel
yöre	güzergâh (Farsça)
kafile (Arapça)	şenlik

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

8.4. 1.Tema “Öyle Denmez” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 17): Etkinlikte, verilen deyimlerin cümlelerde uygun boşluklara yerleştirilmesi istenmiştir. Fakat “sefa gelmek” deyimini yerine “safa gelmek” deyimini yazılmıştır. Bu da anlam karmaşası oluşturmaktadır.

*** “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

8.5. 2.Tema “Unutulmayan Hafta” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 38): Etkinlikte, verilen sözcüklerin cümlelerdeki uygun boşluklara yazılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Kutu içinde verilen yabancı kökenli sözcükleri aşağıdaki cümlelerde uygun yerlere yazınız.”

Yabancı Kökenli Sözcükler:

- Medeniyet (Arapça)
- Halkçılık (Arapça)
- Tarih (Arapça)
- Milliyetçilik (Arapça)
- İnkılapçılık (Arapça)
- Cumhuriyetçilik (Arapça)
- Devletçilik (Arapça)
- Sanat (Arapça)
- Laiklik (Fransızca)

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

8.6. 3.Tema “Kaldırımlar” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 81): Etkinlikte, verilen sözcüklerin cümlelerdeki uygun boşluklara yerleştirilmesi istenmektedir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Buna soru bölümünde değinilebilirdi. Bu etkinlik, soru bölümünde sözcük kökenlerine değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik soru bölümü şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki boşlukları, yabancı kökenli ‘âmâ(Arapça), çilekeş(Farsça), fener(Rumca), tak(Arapça), kemer(Farsça)’ ve Türkçe ‘kollamak’ sözcüklerinden uygun olanlarıyla doldurunuz.”

8.7. 6.Tema “Kirazlı Şapka” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 167): Etkinlikte, verilen sözcüklerin cümlelerdeki uygun boşluklara yerleştirilmesi istenmektedir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde sözcük kökenlerinin parantez içinde belirtilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinliğin soru bölümü şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki boşlukları, yabancı kökenli ‘vitrin(Fransızca), fiyaka(İtalyanca)’ ve Türkçe ‘umar, olgu’ sözcüklerinden uygun olanlarıyla tamamlayınız.”

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

8.8. 6.Tema “Her İşin Başı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 175): Etkinlikte, verilen sözcüklerin cümlelerdeki uygun boşluklara yerleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki eksik cümleleri, Türkçe olan ‘beş duyu, tetikte, öz su, alın teri’ sözcük ve sözcük gruplarıyla tamamlayınız.”

*** Yazma 2.12: Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.**

8.9. 3.Tema “Kaldırımlar” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 85): Etkinlikte, şiirdeki boşlukları doldurmak için sözcükler verilmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, sözcüklerin farklı başlıklar altında gruplandırılıp yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki şiirde yer alan noktalı yerleri, şiirin bağlamına uygun olarak yabancı kökenli ya da Türkçe olarak verilen sözcüklerle tamamlayınız.”

Yabancı Kökenli Sözcükler:

çamaşırlar(Farsça)

rüzgâr(Farsça)

Türkçe Sözcükler:

kapısına oturun

günlük olun

salıncakları çiçekler

uçurtmalar çocuklar

baygın torun

düşünüyorum yemişlerinizden

* “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”

8.10. 4.Tema “Meşeyle Saz” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 120): Etkinlikte, verilen sözcüklerin cümlelerdeki uygun boşluklara yerleştirilmesi istenmektedir. Fakat sözcüklerin Türkçe olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilabilir.

Etkinlik soru bölümü şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki cümleleri Türkçe olan ‘ saz, yakınmak, yük, bükmek, iz, patlamak, dayanmak, kesilmek, eğilmek’ sözcüklerinden uygun olanıyla tamamlayınız. Gerekirse sözcüklere uygun ekler getirebilirsiniz.”

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
8.1.		X	
8.2.		X	
8.3.		X	
8.4.		X	
8.5.			X
8.6.		X	
8.7.		X	

8.8.	X		
8.9.		X	
8.10.	X		
TOPLAM	2	7	1

Tablo 15. Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamına Uygun Olarak Boşluklara Yerleştirilmesine Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Tahmin Edilmesi ve Uygun Boşluklara Yerleştirilmesi

6.Sınıf MEB Yayınları

* “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”

9.1. 4.Tema “Nasrettin Hoca” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 105-106): Etkinlikte, çeşitli sözcük ve sözcük grupları verilmiş ve bu sözcüklerin anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda metinde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe olan bazı sözcük ve sözcük grupları verilmiştir. Metinden hareketle bu sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarını tahmin ederek yazınız. Sonra aşağıdaki diyaloglarda bulunan boşluklara uygun olanı getirerek tamamlayınız.”

hemşehri (Farsça):

merhum (Arapça):

Allah rahmet eylesin:

haber vermek:

kusura bakmamak:

hayrola:

marifet (Arapça):

cimri:

Allah göstermesin:

miskin (Arapça):

felaket (Arapça):

iflas etmek (Arapça/Türkçe):

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
9.1.		X	
TOPLAM		1	

Tablo 16. Sözcük veya Sözcük Gruplarının Anlamının Tahmin Edilmesi ve Uygun Boşluklara Yerleştirilmesine Ait Dil Bilinci Oluşturma Düzeyi

Tanıma Uygun Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması

6.Sınıf Gizem Yayınları

* **Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.1. 1.Tema “Karamelli Akide Şekeri” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 26): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Yabancı kökenli ‘akide(Arapça), keşfetmek(Arapça+Türkçe), karamel(Fransızca), sır(Arapça), pazen(Fransızca)’ ve Türkçe ‘arapsacı, kolaçan etmek, aşırmaq’ sözcük ve sözcük gruplarının anlamları aşağıda verilmiştir. Metnin bağlamından hareketle bu sözcüklerin ve sözcük grubunun anlamlarını belirleyiniz. Bu sözcük ve sözcük grubunu anlamının başındaki kutucuğa yazınız.”

10.2. 2.Tema “Atatürk’ün Hayatı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 44): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Yabancı kökenli ‘cumhuriyet(Arapça), itilaf devletleri(Arapça), kuvayimilliyeye (Arapça), mütareke(Arapça), laik(Fransızca)’ ve Türkçe ‘ayaklanma, devrim, bağnaz, boş inanç, ödün vermek’ sözcük ve sözcük grubunu anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.”

10.3. 2.Tema “Atatürk’ten Anılar” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 51): Etkinlikte bazı deyimlerin, verilen anlamlarla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat “mutluluktan deliye dönmek” deyimini yoktur; “öfkeden deliye dönmek” ya da “deliye dönmek” deyimleri vardır.

10.4. 5.Tema “Arjantin” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 142): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin anlamları karışık olarak verilmiştir. Bu sözcükleri anlamlarıyla örnekteki gibi eşleştiriniz.”

Sözcükler:

nazar (Arapça):

uğursuzluk:

görkemli:

çeşni (Farsça):

sandviç (İngilizce):

porsiyon (Fransızca):

delta (Fransızca):

kıta (Arapça):

sörf (İngilizce):

baş döndürücü:

tango (Fransızca):

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

10.5. 3.Tema “Komşuluk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 72): Etkinlikte bazı atasözlerinin, verilen açıklamayla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat “Komşu hakkı, Tanrı hakkıdır.” gibi bir atasözü yoktur ; “Komşu hakkı, Tanrı hakkı gibidir.” diye bir atasözü vardır.

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.6. 2.Tema “Atatürk ve Müzik Devrimi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 61): Etkinlikte, çeşitli sözcükler ve anlamları verilip eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri ve sözcük grubunu, dinlediğiniz metnin bağlamından hareketle anlamlarıyla eşleştiriniz.”

âlem(Arapça)	ezgi
alaturka (İtalyanca)	ince
falso (İtalyanca)	yol
klasik (Fransızca)	iç dünya
sıla (Arapça)	gurbet (Arapça)
enstrüman (Fransızca)	

10.7. 5.Tema “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 147): Etkinlikte, çeşitli sözcükler ve anlamları verilip eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz.”

harikulade (Arapça)	
hazin (Arapça)	
mirasyedi	
dörtnala	
teessüf (Arapça)	
azamet (Arapça)	
bahşetmek (Farsça+Türkçe)	

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.8. 4.Tema “Bursa” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 81): Etkinlikte, metinde geçen bazı sözcükler ve anlamları verilir eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metinde geçen bazı yabancı kökenli sözcükler ve bu sözcüklerin anlamları aşağıda verilmiştir. Bu anlamlarla karşıladıkları sözcükleri eşleştiriniz.”

manastır (Rumca)	:
halef (Arapça)	:
muhasara (Arapça)	:
murat almak(Arapça/Türkçe)	:

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.9. 6.Tema “Dondurmalı Sinema” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 148): Etkinlikte, çeşitli sözcükler ve anlamları karışık olarak verilmiş ve eşleştirilmeleri istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Metnin bağlamından hareketle aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler ve bu sözcüklerin anlamları karışık olarak verilmiştir. Sözcüklerle anlamlarını eşleştiriniz.”

ejderha (Farsça)
aşina (Farsça)
dam
avare (Farsça)
şerbet (Arapça)

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.10. 4.Tema “Mehmet Akif Ersoy” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 115): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarının anlamları karışık olarak verilmiş ve eşleştirilmeleri istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarının anlamları verilmiştir. Verilen anlamların başına uygun sözcük ve sözcük grubunu yazınız.”

rüştiye (Arapça)

baytar (Arapça)

istifa etmek (Arapça/Türkçe)

mülkiye (Arapça)

memuriyet (Arapça)

milletvekili

dergi

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.11. 1.Tema “Kefil” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 22): Etkinlikte, okunan metinden bazı sözcükler ile verilen anlamların eşleştirilmeleri istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, sözcüklerin farklı başlıklar altında gruplandırılıp yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metinde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler ve anlamları aşağıda verilmiştir. Sözcükleri anlamlarının bulunduğu cümlelerin başındaki noktalı yerlere yazınız. Sözcüklerin anlamlarındaki koyu yazılmış harfleri sırasıyla kutucuklara yazarak özdeyişi bulunuz.”

Yabancı Kökenli Sözcükler:

Hançer (Arapça)

Muhafız (Arapça)

Zalim (Arapça)

Türkçe Sözcükler:

Kaynak

Duygulanmak

Hain (Arapça)

Kefil (Arapça)

10.12. 5.Tema “Öykülerin Sıcağında Cahit Sıtkı Tarancı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 141): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmektedir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metinde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler ve anlamları aşağıda verilmiştir. Sözcükleri, anlamının bulunduğu cümlenin başındaki noktalı yere yazınız. Sözcüklerin anlamlarındaki koyu yazılmış harfleri kutucuklara sırasıyla yazarak dizeleri bulunuz.”

hükmü geçmek (Arapça/Türkçe)

perva (Farsça)

mihnet (Arapça)

rutin (Fransızca)

bürokrasi (Fransızca)

paydos (Rumca)

orijinallik (Fransızca)

tip (Fransızca)

ironi (Fransızca)

mülkiye (Arapça)

sunuş

imge

çevirmenlik

10.13. 6.Tema “Duygusal Dünyamız” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 172): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz.”

yadsımak

bilişsel
psikoloji (Fransızca)
yeti
eş güdüm

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.14. 2.Tema “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 71): Etkinlikte, dinlenen metinden hareketle verilen sözcükler ve anlamlarının eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Metni dinlerken, aşağıda verilmiş, yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler ile anlamlarını eşleştiriniz.”

yarımada
konum
küresel
siyasi (Arapça)
stratejik (Fransızca)
jeopolitik (Fransızca)
müzakere (Arapça)

10.15. 3.Tema “Kız Kalesi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 98): Etkinlikte, bir sözcük ve bu sözcüğün kullanıldığı bir cümle verilmiş; yine altında verilen ve aynı anlamda kullanılan cümlenin bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüğün yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki cümlelerden hangisinde Türkçe olan ‘bey’ sözcüğü ‘Vaktiyle bugünkü Mersin ilimizin bulunduğu bölgeye hâkim olan bir bey varmış.’ cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?”

*** Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

10.16. 5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 151): Etkinlikte, verilen deyimlerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat “hayata döndürülmek” diye bir deyim yoktur.

8.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

10.17. 3.Tema “Evliya Çelebi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 65): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcükleri ilgili anlamların başındaki noktalı yerlere yazınız.”

Sözcükler:

seyyah(Arapça)	sipahi(Farsça)
zümre(Arapça)	beste(Farsça)
iskele(İtalyanca)	üslup(Arapça)
medrese(Arapça)	nükte(Arapça)
musahip(Arapça)	

10.18. 5.Tema “İmece” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 122): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Metindeki kullanımlarından hareketle aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri anlamları ile eşleştiriniz.”

Sözcükler:

imece	deste
girişmek	cümbüş(Farsça)
harman(Farsça)	kuşanmak
öykünmek	ekin

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

10.19. 2.Tema “Onuncu Yıl Nutku” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 41): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli ve Türkçe olan sözcükleri örnekteki gibi anlamlarıyla eşleştiriniz.”

Sözcükler:

fert(Arapça)

muvaffakiyet(Arapça)

kâfi(Arapça)

azimkârane(Arapça+Farsça)

mecburiyet(Arapça)

azim(Arapça)

mamur(Arapça)

...

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
10.1.		X	
10.2.		X	
10.3.		X	
10.4.		X	
10.5.		X	
10.6.		X	
10.7.		X	
10.8.			X
10.9.		X	
10.10.		X	
10.11.		X	

10.12.		X	
10.13.		X	
10.14.		X	
10.15.	X		
10.16.		X	
10.17.			X
10.18.		X	
10.19.		X	
TOPLAM	1	16	2

Tablo 17. Tanıma Uygun Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Tanıma Uygun Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması ve Cümle Kurulması 6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

11.1. 6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 169): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metinde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe olan bazı sözcük ve sözcük grupları ile anlamları aşağıda verilmiştir. Bu sözcük ve sözcük gruplarını, metnin bağlamından hareketle, anlamlarının belirtildiği cümlelerin başına yazınız. Bunlardan beşini birer cümlede kullanınız.”

Sözcükler:

uzay:

belgesel:

akrobatik (Fransızca):

astronot (Fransızca):

kütle (Arapça):

yer çekimi:

evrim:

disk (Fransızca):

...

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

11.2. 5.Tema “Arjantin” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 143) : Etkinlikte karışık olarak verilen sözcüklerden deyim oluşturmaları ve bu deyimlerin verilen bazı anlamlarla eşleştirilmeleri ve birer cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat “karşısına çıkmak” deyimini yoktur; “karşı çıkmak” ya da “karşısına dikilmek” deyimleri vardır.

*** “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3:Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

11.3. 4.Tema “Kırmızı Pabuçlar” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 107): Etkinlikte, çeşitli sözcükler ve anlamları karışık olarak verilip eşleştirilmesi ve birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi oldukları belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metinden hareketle aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri örnekteki gibi anlamlarıyla eşleştiriniz. Bu sözcüklerin dördünü birer cümlede kullanınız.”

Sözcükler:

başrol (Türkçe+Fransızca)

prova (İtalyanca)

gösteri

konservatuvar (Fransızca)

tokgözlü

kostüm (Fransızca)

melon (Fransızca)

atlet (Fransızca)

jimnastik (Fransızca)

papyon (Fransızca)

fiyonk (Rumca)

kulis (Fransızca)

parodi (Fransızca)

11.4. 4.Tema “Ah Şu Gençler” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 113): Etkinlikte, çeşitli anlamları verilen sözcüklerin metindeki anlamının işaretlenmesi ve farklı anlamlarıyla cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Farklı anlamları verilen yabancı kökenli ‘tip(Fransızca), tablo(Fransızca), perde(Farsça)’ ve Türkçe ‘oyuncu’ sözcüklerinin okuduğunuz metindeki anlamını işaretleyiniz. Bu sözcükleri farklı anlamıyla birer cümlede kullanınız.”

* **“Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Dinleme 4.5: Dinlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

11.5. 2.Tema “Atatürk ve Müzik Devrimi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 62): Etkinlikte, çeşitli anlamları verilen sözcüklerin metindeki anlamının işaretlenmesi ve birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüğün yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Yabancı kökenli ‘mat(Fransızca), saz(Farsça), saf(Arapça)’ ile Türkçe olan ‘kır’ sözcüklerinin aşağıda ikişer farklı anlamı verilmiştir. Bu eş sesli sözcüklerin dinlediğiniz metindeki anlamını işaretleyiniz. Sözcükleri farklı anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

6.Sınıf MEB Yayınları

* **“Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Okuma 4.2.: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.”**

11.6. 3.Tema “Soylu Bilgi Ağacı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 66): Etkinlikte iki grup verilmiş, verilen gruplarda kendi içinde farklı olan sözcüğün bulunması istenmiştir. Fakat Bu sözcüklerden hangilerinin yabancı kökenli hangilerinin Türkçe olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde gruplandırılabilirdi:

1.GRUP

Yabancı Kökenli Sözcükler :

Şafak (Arapça)

Şavk (Arapça)

Hüzün (Arapça)

Türkçe Sözcükler:

Güneş

Gece

Gündüz

2.GRUP

Yabancı Kökenli Sözcükler:

Tohum (Farsça)

Şefkat (Arapça)

Türkçe Sözcükler:

Çiçek

Ağaç

Koku

Kök

8.Sınıf MEB Yayınları

* “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”

11.7. 6.Tema “Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 148): Etkinlikte, verilen deyimlerin açıklamalarıyla eşleştirilmesi ve birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat ‘perişan etmek’ deyim değil, birleşik fiildir ; ‘dili dışı kilitlenmek’ diye de bir deyim yoktur.

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
11.1.		X	
11.2.		X	
11.3.		X	
11.4.		X	
11.5.		X	
11.6.		X	
11.7.		X	
TOPLAM		7	

Tablo 18. Tanıma Uygun Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması ve Cümle Kurulmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Verilen Sözcük veya Sözcük Grubuyla Metin Oluşturulması

5. Sınıf FCM Yayınları

*** Yazma 2.2: Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.**

12.1. 2.Tema “Bugün” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 32): Etkinlikte, verilen sözcüklerin de içinde olduğu bir yazı yazılması istenmiştir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıya, içinde ‘Atatürk’ ve ‘cumhuriyet(Arapça)’ sözcüklerinin yer aldığı bir paragraf yazınız. Yazacağınız paragrafın bilgi verici olmasına dikkat ediniz.”

12.2. 2.Tema “Atatürk’ün Gözyaşları” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 41): Etkinlikte, verilen sözcüklerin de içinde olduğu bir yazı yazılması istenmiştir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“İçinde ‘Dolmabahçe Sarayı(Farsça), Atatürk, cumhuriyet(Arapça), gençlik’ sözcük ve sözcük grubunun yer aldığı bir paragraf yazınız.”

12.3. 3.Tema “Orman Tükenirse” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 53): Etkinlikte, verilen sözcüklerin de içinde olduğu bir yazı yazılması istenmiştir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“İçinde yabancı kökenli ya da Türkçe olan ‘sel(Arapça), ağaç, köy(Farsça), sorun, tepe’ sözcüklerinin yer aldığı bir öykü yazınız.”

12.4. 5.Tema “Türkiye’ m” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 100): Etkinlikte, verilen sözcükler arasında bağlantı kurulup yazılması istenmiştir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik,

yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Sizce yabancı kökenli ya da Türkçe olan ‘memleket(Arapça), türkü(Türkçe+Arapça), sevgi’ sözcükleri arasında nasıl bir bağlantı kurulabilir? Düşüncelerinizi yazınız.”

6.Sınıf MEB Yayınları

*** Yazma 2.12: Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.**

12.5. 5.Tema “Hoşgörüler Diyarı Mardin” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 137): Etkinlikte, verilen sözcüklerle ilgili bir paragraf yazılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarının içinde geçtiği bir paragraf yazınız.”

açık hava müzesi:

kilise (Rumca):

panorama (Fransızca):

çan:

manastır (Rumca):

cami (Arapça):

sit alanı:

ezan (Arapça)

antik kent(Fransızca/Soğdca):

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

12.6. 3.Tema “Bir Fincan Kahve” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 61): Etkinlikte verilen deyimlerle bir paragraf oluşturulması istenmiştir. Fakat “gönlü incinmek” diye bir deyim yoktur; “gönlü kırılmak” diye bir deyim vardır.

*** Yazma 5.2: Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.**

12.7. 3.Tema “Zamana Vurulan Kirkit” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 66): Etkinlikte, çeşitli sözcükler verilmiş ve bu sözcüklerle bir şiir yazılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri kullanarak el sanatlarıyla ilgili bir şiir yazınız.”

sanat (Arapça)	ufuk (Arapça)
ip	dokumak
kirkit	tezgâh (Farsça)
boya	ilmek
halı	umut

7.Sınıf MEB Yayınları

* **Yazma 3.2: Olay yazıları yazar.**

12.8. 4.Tema “Miras Keçe” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 104): Etkinlikte, verilen deyim ve atasözleriyle okunulan metnin yeniden yazılması istenmiştir. Fakat “ata yadigârı” diye bir deyim yoktur; “baba yadigârı” deyimini vardır.

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
12.1.		X	
12.2.		X	
12.3.		X	
12.4.		X	
12.5.		X	
12.6.		X	
12.7.		X	
12.8.		X	
TOPLAM		8	

Tablo 19. Verilen Sözcük veya Sözcük Grubuyla Metin Oluşturulmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Verilen Sözcük veya Sözcük Grubuyla Cümle Kurulması

5. Sınıf FCM Yayınları

*** Yazma 2.2: Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.**

13.1. 5.Tema “Anadolu’da Kilim Demek” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 105): Etkinlikte, verilen sözcüklerle cümle kurulması istenmektedir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri cümle içinde kullanınız.”

tezgâh (Farsça) kilim (Farsça) Anadolu

13.2. 6.Tema “Telefonun Bulunuşu” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 122): Etkinlikte, verilen sözcüklerle cümle kurulması istenmektedir. Fakat verilen sözcüklerden hangisinin Türkçe, hangisinin yabancı kökenli olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcükleri cümle içinde kullanınız.”

Profesör (Fransızca) telgraf (Fransızca)

ahize (Arapça) fuar (Fransızca)

5. Sınıf MEB Yayınları

*** Yazma 2.2: Yeni öğrendiği kelimeleri yazılarında kullanır.**

13.3. 1.Tema “Uçurtma” adlı metin 12.etkinlik (Sayfa 17): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarıyla cümleler kurulması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilir:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak birer cümle yazınız.”

rihtım (Farsça):

yamaç:

dudak bükme:

bir işe girişmek:

rahat(Arapça) uyumak:

13.4. 2.Tema “Merhaba Asker” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 42): Etkinlikte, verilen sözcüklerle cümle kurulması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcükleri kullanarak birer cümle yazınız.”

azim (Arapça):

mücadele (Arapça):

parola (İtalyanca):

zafer (Arapça):

13.5. 2.Tema “Atatürk’le Doğuş” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 53): Etkinlikte, verilen sözcüklerle cümle kurulması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe sözcükleri kullanarak birer cümle yazınız.”

ışık:

uyandırdı:

karanlık:

13.6. 5.Tema “Uzayda Yaşam” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 120): Etkinlikte, verilen sözcüklerle cümle kurulması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri kullanarak birer cümle yazınız.”

yer çekimi:

uzay:

astronot (Fransızca):

kütle (Arapça):

yörünge:

13.7. 7.Tema “Her Şey Bir Uçurtmayla Başladı” adlı metin 13.etkinlik (Sayfa 158): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarıyla cümleler kurulması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak birer cümle yazınız.”

13.8. 7.Tema “Bir Tıkla Elektronik Posta” adlı metin 16.etkinlik (Sayfa 165): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarıyla cümleler kurulması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak birer cümle yazınız.”

elektronik posta (Fransızca/İtalyanca):

sunucu:

ileti:

alıcı:

13.9. 8.Tema “Çocuk Doğru Söyledi” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 182): Verilen etkinlikte bazı deyimlerle cümle kurulması istenmiştir. Fakat “öfkesi yatışmak” ve “gözünde canlandırmak” deyimleri yoktur; “sinirleri gevşemek/yatışmak” deyimi vardır.

13.10. 8.Tema “Şu Heykellere Bak” adlı metin 12.etkinlik (Sayfa 188): Etkinlikte, verilen sözcük ve deyimlerle cümle kurulması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarını kullanarak birer cümle yazınız.”

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

13.11. 2.Tema “Atatürk’ten Anılar” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 52): Etkinlikte, çeşitli anlamları verilen sözcüklerin cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe olan sözcükleri, verilen anlamlara uygun olarak birer cümlede kullanınız.”

13.12. 2.Tema “Atatürk’ün Yeni Tarih Anlayışı” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 59): Etkinlikte, çeşitli anlamları verilen sözcüğün cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüğün yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe olan sözcüğü, verilen anlamlara uygun olarak birer cümlede kullanınız.”

13.13. 6.Tema “Rüzgar” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 163): Etkinlikte, çeşitli anlamları verilen eş sesli sözcüklerin cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe olan eş sesli sözcükleri, verilen anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

13.14. 5.Tema “Mor Salkımlı Ev” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 130): Etkinlikte, verilen sözcüklerin birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri birer cümlede kullanınız ve bu sözcüklerin size neler çağrıştırdığını yazınız.”

mor	çiçek
bahçe (Farsça)	ilkyaz
reçel (Farsça)	antika (İtalyanca)

13.15. 4.Tema “Odalar ve Sofalar” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 96): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin hangisinin yabancı kökenli hangisinin Türkçe olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarını metindeki anlamlarını dikkate alarak birer cümlede kullanınız.”

salkım:

merdiven (Farsça):

biblo (Fransızca):

bir kum gibi:

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

13.16. 6.Tema “Dondurmalı Sinema” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 151): Etkinlikte, çeşitli sözcükler verilmiş ve bu sözcüklerin anlam farklılıklarının dikkate alınarak cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe olan sözcükleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak cümle içinde kullanınız.”

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

13.17. 5.Tema “Sular” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 130): Etkinlikte, aynı kavram alanına giren sözcüklerin anlam farklılıklarını dikkate alarak cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki aynı kavram alanına giren yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak cümle içinde kullanınız.”

akarsu:

nehir (Arapça):

ırmak:

dere:

çay:

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Okuma 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

13.18. 4.Tema “Meşeyle Saz” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 120): Etkinlikte aynı kavram alanına giren sözcükler verilmiş, bu sözcüklerle birer cümle kurulması isteniyor. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan ve aynı kavram alanına giren sözcüklerle birer cümle yazınız.”

fırtına(İtalyanca) :

bora(İtalyanca) :

meltem:

karayel:

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

13.19. 4.Tema “Martı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 108): Etkinlikte, okunan metinden seçilen sözcüklerle cümle kurulması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı

kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda, metinden alınmış yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri birer cümlede kullanınız.”

durgun :
martı(İtalyanca) :
kavis(Arapça) :
süzülmek :
dolmak :

8.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

13.20. 5.Tema “İmece” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 124): Etkinlikte, verilen deyimlerin cümle içinde kullanılması istenmektedir. Fakat ‘sıcak çökmek’ diye bir deyim yoktur.

*** Dinleme 4.5: Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

13.21. 5.Tema “Türk Çayı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 129): Etkinlikte, verilen sözcük ve sözcük gruplarının cümle içinde kullanılması istenmektedir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmelidir. Ayrıca “tavşankanı” ayrı değil birleşik yazılmalıdır. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcük ve sözcük gruplarını birer cümlede kullanınız.”

asude(Farsça)
dingin
etnik(Fransızca)
arkadaş canlısı
tavşankanı
millî senfoni(Arapça/Fransızca)
müzik yelpazesi(Fransızca/Türkçe)

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
13.1.		X	
13.2.			X
13.3.		X	
13.4.			X
13.5.	X		
13.6.		X	
13.7.	X		
13.8.		X	
13.9.		X	
13.10.	X		
13.11.	X		
13.12.	X		
13.13.	X		
13.14.		X	
13.15.		X	
13.16.	X		
13.17.		X	
13.18.		X	
13.19.		X	
13.20.		X	
13.21.		X	
TOPLAM	7	12	2

Tablo 20. Verilen Sözcük veya Sözcük Grubuyla Cümle Kurulmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük ve Sözcük Grubunun Bulunması

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

* **Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

14.1. 2.Tema “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 45): Etkinlikte okunulan metinde geçen bazı sözcükler ve karşılıklarına anlamları yazılmıştır. Bu sözcüklerin harfleri karışık olarak verilmiş ve hangi sözcük olduğunun bulunması istenmiştir. Eksik olan ise bu etkinlikte sözcüklerin kökenlerinin de belirtilmesi gerekiyordu. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metinde geçen bazı yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin harfleri aşağıda karışık olarak verilmiştir. Anlamlarından yararlanarak bu sözcükleri belirleyiniz ve noktalı yerlere yazınız.”

isatkill (Arapça)	Bağımsızlık
fadei (Arapça)	Bir ülkü uğruna tehlikeli işlere girişerek canını esirgemeyen kimse, serdengeçti
fizyeli (Arapça)	Çok ürün veren, verimli.
şanralep (Fransızca)	Patladığında etrafa küçük parçalar saçan bir tür top mermisi
idlastei (Fransızca)	Ülkücü.
ükül	Amaç edinilen, ulaşılmak istenen şey, ideal.
annatt (Fransızca)	Anlaşma, uyuşma, uzlaşma.
pkat (Fransızca)	Antlaşma.
inlakpı (Arapça)	Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, iyileştirme, devrim, reform.
dahe (Arapça)	İnsan zekâsının, insan kişiliğinin erişebileceği en yüksek düzey, dâhilik.

satnatla (Arapça)	Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması.
motte (Fransızca)	Yöntem.
miarfa (Arapça)	Öğretim ve eğitim sistemi.
hadim (Arapça)	Hizmet eden.
shul (Arapça)	Barış.
Mirşüt (Arapça)	Doğru yolu gösteren kimse.

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
14.1.		X	
TOPLAM		1	

Tablo 21. Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük ve Sözcük Grubunun Bulunmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması ve Cümle Kurulması

6.Sınıf Gizem Yayınları

* **Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

15.1. 6.Tema “Rüzgâr” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 162): Etkinlikte, harfleri karışık olarak verilen sözcüklerin bulunması ve bir cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin harfleri karışık olarak verilmiştir. Bu sözcükleri bulunuz ve birer cümlede kullanınız.”

kanatr (Arapça)

şahşah (Arapça)

kaçrı

alkıl

udpra (Fransızca)

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
15.1.		X	
TOPLAM		1	

Tablo 22. Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük veya Sözcük Gruplarının Bulunması ve Cümle Kurulmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük ve Sözcük Gruplarının Sözlüksel Anlamalarının Bulunması ve Anlamının Tahmin Edilmesi

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

16.1. 1.Tema “Kütüphaneler” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 17): Etkinlikte, harfleri karışık olarak verilen sözcüklerin bulunması ve verilen anlamlarla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki tabloda yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin harfleri karışık olarak verilmiştir. Bu sözcükleri bulunuz ve verilen anlamların başındaki noktalı yerlere yazınız. Sözcüklerin anlamlarını sözlükten kontrol ediniz.”

içperk

âtakein (Arapça)

tsume (Arapça)

atased (Arapça)

adiyr (Arapça)

arpsıtı (Arapça)

yfike (Arapça)

efslefe (Arapça)

ehreç (Farsça)

tmbae (Arapça)

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

16.2. 3.Tema “Kız Kalesi” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 97): Etkinlikte, metinde geçen bazı sözcüklerin harfleri karışık olarak verilmiş, sözcüklerin bulunup anlamlarının tahmin edilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

ALEK (Arapça) -----:

HİBLETEY (Arapça)----- :

NÂKİH (Arapça) -----:

*** “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

16.3. 2.Tema “Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 67): Etkinlikte, okunulan metinde geçen bazı sözcükler ve karşılıklarına anlamları yazılmıştır. Bu sözcüklerin harfleri karışık olarak verilmiş ve hangi sözcük olduğunun bulunması istenmiştir. Eksik olan ise bu etkinlikte sözcüklerin kökenlerinin de belirtilmesi gerekiyordu. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

itelelbe (Arapça): Sonsuza değin, sonsuzluğa kadar, sürgit.

italilsk (Arapça)..... : Bağımsızlık.

mahufaza (Arapça).....: Koruma, saklama, korunum.

madüafa (Arapça).....: Savunma, koruma.

...

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
16.1.		X	
16.2.			X
16.3.			X
TOPLAM		1	2

Tablo 23. Harfleri Karışık Olarak Verilen Sözcük ve Sözcük Gruplarının Sözlüksel Anlamalarının Bulunması ve Anlamının Tahmin Edilmesine Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Anahtar Sözcüklerin Ayırt Edilmesi

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 2.2: Metindeki anahtar kelimeleri belirler.**

17.1. 3.Tema “Dostluğun Değeri” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 77): Etkinlikte, verilen sözcükler içinden anahtar sözcüklerin bulunması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin içinden okuduğunuz metnin anahtar sözcüklerini bularak yazınız.”

Sözcükler:

dostluk	ağ	güneş
ağaç	yem	kemirmek
avcı	bağlılık	kurtulmak
tuzak	güvercinler	iş
fare (Arapça)	el birliği	başkan
gökyüzü	delik	

17.2. 6.Tema “Leylekler” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 157): Etkinlikte, verilen sözcükler içinden anahtar sözcüklerin bulunması istenmiştir. Fakat sözcüklerin yabancı

kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin içinden okuduğunuz metnin anahtar sözcüklerini bularak yazınız.”

Sözcükler:

leylekler (Farsça)	fabrika (İtalyanca)	kitap (Arapça)
erik ağacı	davul (Arapça)	dağ
müjde (Farsça)	bahar (Farsça)	
gökyüzü	ödev	

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
17.1.		X	
17.2.		X	
TOPLAM		2	

Tablo 24. Anahtar Sözcüklerin Ayırt Edilmesine Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Sözcüklerin Yerine Geçebilecek Başka Sözcüklerin Bulunması

5. Sınıf FCM Yayınları

* **Okuma 4.2: Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.**

18.1. 2.Tema “Atatürk ve Milli Eğitim” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 47): Etkinlikte, altı çizili sözcüklerin yerine gelebilecek başka sözcükler bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir. Aynı zamanda Türkçeye daha iyi katkıda bulunabilmesi için cümlede yabancı kökenli sözcüklerin yer alıp Türkçe sözcüklerin bulunması istenmeliydi.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

*Bir milletin(Arapça) gelişmesindeki en önemli unsurlardan biri eğitimidir.

.....(ulus).....

*Eğitimin hedefi milliyetçi, medeni(Arapça) ve bilimsel düşünceye sahip bir nesil(Arapça) yetiştirmektir.

.....(uygar).....(kuşak).....

*Atatürk, her alanda olduğu gibi eğitimde de ilim(Arapça) tek rehber(Farsça) olması gerektiği inancındaydı.

.....(bilim).....(kılavuz)

18.2. 5.Tema “İstanbul Dünyam” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 109): Etkinlikte, koyu yazılmış sözcüklerin yerine, belirtilen sözcüklerden hangisinin gelebileceği sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

*Bazı günlerde denizde sandalla **gezdik**.

*Hayvanat bahçesinde dünyadaki **bütün** hayvanlar var.

*Kafesteki hayvanlar **özgür** olsa daha iyi olur.

Serbest(Farsça)

Tüm

Dolaştık

18.3. 7.Tema “Geri Kazanım” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 148): Etkinlikte, verilen sözcüklerin yanına aynı anlama gelen sözcükler yazılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Aynı zamanda Türkçeye daha çok katkıda bulunabilmesi için yabancı kökenli sözcüklerin yer alıp Türkçe sözcüklerin bulunması istenmeliydi. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin yanına, bunlarla aynı anlama gelen Türkçe sözcükler yazınız.”

Sözcükler:

şart (Arapça)

ihtiyaç (Arapça)

sembol (Fransızca)

etap (Fransızca)

Türkçe Sözcükler:

..... (koşul)

.....(gereksinim)

.....(simge)

.....(aşama)

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
18.1.		X	
18.2.		X	
18.3.		X	
TOPLAM		3	

Tablo 25. Sözcüklerin Yerine Geçebilecek Başka Sözcüklerin Bulunmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarının Kullanım Alanlarının (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Tahmin Edilmesi

5. Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.6: Kelimenin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.**

19.1. 2.Tema “Atatürk’ün Çalışmaları” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 46): Etkinlikte, verilen cümlelerde altı çizili olan sözcüklerin kullanıldığı anlam sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki altı çizili olan Türkçe sözcüklerin hangi anlamlarıyla kullanıldığını altlarına yazınız.”

19.2. 2.Tema “Atatürk’le Doğuş” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 52): Etkinlikte, verilen sözcüklerin kullanıldığı anlam sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe olan sözcüklerin şiirde hangi anlamlarıyla kullanıldığını yazınız.”

19.3. 4.Tema “Türkiye” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 99): Etkinlikte, verilen cümlelerde altı çizili olan sözcüklerin kullanıldığı anlam sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

* Birinci dizedeki altı çizili olan Türkçe sözcük hangi anlamıyla kullanılmıştır?

19.4. 8.Tema “Şu Heykellere Bak” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 187): Etkinlikte, verilen cümlelerde altı çizili olan sözcüklerin kullanıldığı anlam sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Verilen cümlelerde altı çizili olan Türkçe sözcükler hangi anlamlarıyla kullanılmıştır?”

6.Sınıf Gizem Yayınları

* **Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

19.5. 6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 170): Etkinlikte, verilen sözcüklerin hangi anlamda(gerçek, mecaz, terim) kullanıldığının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin, okuduğunuz metinde hangi anlamda(gerçek, mecaz, terim) kullanıldığını sözlükten de yararlanarak belirleyiniz ve tabloda ilgili yeri işaretleyiniz.”

çekici	Dünya (Arapça)
kas	yeryüzü
bardak	ışık

* **Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

19.6. 3.Tema “Erzurum’u Böyle Savunduk” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 84): Etkinlikte, verilen sözcüklerin hangi anlamda (gerçek, mecaz, terim) kullanıldığının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu

belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin, okuduğunuz metinde hangi anlamda(gerçek, mecaz, terim) kullanıldığını sözlükten de yararlanarak belirleyiniz ve tabloda ilgili yeri işaretleyiniz.”

soğuk	cephe (Arapça)
ezmek	hava (Arapça)
top	acılık
düşman (Farsça)	tabur

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

19.7. 2.Tema “Atatürk, Sanat ve Edebiyat” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 52): Etkinlikte, verilen sözcüklerin metinde hangi anlamda (gerçek, mecaz, terim) kullanıldığının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki tabloda yer alan yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin okuduğunuz metinden hangi anlamda (gerçek, mecaz, terim) kullanıldığını sözlükten de yararlanarak belirleyiniz ve tabloda ilgili yeri işaretleyiniz.”

Sözcükler:

sanat (Arapça)
temel (Rumca)
şiiir (Arapça)
tat
renkli
dize
beyit (Arapça)
dörtlük
büyüleyici
yığın

19.8. 6.Tema “Dut Ağacının Korkusu” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 162): Etkinlikte, cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin anlam özelliklerinin belirlenmesi istenmektedir. Fakat sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen cümlelerdeki altı çizili olan yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin anlam özelliklerini (gerçek, mecaz, terim) belirleyiniz ve altlarına yazınız.”

-Bizim dut(Farsça) ağacının meyve vermesini öylesine çok istiyorum ki!

.....

-Tabansızın tekiymiş, hemencecik korktu.

.....

-Yine astım(Fransızca) krizi tutmuş zavallının.

.....

-Karanlıkta iyice seçemiyordum ama ağır yaralar almış olmalıydı.

.....

-Pencereden bakan iki kişi merakla geceyi dinliyorlardı.

.....

-Aniden bekçi düdükları karanlığı böldü, içim ürperdi.

.....

* “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”

19.9. 5.Tema “Öykülerin Sıcağında Cahit Sıtkı Tarancı” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 142): Etkinlikte, verilen çeşitli sözcüklerin gerçek, mecaz ve terim anlamlarının bulunması isteniyor. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

kitap (Arapça)

trajedi (Fransızca)

derin

sürüklemek

tip (Fransızca)

çevirmen

içlenmek

ironi (Fransızca)

ayaküstü

yazar

8.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

19.10. 1.Tema “Okuma Serüvenim Nasıl Başladı” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 15): Etkinlikte, verilen cümlelerde belirlenen sözcüklerin gerçek, mecaz ya da terim anlamına göre belirlenmesi isteniyor. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

- “Yabancı kökenli ya da Türkçe olan altı çizili sözcüklerin gerçek anlamda kullanıldığı cümlelerin başına ‘G’, mecaz anlamda kullanıldığı cümlelerin başına ‘M’, Terim anlamda kullanıldığı cümlelerin başına ‘T’ yazınız.”

.....Belki öğreniminin bu yarım kalmışlığının da etkisiyle ateşli(Farsça) bir okuma tutkusu vardı..

.....Oysa ninemin biz üç kardeşe anlattığı ve bizim bayıldığımız hikâye ‘Eciik bir gözüm açıldı.’ biçiminde repliği(Fransızca) olan bir anlatıydı.

.....Alfabenin resimlerine, resimlerin altındaki, kenarındaki yazılara aşinalığımız(Farsça) vardı.

.....Böylece okula başladığımızda okumayı ve yazmayı çabucak sökmüştük.

.....Değirmeninde tuz öğüten kahramanımız, şu anda hatırlayamadığım bir serüvenin(Farsça) sonunda denizin dibine iner.

.....Hazreti Ali dizisinden bir kitabın yanında Nasrettin Hoca adını taşıyan bir kitabı daha aldırılmışım babama.

.....Malatya’ya geldiğimizde kendi çapımızda bir birikimimiz oluşmuştu.

.....Nasrettin Hoca fıkralarını sindirince onun arkasından İncili Çavuş’u tanıdık.

.....Hemingway’in Çanlar Kimin İçin Çalışıyor adlı romanının(Fransızca) o yıl filmi de gösteriliyordu.

.....Okuma serüvenim(Farsça) nasıl başladı?

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
19.1.	X		
19.2.	X		
19.3.	X		
19.4.	X		
19.5.		X	
19.6.		X	
19.7.		X	
19.8.		X	
19.9.		X	
19.10.		X	
TOPLAM	4	6	

Tablo 26. Sözcük veya Sözcük Gruplarının Kullanım Alanlarının (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Tahmin Edilmesine Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Sözcük veya Sözcük Gruplarının Kullanım Alanlarının (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Bulunması ve Cümle İçinde Kullanılması

5. Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.6: Kelimenin gerçek, mecaz ve terim anlamlarını ayırt eder.**

20.1. 4.Tema “Hacı Bektaş Veli” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 95): Etkinlikte, verilen cümlelerde altı çizili olan sözcüklerin kullanıldığı anlam sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“ Aşağıdaki altı çizili olan yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını belirleyerek birer cümlede kullanınız.”

Bu yüzden binlerce insan yetiştirip Anadolu’ya gönderdi.

Bundan sonra toplumu aydınlatmak görevi senindir.

Bektaş bilgisi ve görgüsü ile hocasının dikkatini çekti.

“Anadolu’da birliğin meşalesini(Arapça) yak.” dedi.

20.2. 6.Tema “Güzel Yurdum Türkiye’ım” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 145): Etkinlikte, verilen dizelerde altı çizili olan sözcüklerin kullanıldığı anlam sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki dörtlüklerde altı çizili olan yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını belirleyerek birer cümlede kullanınız.”

...

Bursa bu yurdun gelini

İzmir üzümün yurdu

...

Işıktan seller(Arapça) akar

...

...

Anadolu’ım ürün anası

20.3. 7.Tema “Bilgi Çağı” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 169): Etkinlikte, verilen dizelerde altı çizili olan sözcüklerin kullanıldığı anlam sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki dizelerde altı çizili olan Türkçe sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını belirleyerek birer cümlede kullanınız.”

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

20.4. 6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 170): Etkinlikte, çeşitli sözcükler verilmiş, eş sesli olanların belirlenip birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerden eş sesli olanları işaretleyiniz. Bu sözcükleri metindeki anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

Mide (Arapça) (...)	yemek (...)
Katı (...)	süt (...)
Beyin (...)	boy (...)

*** Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.**

20.5. 5.Tema “Arjantin” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 142): Etkinlikte, verilen sözcüklerin gerçek ve mecaz anlamda birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki Türkçe sözcükleri gerçek ve mecaz anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

20.6. 3.Tema “İki Kardeş” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 91): Etkinlikte, çeşitli sözcükler verilip mecaz anlamlarıyla birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Dinlediğiniz metinde geçen Türkçe olan ‘altın, gölge, taş’ sözcüklerini mecaz anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili sözcüklere örnek verir.**

20.7. 4.Tema “Yüksek Yüksek Tepelere” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 122): Etkinlikte, cümlelerde altı çizili olarak verilen sözcüklerin eş seslilerinin bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki dizelerde Türkçe olan altı çizili sözcüklerin eş seslilerini bularak noktalı yerlere cümle içinde yazınız.”

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

20.8. 2.Tema “Atatürk” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 59): Etkinlikte, bir sözcük verilmiş ve şiirde hangi anlamda kullanıldığı sorulmuştur. Fakat bu sözcüğün yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde verilen sözcüğün Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Türkçe olan ‘aydınlatmak’ sözcüğü şiirde hangi anlamıyla kullanılmıştır? Bu sözcüğü gerçek ve mecaz anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

*** Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

20.9. 2.Tema “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 71): Etkinlikte, verilen sözcüğün gerçek ve mecaz anlamıyla birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüğün yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Türkçe olan ‘köprü’ sözcüğünü gerçek ve mecaz anlamıyla birer cümlede kullanınız.”

20.10. 5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 151): Etkinlikte, verilen sözcüklerin gerçek, mecaz ya da terim anlamıyla cümle içinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Türkçe kavramlar olan; ‘kitap kurdu’ sözcük grubunu gerçek ve mecaz, ‘bakır, altın’ sözcüklerini de terim anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

*** “Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” , “Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

20.11. 1.Tema “Kefil” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 23): Etkinlikte, verilen sözcüklerin çeşitli anlam özelliklerine göre kullanılması istenmiştir. Fakat bu

sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

kamçılama

trajedi (Arapça)

istek

kıyı

duymak

istemek

yakın

dost (Farsça)

alay

* **“Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Okuma 4.3: Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.”**

20.12. 2.Tema “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 46): Etkinlikte, verilen bazı sözcüklerin eş anlamlılarının bulunması; bazılarında da çeşitli anlamlarıyla cümleler kurulması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik; yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ve soru cümlesinde, sözcüklerin Türkçe olduğunun belirtilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

* “Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını yazınız.”

Yabancı Kökenli Sözcükler: -Eş Anlamlılık- Türkçe Sözcükler:

vasıf (Arapça)

mukavemet (Arapça)

muvaffakiyet (Arapça)

irfan (Arapça)

- “Aşağıdaki Türkçe sözcüklerin okuduğunuz metindeki anlamlarını işaretleyiniz. Daha sonra bu sözcükleri farklı anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.”

20.13. 4.Tema “Martı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 109): Etkinlikte, verilen eş sesli sözcüklerin metindeki anlamının bulunup cümle içerisinde kullanılması istenmiştir.

Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Yabancı kökenli ‘fit, mil’ sözcüklerinin aşağıda üçer farklı anlamı verilmiştir. Bu eş sesli sözcüklerin okuduğunuz metindeki anlamını işaretleyiniz. Bu sözcükleri metindeki anlamıyla birer cümlede kullanınız.”

fit(Arapça/İngilizce)

mil(Rumca/Arapça/Fransızca)

20.14. 6.Tema “Kirazlı Şapka” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 168): Etkinlikte, verilen eş sesli sözcüklerin metindeki anlamının bulunup, cümle içerisinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Yabancı kökenli ‘hayat(Arapça)’ ve Türkçe olan ‘yaş’ sözcüklerinin aşağıda ikişer farklı anlamı verilmiştir. Bu eş sesli sözcüklerin okuduğunuz metindeki anlamını işaretleyiniz. Bu sözcükleri metindeki anlamıyla birer cümlede kullanınız.”

* **“Dinleme 2.1: Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.” ve “Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.”**

20.15. 1.Tema “Biz Savaşı Sevmedik” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 30): Etkinlikte, cümle içinde ya da ayrı olarak verilen sözcüklerin çeşitli anlam özellikleriyle kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ve soru bölümünde verilen sözcüklerin Türkçe olduğunun belirtilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

- “Aşağıda yabancı kökenli ya da Türkçe olarak verilen koyu yazılmış sözcüklerin metinde hangi anlamıyla kullanıldığını altına yazınız ve bu sözcükleri diğer anlamıyla birer cümlede kullanınız.”

Cenazelerde dostlarımızın **acı**sına ortak olmayı sevdik.

.....

Kalbimizde duran sevgi öyle **saf**(Arapça), coşkun, öyle ince...

.....
Beraber ağlamayı sevdiğim bir çam ağacı **gölgesinde**.

.....
Yaşlı teyzelerimizi, dedelerimizi, ninelerimizi o yumuşacık ellerinden tutup **yolun** karşısına geçirmeyi sevdiğim.

.....
- “Aşağıda yabancı kökenli koyu yazılmış sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını altlarına yazınız.”

Bizi sevmeyenlerle dost olabilme **ihtimalini**(Arapça) sevdiğim.

.....
Dik durmayı sevdiğim **hayata**(Arapça) karşı.

.....
- “Türkçe olan ‘kavuşma-ulaşma’ sözcükleri arasındaki anlam ilişkisi nedir? Bu anlam ilişkisine dikkat ederek sözcükleri birer cümlede kullanınız.

- “Aşağıdaki Türkçe sözcüklerin karşıt anlamlılarını yazınız.

- “Türkçe olan ‘yaşlı’ sözcüğünü farklı anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.

8.Sınıf MEB Yayınları

* **Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.**

20.16. 3.Tema “İhtiyar Çilingir” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 75): Etkinlikte, verilen eş sesli sözcüklerin cümle içerisinde kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin Türkçe olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan Türkçe sözcüklerin eş seslileriyle noktalı yerlere cümleler yazınız.”

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz

20.1.		X	
20.2.		X	
20.3.	X		
20.4.		X	
20.5.	X		
20.6.	X		
20.7.	X		
20.8.	X		
20.9.	X		
20.10.	X		
20.11.		X	
20.12.		X	
20.13.			X
20.14.		X	
20.15.		X	
20.16.	X		
TOPLAM	8	7	1

Tablo 27. Sözcük veya Sözcük Gruplarının Kullanım Alanlarının (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Bulunması ve Cümle İçinde Kullanılmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Diğer Anlamlarının Bulunması

5. Sınıf FCM Yayınları

*** Okuma 4.2: Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulur.**

21.1. 1.Tema “Uçurtma” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 16): Etkinlikte, Türkçe olan bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Türkçe olan bu sözcüklerin eş anlamlıları, yabancı kökenli sözcüklerdir. Yani bu etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Ayrıca bu yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması da gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Sözcükler:

-Eş Anlamlısı-

Türkçe Sözcükler:

festival (Fransızca)

şenlik

rekabet (Arapça)	yarış
tenha (Farsça)	ıssız
kertik (Türkçe)	çentik

21.2. 1.Tema “Her Genç Kız Zekidir” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 24): Etkinlikte, cümlelerde koyu renkte yazılmış sözcüklerin karşıt anlamlısı sorulmaktadır. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Aynı zamanda “fazla” ve “ters” sözcüklerinin zıt anlamı yoktur. Bu etkinlik, soru bölümünde tüm sözcüklerin Türkçe olduğuna değinilmesiyle düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki paragrafta koyu renkte yazılmış olan Türkçe sözcüklerin karşıt (zıt) anlamlısını yay ayraç içine yazınız.”

Belki de onlardan daha fazla sohbetlerinizi özlüyorum. Daha **doğrusu** (.....) bu sohbetlerde yaptıklarımla ya da **eski** (.....) söylediklerimle ters düşen sözlerime takılmanızı özlüyorum.

21.3. 3.Tema “Orman Tükenirse” adlı metin 10. Etkinlik (Sayfa 57): Etkinlikte, verilen sözcüklerin karşıt anlamlıları sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Aynı zamanda “git” sözcüğünün zıt anlamı yoktur. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcüğün karşıt anlamını bulup cümle içinde kullanınız.”

zor (Farsça):.....

5. Sınıf MEB Yayınları

* Okuma 4.2: Kelimelerin eş ve zıt anlamlılarını bulur.

21.4. 2.Tema “Merhaba Asker” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 41): Etkinlikte, yabancı kökenli bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Fakat buna soru bölümünde değinilmemiştir. Ayrıca “kayış” ve “urgan” sözcüklerinin eş anlamı yoktur. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını karşılıklarına yazınız.”

Hatıra(Arapça):

Faktör(Fransızca):

Hedef(Arapça):

Terbiye(Arapça):

21.5. 2.Tema “Atatürk’le Doğuş” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 52): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Bu etkinliğin amacına tam olarak ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Diğer sözcükler bu yapıya uyarken Türkçe olan ‘armağan’ ve ‘çağdaş’ sözcüklerinde buna dikkat edilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını karşılıklarına yazınız.”

hâkimiyet (Arapça):

medeniyet (Arapça):

hürriyet (Arapça):

muasır (Arapça):

millet (Arapça):

hediye (Arapça):

21.6. 3.Tema “Tırtıldan Kelebeğe” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 71): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Türkçe olan bazı sözcüklerin eş anlamlıları, yabancı kökenli sözcüklerdir. Yani bu etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Ayrıca yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması da gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Sözcükler:

-Eş Anlamlısı-

Türkçe Sözcükler:

Safha (Arapça)

Evre

Tabaka (Arapça)

Katman

İntiba (Arapça)

İzlenim

Reşit (Arapça)

Ergin

Metamorfizm (Fransızca)

Başkalaşım

21.7. 3.Tema “Orman Konuşuyor” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 77): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Bu etkinliğin amacına tam olarak ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Ayrıca yabancı kökenli olan ‘mal(Arapça)’ sözcüğünün eş anlamı da yine yabancı kökenlidir; “sağmak” ve “süzme” sözcüklerinin de eş anlamı yoktur. Ayrıca yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması da gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin ya da Türkçe olan sözcüklerin, Türkçe eş anlamlılarını karşılıklarına yazınız.”

<u>Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
körpe		genç
çağ		dönem
bereket (Arapça)		yağmur
mal (Arapça)		esrar
dinmek		durmak
galeyan etmek (Arapça/Türkçe)		coşmak

21.8. 4.Tema “Türkiye” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 101): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlılarının uygun kutucuklara yerleştirilmesi istenmiştir. Bu etkinliğin amacına tam olarak ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Ayrıca yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması da gerekmektedir. Fakat buna uyulmamış, sözcükler hem yabancı kökenli hem Türkçe sözcüklerden oluşturulmuştur.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin ya da Türkçe olan sözcüklerin, Türkçe (yoksa yabancı kökenli) eş anlamlılarını kutucuklara yazınız.”

<u>Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Sözcükler:</u>
sınır (Rumca)		hudut(Arapça)
memleket (Arapça)		ülke(Türkçe)
meyil (Arapça)		bayır(Türkçe)
servet (Arapça)		mal mülk(Türkçe)
kuvvet (Arapça)		güç(Türkçe)
nur (Arapça)		ışık(Türkçe)

urba (İtalyanca)

giysi(Türkçe)

demet (Rumca)

bağlam(Türkçe)

21.9. 5.Tema “Küçük Kar Tanesi” adlı metin 11.etkinlik (Sayfa 113): Etkinlikte, bazı sözcüklerin zıt anlamlıları sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Bu etkinlikte, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması da gerekmektedir. Aynı zamanda etkinlikteki “hüzün, mutlu, sessiz, neşeli, karanlık” sözcüklerinin zıt anlamı yoktur.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin, Türkçe zıt anlamlılarını karşılıklarına yazınız.”

Sözcükler:

-Zıt Anlamlısı-

Türkçe Sözcükler:

çabuk (Farsça)

yavaş

yüksek (Türkçe)

alçak

soğuk (Türkçe)

sıcak

küçük (Türkçe)

büyük

yukarı (Türkçe)

aşağı

çabuk (Farsça)

yavaş

kısa (Türkçe)

uzun

21.10. 8.Tema “Çocuk Doğru Söyledi” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 181): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Diğer sözcükler için bu yapı uygulanmışken “dönem” ve “öneri” sözcükleri için buna dikkat edilmemiştir. Ayrıca yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması da gerekmektedir. Aynı zamanda etkinlikte verilen “sevinç” sözcüğünün de eş anlamı yoktur.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını bulunuz.”

Yabancı Kökenli Sözcükler:

-Eş Anlamlısı-

Türkçe Sözcükler:

Devre (Arapça)

Dönem

Teklif (Arapça)

Öneri

21.11. 8.Tema “Sinemaya Gitme Günü” adlı metin 10.etkinlik (Sayfa 193): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Ayrıca “beyazperde” ve “hüzünlenmek” sözcüklerinin eş

anlamı yoktur. Yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını bulunuz.”

Yabancı Kökenli Sözcükler: -Eş Anlamlısı- Türkçe Sözcükler:

Devre (Arapça) Dönem

Teklif (Arapça) Öneri

*** Dinleme 2.9: Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri belirler.**

21.12. 1.Tema “Arkadaşım Sarmaşık” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 32): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Fakat soru kalıbında buna değinilmemiştir. Aynı zamanda “yaş günü” sözcüğünün eş anlamı yoktur. Yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin, Türkçe eş anlamlılarını bulunuz.”

Sözcükler: -Eş Anlamlısı- Türkçe Sözcükler:

hayret (Arapça) şaşırma

hediye (Arapça) armağan

hayat (Arapça) yaşam

şekil(Arapça) biçim

süslemek(Türkçe) donatmak

21.13. 3.Tema “Yaşlı Kadın ile Meşe Ağacı” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 80): Etkinlikte, bazı sözcükler verilmiş ve zıt anlamları sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin zıt anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Fakat soru kalıbında buna değinilmemiştir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin zıt anlamlarını yazınız. Bu sözcüklerin zıt anlamlarını birer cümlede kullanınız.”

Sözcük: Zıt Anlamlısı Türkçe Sözcükler:

ihthyar(Arapça)	genç
güç	kolay
küçük	büyük
kuru	yaş, nemli
hafif(Arapça)	ağır
uzak	yakın

21.14. 7.Tema “Kuyruklu A (@) İşaretinin Öyküsü” adlı metin 8.etkinlik (Sayfa 174) : Etkinlikte birbirinden farklı sözcüklerin eş ve zıt anlamları sorulmuştur. Etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Diğer sözcükler için bu yapı uygulanmışken “simge” sözcüğü için buna dikkat edilmemiştir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

<u>Sözcük:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
sembol(Fransızca)		simge

21.15. 8.Tema “Ebru Sanatı” adlı metin 7.etkinlik (Sayfa 198) : Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Fakat soru kalıbında buna değinilmemiştir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. “çubuk” sözcüğünün de eş anlamı yoktur.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin, Türkçe eş anlamlılarını bulunuz.”

<u>Sözcük:</u>	Eş Anlamlısı	<u>Türkçe Sözcük:</u>
Ustalık		beceriklilik
Gelenek		alışkanlık
Kırmızı(Arapça)		al
Rastlamak		karşılaşmak

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.16. 1.Tema “Nilüfer Prenses” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 18): Etkinlikte, Türkçe olan bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Türkçe olan bu sözcüklerin eş anlamlıları, yabancı kökenli sözcüklerdir. Fakat bu etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Etkinlikte, “doğa” ve “özveri” sözcükleri için buna uyulmamıştır. Aynı zamanda “yaşlı” sözcüğünün eş ; “gece” sözcüğünün de zıt anlamı yoktur. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

<u>Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
fedakârlık(Arapça+Farsça)		özveri
tabiat(Arapça)		doğa

21.17. 5.Tema “Mor Salkımlı Ev” adlı metin 5.etkinlik (Sayfa 132): Etkinlikte, işlenen metinden alınan bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Amaç Türkçenin zenginliğine katkıda bulunmak olduğu için, verilen sözcüklerin yabancı kökenli, bulunan sözcüklerin ise Türkçe olması gerekmektedir. Bu duruma “ilkyaz” sözcüğü uymamaktadır. Aynı zamanda soru kalıbında da düzenleme yapılarak bu durum daha açık bir şekilde ifade edilebilir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Metinden alınmış aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını yazınız.”

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
iptida (Arapça)	(ilkin)
sonbahar (Türkçe+Farsça)	(güz)
ilkbahar (Türkçe+Farsça)	(ilkyaz)
bilhassa (Arapça)	(özellikle)
ecnebi (Arapça)	(yabancı)
fert (Arapça)	(birey)

21.18. 6.Tema “Yer Çekimsiz Yaşam” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 170): Etkinlikte, bazı sözcüklerin eş anlamlıları sorulmuştur. Türkçe olan bu sözcüklerin eş anlamlıları, yabancı kökenli sözcüklerdir. Fakat bu etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması gerekmektedir. Fakat “neden” ve “baş” sözcükleri için buna uyulmamıştır.

Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını yazınız.”

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	- Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
kayıp (Arapça)	(yitik)
vücut (Arapça)	(varlık)
kafa (Arapça)	(baş)
sebep (Arapça)	(neden)

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.19. 2.Tema “Atatürk ve Müzik Devrimi” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 62): Etkinlikte çeşitli sözcükler verilmiş, bazılarının eş anlamı, bazılarının zıt anlamı sorulmuştur. Bu etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarının sorulup Türkçelerinin öğretilmeye çalışılması; zıt anlamlı sözcüklerde de sözcüğün yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Fakat “amaç” sözcüğü için bu duruma uyulmamıştır. Aynı zamanda etkinlikte verilen “ihtar etmek” sözcük grubunun değil de “ihtar” sözcüğünün eş anlamı vardır. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki 1.gruptaki yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarını, 2.gruptaki yabancı kökenli ve Türkçe sözcüklerin zıt anlamlılarını bularak yazınız.”

1.GRUP

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	- Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
sohbet (Arapça)	(söyleşi)
hata (Arapça)	(yanlış)
medeniyet (Arapça)	(uygarlık)
kültür (Fransızca)	(tarihsel)
hedef (Arapça)	(amaç)
ihbar (Arapça)	(uyarı)

2.GRUP

<u>Sözcükler:</u>	-Zıt Anlamlısı:-	<u>Sözcükler:</u>
zor (Farsça)	(kolay)

iç(dış)
uzak(yakın)
son(ilk)
yeni(eski)
alt(üst)

6.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.20. 6.Tema “Kımalı Keklik” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 157): Etkinlikte verilen sözcüklerin eş anlamlılarının bulmaca üzerine yazılması istenmiştir. Fakat yabancı kökenli sözcükler ile Türkçe sözcükler karışık olarak yazılmıştır. Amacımıza ulaşabilmek için verilen sözcükleri gruplandırabiliriz. Aynı zamanda “yollama” ve “gerdan” sözcüklerinin eş anlamlısı yoktur. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
hitap (Arapça)		seslenme
<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>
mazeret (Arapça)		bahane (Farsça)
<u>Türkçe Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
ürkek		çekingen
gezgin		gezici

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.21. 1.Tema “Simyacı” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 28): Etkinlikte, verilen cümlelerde belirlenen sözcüklerin eş anlamlılarının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli ya da Türkçe olduklarına dair herhangi bir araştırma yapılması istenmemiştir. Bu da amacımıza ulaşmamızı zorlaştırmaktadır. Verilen cümlelerdeki sözcüklerin yabancı kökenli olduğu belirtilip, bulunacak olan eş anlamının Türkçe olduğu belirtilebilir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
-----------------------------------	----------------	--------------------------

hayat (Arapça)

yaşam

kâinat (Arapça)

evren

21.22. 1.Tema “Simyacı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 29): Etkinlikte, verilen cümlelerde belirlenen sözcüklerin zıt anlamlıların bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Ayrıca etkinlikte verilen “tutsak” sözcüğünün zıt anlamı yoktur.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda altı çizili olan Türkçe sözcüklerin zıt anlamlılarını yazınız.”

* “Eser” dedim, sözümü geri alıyorum. “Şaheser” demeliydim.

* Bu büyük “dost” un, sevgili “arkadaş”ın ve büyüğü bu “güzel insan”ın sıcaklığı bizi, gün boyunca ve yaşamımız boyunca sarıp kucklamaya devam ediyor.

7.Sınıf Cem Yayınları

* **Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

21.23. 3.Tema “Bir Fincan Kahve” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 62): Etkinlikte cümleler verilmiş ve belirtilen bazı sözcüklerin eş veya yakın anlamının metinden bulunması istenmiştir. “o” sözcüğünün eş veya yakın anlamı bulunmamaktadır. Aynı zamanda belirtilen sözcüklerin de yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Yabancı Kökenli Sözcükler: - Eş veya Yakın Anlamlısı- Türkçe Sözcükler:

misafir (Arapça)

konuk

misafirperver (Arapça+Farsça)

konuksever

sene (Arapça)

yıl

Türkçe Sözcükler: -Eş veya Yakın Anlamlısı- Yabancı Kökenli Sözcükler:

söyleşi

sohbet (Arapça)

* **Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.24. 1.Tema “Kitaplarla Kurulan Dostluk” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 13): Etkinlikte çeşitli sözcükler verilmiş ve bu sözcüklerin işlenen metindeki eş veya yakın anlamlıları sorulmuştur. Fakat “arkadaş” sözcüğünün metinde geçen eş veya yakın

anlamı aranmış fakat “refik, hempa, yâren” olarak belirtilen bu sözcüklere; “sohbet etmek” sözcüğünün metinde geçen eş veya yakın anlamı aranmış fakat “hasbihâl etmek, yârenlik etmek, dostça” olarak belirtilen bu sözcüklerden herhangi birine rastlanmamıştır. Aynı zamanda verilen diğer sözcüklerin de yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Yabancı Kökenli Sözcükler: - Eş veya Yakın Anlamlısı- Türkçe Sözcükler:

kaybetmek (Arapça+Türkçe) yitirmek

kalp (Arapça) yürek

Türkçe Sözcükler: -Eş veya Yakın Anlamlısı- Yabancı Kökenli Sözcükler:

yaşam ömür (Arapça)

Türkçe Sözcükler: -Eş veya Yakın Anlamlısı- Türkçe Sözcükler:

varmak ulaşmak

ufacık küçücük

*** “Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.” ve “Dinleme 4.2: Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.”**

21.25. 5.Tema “Semaver” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 122): Etkinlikte iki grupta farklı sözcükler verilmiş, ilk grupta verilen sözcüklerin metinde geçen eş veya yakın anlamlarının; ikinci grupta zıt anlamlarının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Ayrıca “dost” ve “üzüntü” sözcüklerinin metinde yer alan eş veya yakın anlamı; “ağlamak” sözcüğünün de zıt anlamı yoktur.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

- “Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin eş veya yakın anlamlılarını dinlediğiniz metinden bulunuz ve tablonun ikinci sütununa yazınız.”

baş

okul

dost (Farsça)

konuk

zaman (Arapça)

beden (Arapça)

üzüntü

- “Dinlediğiniz metinde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe bazı sözcükler aşağıda verilmiştir. Bunların zıt anlamlılarını karşılıklarına yazınız.”

dost (Farsça)

soğuk

boş

ağlamak

ihtiyar (Arapça)

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.26. 1.Tema “Tatlı Dil” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 10): Etkinlikte bazı sözcüklerin eş veya yakın anlamı harfleri karıştırılarak verilmiş, belirtilen açıklamalara göre bu sözcüklerin bulunması istenmiştir. Fakat verilen ve bulunması istenen sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Verilen Sözcükler:

öfke, kızgınlık

zarar (Arapça)

imkân (Arapça)

emir (Arapça)

kalp (Arapça)

sevimli

hüküm (Arapça)

ömür (Arapça)

muvaffakiyet (Arapça+Farsça)

hediye (Arapça)

sihirli (Arapça)

güç

keder (Arapça)

zaman (Arapça)

Eş veya Yakın Anlamlısı:

hiddet (Arapça)

ziyan (Farsça)

olanak

buyruk

yürek

şirin (Farsça)

karar (Arapça)

yaşam

başarı

armağan

büyülü

kuvvet (Arapça)

üzüntü

vakit (Arapça)

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

* **Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.27. 1.Tema “Ergenekon Destanı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 10): Etkinlikte, okunulan metinden alınan cümlelerde koyu yazılmış olarak belirtilen sözcüklerin eş ve zıt anlamlılarının bulunması istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

- “Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış olan yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin eş anlamlılarını altlarındaki noktalı yerlere yazınız. Yazdığınız eş anlamlı sözcükleri kullanarak cümleleri okuyunuz. Cümlelerin anlamlarında değişiklik olup olmadığını söyleyiniz.”

-Sonra bütün uluslar birleşerek Köktürklerden **öç** almak istediler

.....(Arapça)

-Burada her ikisinin çocukları da **çoğaldıkça çoğaldı.**

.....(Türkçe)

-Kendileri ve sürüleri o **denli** çoğaldı ki oturdukları yere sığmaz oldular.

.....(Arapça)

-Sonra da aralarında toplanıp konuştular, danıştılar, bir **çare**(Farsça) düşündüler.

.....(Türkçe)

-Öyle bir yoldu ki bir deve, bir at bin **güçlkle** yürüdü.

.....(Farsça)

- “Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki cümlelerde koyu yazılmış olan yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin zıt anlamlılarını altlarındaki noktalı yerlere yazınız.”

-Düşman baskına uğramışçasına **ağır** yüklerini, mallarını bırakıp kaçtı.

.....(Arapça)

-Köktürk Hanı İl Han’ın oğulları **çoktu.**

.....(Türkçe)

-Dağların **içinde** insan yolu düşmeyen bir yer bulup oturalım.

.....(Türkçe)

-Dağın **geniş** yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler.

.....(Türkçe)

- “Yabancı kökenli olan ‘han (Farsça)’ sözcüğünü farklı anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.28. 2.Tema “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 71): Etkinlikte, verilen sözcüklerin eş ve karşıt anlamlıları sorulmaktadır. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda birinci grupta verilen yabancı kökenli sözcüklerin eş anlamlılarını, ikinci grupta verilen yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerin karşıt anlamlılarını yazınız.”

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
kıta (Arapça)	
refah (Arapça)	
medeniyet (Arapça)	
sermaye (Farsça)	
<u>Türkçe Sözcükler:</u>	-Zıt Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
ilk	
geniş	
tüketici	
uzun	

21.29. 4.Tema “İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi: Helen Keller” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 115): Etkinlikte, verilen sözcüklerin eş, yakın ya da zıt anlamlısının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

<u>Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	-Yakın Anlamlısı-	-Zıt Anlamlısı-
yüz			

çevre
hastalık(Farsça)
bağış
deneyim
yeni
dolu

21.30. 5.Tema “Kitap Hastanesi” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 151): Etkinlikte, verilen sözcüklerin eş ve karşıt anlamlısı sorulmuştur. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Soru bölümünde yabancı sözcüğün karşısına parantez içinde hangi dile ait olduğunun yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde sorulabilirdi:

“Yabancı kökenli olan ‘rutubet(Arapça)’ sözcüğünün eş anlamlısını, Türkçe olan ‘sık’ sözcüğünün karşıt anlamlısını yazınız.”

8.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 2.1: Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.**

21.31. 5.Tema “Misafirliklerimiz” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 116): Etkinlikte, verilen sözcüklerin eş anlamlarının bulunması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Aynı zamanda ‘ahbap(Arapça)’ sözcüğünün eş anlamı yoktur. Etkinliğin Türkçemize katkı sağlaması için yabancı kökenli sözcüklerin verilir Türkçelerinin sorulması gerekmektedir. Bunun için ‘devir(Arapça)’ sözcüğünün verilir ‘dönem(Türkçe)’ sözcüğüne ulaşılması gerekmektedir. ‘adet(Arapça) sözcüğünün eş anlamının da ‘tane(Farsça)’ olup Türkçesinin olmadığına da değinilmelidir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlarını uygun yerlere yazarak bulmacayı çözünüz.”

Sözcükler:

şark (Arapça)	müşkül (Arapça)
kaide (Arapça)	heves (Arapça)
misafir (Arapça)	münasebet (Arapça)
vazife (Arapça)	devir (Arapça)

iptidai (Arapça) adet (Arapça)
mühim (Arapça)

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.32. 6.Tema “Güney İlleri” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 140): Etkinlikte, verilen sözcüklerin eş anlamlılarının bulmacadaki uygun yerlere yazılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Aynı zamanda bazı sözcüklerde bulmacadaki kutucuk sayısı doğru değildir. Etkinliğin Türkçemize katkı sağlaması için yabancı kökenli sözcüklerin verilip Türkçelerinin sorulması gerekmektedir. ‘âlem(Arapça) sözcüğünün eş anlamının ‘dünya(Arapça)’; ‘haz(Arapça)’ sözcüğünün eş anlamının ‘zevk(Arapça)’ olup Türkçesinin olmadığına da değinilmelidir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlarını uygun yerlere yazarak bulmacayı çözünüz.”

Verilmesi Gereken Sözcükler:

Türkçe Eş Anlamlıları:

şebnem(Farsça)

çiy

temiz(Arapça)

ak

sema(Arapça)

gök

şair(Arapça)

ozan

diyar(Arapça)

yurt

vilayet(Arapça)

il

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

21.33. 6.Tema “Kız Kalesi” adlı metin 1.etkinlik (Sayfa 161): Etkinlikte, verilen sözcüklerin eş anlamlılarının bulmacadaki uygun yerlere yazılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Aynı zamanda bazı sözcüklerde bulmacadaki kutucuk sayısı doğru değildir. Etkinliğin Türkçemize katkı sağlaması için yabancı kökenli sözcüklerin verilip Türkçelerinin sorulması gerekmektedir. ‘vakit(Arapça) sözcüğünün eş anlamının da ‘zaman(Arapça)’ olup Türkçesinin olmadığına da değinilmelidir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıda verilen yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlarını uygun yerlere yazarak bulmacayı çözünüz.”

Verilmesi Gereken Sözcükler:

Türkçe Eş Anlamlıları:

âdet(Arapça)

görenek

memleket(Arapça)

yurt

tertip(Arapça)

düzen

misafir(Arapça)

konuk

nesil(Arapça)

kuşak

fikir(Arapça)

düşünce

kenar(Farsça)

kıyı

vilayet(Arapça)

il

bina(Arapça)

yapı

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
21.1.		X	
21.2.		X	
21.3.			X
21.4.		X	
21.5.		X	
21.6.		X	
21.7.		X	
21.8.		X	
21.9.		X	
21.10.		X	
21.11.		X	
21.12.		X	
21.13.		X	
21.14.		X	

21.15.		X	
21.16.		X	
21.17.		X	
21.18.		X	
21.19.		X	
21.20.		X	
21.21.		X	
21.22.		X	
21.23.		X	
21.24.		X	
21.25.		X	
21.26.		X	
21.27.		X	
21.28.		X	
21.29.		X	
21.30.		X	
21.31.		X	
21.32.		X	
21.33.		X	
TOPLAM		32	1

Tablo 28. Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Diğer Anlamlarının Bulunmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Eşleştirilmesi **5. Sınıf MEB Yayınları**

*** Dinleme 2.9: Dinlediklerinde eş ve zıt anlamlı kelimeleri belirler.**

22.1. 2.Tema “Basın ve Atatürk” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 57): Etkinlikte, bazı sözcükler verilmiş ve zıt anlamlarıyla eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Bu etkinlik, yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması ile düzeltilebilir. Ayrıca “sonuç, savaş, barış, kaybetmek, kazanmak, yanlış, doğru, başlangıç” sözcüklerinin zıt anlamı yoktur.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki zarfın içinde yabancı kökenli ya da Türkçe sözcükler bulunmaktadır. 1.sütuna sözcükleri, 2.sütuna Türkçe zıt anlamlılarını yazınız.”

<u>Sözcükler:</u>	<u>-Zıt Anlamlısı-</u>	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
yurt içi		yurt dışı
çok		az
resmî(Arapça)		özel

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Okuma 4.1.: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

22.2. 2.Tema “Atatürk’ün Yeni Tarih Anlayışı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 58): Verilen etkinlikte bazı sözcüklerin, eş anlamlıları ile eşleştirilmesi istenmiştir. Türkçe olan bazı sözcüklerin eş anlamlıları, yabancı kökenli sözcüklerdir. Yani bu etkinliğin amacına ulaşabilmesi için yabancı kökenli sözcüklerin birinci sütunda, Türkçelerinin ise ikinci sütunda olması gerekmektedir. Fakat “kuşak-nesil” sözcükleri için buna uyulmamıştır. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki yabancı kökenli ve Türkçe sözcükleri eş anlamlılarıyla eşleştiriniz.”

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
Cemiyet (Arapça)	dernek
İlham(Arapça)	esin
Kanaat (Arapça)	inanç
Nesil (Arapça)	kuşak
	esinti

*** Dinleme 4.1.: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

22.3. 3.Tema “İki Kardeş” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 91): Etkinlikte eş ve zıt anlamlı sözcükler için sütun oluşturulmuş ve eşleştirilmeleri istenmiş. Fakat hangi sözcüğün yabancı kökenli, hangi sözcüğün Türkçe olduğu belirtilmemiştir. Ayrıca etkinlikte verilen “birden” sözcüğünün eş anlamı “aniden” değil “ansızın, çabucak”; “yiğit” sözcüğünün eş anlamı “mert” değil “alp, kahraman” dır. Zıt anlamlı sözcüklerle ilgili bölümde ise verilen tüm sözcüklerin Türkçe olduğunun vurgulanması

gerekmektedir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

a) Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri Türkçe eş anlamlılarıyla eşleştiriniz.

<u>Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
Korkusuz		gözü pek
Birçok		nice
Kahraman (Farsça)		yiğit
İsim (Arapça)		ad
Kuvvetli		güçlü
Ansızın		birden
Cesur (Arapça)		

b) Aşağıdaki Türkçe olan sözcükleri, Türkçe zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz.

6.Sınıf MEB Yayınları

* **Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

22.4. 2.Tema “Atatürk’ün Fikir Dünyası” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 44): Etkinlikte eş anlamlı sözcükler için sütun oluşturulmuş ve eşleştirilmeleri istenmiştir. Fakat yabancı kökenli sözcükler ile Türkçe sözcükler karışık olarak yazılmıştır. Bu duruma uygun ayrı sütunların oluşturulması gerekmektedir. Aynı zamanda “fikir adamı” sözcük grubunun değil de, “fikir” ve “adam” sözcüklerinin ayrı olarak eş anlamlıları vardır. Bütün olarak verilmesi karışıklığa sebep olabilmektedir. “İdare etmek” sözcük grubunun da eş anlamı “yönetmek” değildir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	-Eş Anlamlısı-	<u>Türkçe Sözcükler:</u>
imkân (Arapça)		olanak
vecize (Arapça)		özdeyiş
memleket (Arapça)		ülke
mühim (Arapça)		önemli
fikir (Arapça)		düşünce
cümle (Arapça)		tümce

tetkik (Arapça)		İnceleme
Cemiyet (Arapça)		dernek
inkılap (Arapça)		devrim
<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>	Eş Anlamlısı	<u>Yabancı Kökenli Sözcükler:</u>
esas (Arapça)		temel (Rumca)

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

22.5. 5.Tema “İyimser Olmalı” adlı metin 6.etkinlik (Sayfa 118): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlam ilişkisine dikkat edilerek eşleştirilmesi istenmiştir. Anlam ilişkisinden amaç eş anlamlıdır. Etkinliğin, amacına doğru bir şekilde ulaşabilmesi için birinci sütuna yabancı kökenli sözcüklerin; ikinci sütuna Türkçe sözcüklerin gelmesi gerekmektedir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri anlam ilişkisini dikkate alarak eşleştiriniz. Birinci sütundaki sözcüklerin yanlarındaki harfleri, eşleştirdiğiniz sözcüklerin numarası ne ise o numaralı kutuya yazınız, anahtar sözcüğü bulunuz.”

1.SÜTUN

vakit (Arapça)- R
zorluk - M
fena (Arapça)- İ
hayat (Arapça)- K
gaye (Arapça)- İ
fâni (Arapça)- E
huzur (Arapça)- S
fayda (Arapça)- İ
soyluluk - Y
netice (Arapça)- L

2.SÜTUN

1. yarar
2. asillik
3. amaç
4. güçlük
5. rahatlık
6. ölümlü
7. zaman (Arapça)
8. sonuç
9. kötü
10. yaşam

22.6. 6.Tema “Rodin’den Aldığım Ders” adlı metin 4.etkinlik (Sayfa 140): Etkinlikte, verilen sözcüklerin anlam ilişkisine dikkat edilerek eşleştirilmesi istenmiştir. Etkinliğin, amacına doğru bir şekilde ulaşabilmesi için birinci sütuna yabancı kökenli

sözcüklerin; ikinci sütuna Türkçe sözcüklerin gelmesi gerekmektedir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri anlam ilişkisini dikkate alarak eşleştiriniz.”

1.SÜTUN

kuvvetli
mağlubiyet (Arapça)
takdir etmek (Arapça/Türkçe)
ihtiyar (Arapça)
sözcük (Arapça)
dost (Farsça)
müsaade (Arapça)
kemal (Arapça)

2.SÜTUN

güçlü
yenilgi
övmek
yaşlı
sözcük
arkadaş
izin (Arapça)
olgunluk

7.Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

22.7. 2.Tema “Atatürk ve Türk Dili” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 46): Etkinlikte iki farklı bölümde sözcükler verilmiş ve eş anlamlı sözcüklerin eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin hangilerinin yabancı kökenli hangilerinin Türkçe olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Ayrıca “ödev” sözcüğünün eş anlamı “görev” değildir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Yabancı Kökenli Sözcükler:

vatan (Arapça)
hürmet (Arapça)
misal (Arapça)
lider (Fransızca)

-Eş anlamlısı-

Türkçe Sözcükler:

yurt
saygı
saygı
önder

Türkçe Sözcükler:

ulu
kuvvetli

-Eş anlamlısı-

Türkçe Sözcükler:

yüce
güçlü

22.8. 3.Tema “Hayata Açılan Kapılar” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 77): Etkinlikte iki farklı bölümde sözcükler verilmiş ve eş ya da yakın anlamlı sözcüklerin eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin hangilerinin yabancı kökenli hangilerinin Türkçe olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

Yabancı Kökenli Sözcükler: -Eş ya da yakın anlamlısı- Türkçe Sözcükler:

hayat (Arapça)	yaşam
hikâye (Arapça)	öykü
tercih (Arapça)	yeğleme
hatıra (Arapça)	anı
mekân (Arapça)	yurt

Türkçe Sözcükler: -Eş ya da yakın anlamlısı- Türkçe Sözcükler:

işlev	görev
-------	-------

Yabancı Kökenli Sözcükler: -Eş ya da yakın anlamlısı- Yabancı Kökenli

	<u>Sözcükler:</u>
harami (Arapça)	eşkıya (Arapça)
sohbet (Arapça)	hasbihâl (Arapça)

8.Sınıf Yıldırım Yayınları

*** Okuma 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

22.9. 5.Tema “İçimdeki Ben” adlı metin 2.etkinlik (Sayfa 136): Etkinlikte, iki tabloda farklı iki grupta verilen sözcüklerden ilk grubun eş anlamlılarıyla, ikinci grubun karşıt anlamlılarıyla eşleştirilmesi istenmektedir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

1.grup

Yabancı Kökenli Sözcükler: Türkçe Sözcükler:

talebe (Arapça)	saygı
itibarlı(Arapça)	öykü
hikâye (Arapça)	dinlence
hariç(Arapça)	çalışma

tatil (Arapça) saygın
faaliyet(Arapça) öğrenci
dış, dışarı

2.grup

Sözcükler:

aşağı
yanlış
ilk
açık
zengin(Farsça)
kısa

Sözcükler:

yoksul, fakir(Arapça)
sonuç
yukarı
uzun
doğru
son
kapalı

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

22.10. 6.Tema “Her İşin Başı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 175): Etkinlikte; bazı sözcükler, bu sözcüklerin eş ve zıt anlamlıları verilmiş ve eşleştirilmesi istenmiştir. Fakat etkinlikte eksiklikler ve hatalar bulunmaktadır. İlk olarak bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Aynı zamanda “ıslak” sözcüğünün eş anlamı “yaş”; “gün” sözcüğünün zıt anlamı “gece” değildir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükleri eş ve karşıt anlamlılarıyla eşleştiriniz.”

Sözcükler:

evvel (Arapça)
ıslak
gündüz

Eş Anlamlısı:

sulanmış
gün
önce

Zıt Anlamlısı:

sonra
.....
kuru

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
22.1.		X	

22.2.		X	
22.3.		X	
22.4.		X	
22.5.		X	
22.6.		X	
22.7.		X	
22.8.		X	
22.9.		X	
22.10.		X	
TOPLAM		10	

Tablo 29. Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Eşleştirilmesine Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...)Diğer Anlamlarının Bulunması ve Cümle Kurulması

6.Sınıf Gizem Yayınları

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

23.1. 4.Tema “Gelecek Senin Çocuğum” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 121): Etkinlikte, verilen sözcüklerden bazılarının eş; bazılarının zıt anlamlılarının yazılması ve birer cümlede kullanılması istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğu belirtilmemiştir. Eş anlamlı sözcükler bölümünde etkinliğin amacına ulaşabilmesi için, yabancı kökenli sözcüklerin verilir Türkçelerinin sorulması gerekmektedir. Ayrıca yabancı sözcüklerin de karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“a)Aşağıdaki yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlılarını yazınız.

Yazdığınız bu sözcükleri birer cümlede kullanınız.

Şifa (Arapça):

Saadet (Arapça):

b) Aşağıdaki Türkçe olan sözcüklerin Türkçe zıt anlamlılarını yazınız.

Yazdığınız bu sözcükleri birer cümlede kullanınız.”

7.Sınıf Cem Yayınları

*** Dinleme 4.1: Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.**

23.2. 4.Tema “Van Gölü’nün Şafağı” adlı metin 3.etkinlik (Sayfa 100): Etkinlikte zıt, eş veya yakın anlam yönünden eşleştirilmiş sözcüklere örnek verilmiş ve başka örnekler istenmiştir. Fakat bu sözcüklerin yabancı kökenli mi yoksa Türkçe mi olduğuna değinilmemiştir. Yabancı sözcüklerin karşısına parantez içinde hangi dile ait olduklarının yazılması gerekmektedir. Ayrıca “şehir” sözcüğü “il” sözcüğünün eş veya yakın anlamı değildir.

Etkinlik şu şekilde olabilirdi:

“Kutu içinde verilen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler arasındaki anlam ilişkilerine dikkat ediniz. Siz de benzer örnekler yazınız. Daha sonra bu sözcükleri cümle içinde kullanınız.”

eski	yeni
uzun	kısa
dolu	boş
usanmak	bıkmak
siyah (Farsça)	kara

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci Kısmen Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
23.1.		X	
23.2.		X	
TOPLAM		2	

Tablo 30. Sözcüklerin Kullanım Alanına Göre (Gerçek, Mecaz, Terim, Yan...) Diğer Anlamlarının Bulunması ve Cümle Kurulmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

Sözcük ve Sözcük Grubunun Anlam Bakımından Karşılaştırılması

5. Sınıf MEB Yayınları

*** Okuma 3.3: Metinler arası anlam kurar.**

24.1. 1.Tema “Pireyi Deve Yapmak” adlı metin 9.etkinlik (Sayfa 21): Etkinlikte, iki deyimın anlam bakımından karşılaştırılması istenmiştir. Fakat “Geçti Bor’un pazarı (sür eşeğini Niğde’ye)” deyim değil atasözüdür.

Yukarıda verilen etkinliklerin dil bilinci oluşturma düzeyi üçlü likert ölçeğine göre şöyle tasnif edilebilir:

Sıra:	Dil Bilinci Oluşturur	Dil Bilinci <i>Kısmen</i> Oluşturur	Dil Bilinci Oluşturmaz
24.1.			X
TOPLAM			1

Tablo 31. Sözcük ve Sözcük Grubunun Anlam Bakımından Karşılaştırılmasına Ait Dil Bilincini Oluşturma Düzeyi

BÖLÜM V

TARTIŞMA

YÖK Tez veri tabanında bu araştırma ile ilişkilendirilebilecek çalışmaların sayısı azdır ve var olanların büyük bir kısmı sözcük öğretiminin biçimi üzerine odaklanmıştır. Dil bilinci ise ihmal edilmiştir. Bu konu ile ilişkilendirilebilecek çalışmaların adları ise Bölüm II’de “Kavramsal Çerçeve” bölümünde liste halinde verilmiştir.

Zeynep ÇETİNKAYA tarafından 2002’de hazırlanan “İlköğretim İkinci Kademe Altıncı Sınıfta Ana Diline Ait Sözcüklerin Öğrenilmesi Ve Kavranılmasına İlişkin Bir Araştırma” başlıklı yüksek lisans tezinde; sözcüğün anlamının verilerek cümle içerisinde kullandırma yöntemi ile alıştırma ve tekrarlarla desteklenen sözcük öğretimi yöntemi karşılaştırılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda alıştırma destekli sözcük öğretiminin daha etkili olduğu kanısına varılmıştır. Çetinkaya’nın çalışmasında varılan sonuç ile bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar birbirini tamamlar niteliktedir. Fakat Çetinkaya’nın çalışmasında tekrar yönteminin ve etkinliklerin önemi vurgulanıp genel değerlendirmeler yapılmış, etkinliklerin içerikleri Türkçe sözcükler yönünden değerlendirilmemiştir. Bizim çalışmamızda ise etkinliklerin içeriğini oluşturan sözcükler incelenmiş, Türkçenin zenginliğini öğretme düzeyleri belirlenmiş ve örnek etkinlikler oluşturulmuştur.

Halit KARATAY tarafından 2004’de hazırlanan “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Ortak Sözcük Kazandırma Yönünden Değerlendirmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde; 2003-2004 yılları arasında ilköğretim ikinci kademe (6, 7, 8) okutulmuş 39 ders kitabın, sözcük hazinesine kazandırmaya çalıştığı isim, fiil, deyim ve sözcük grubu türünden sözcük ve sözcük öbeklerinin nitelik ve nicelik açısından incelenmesi yer almaktadır. Karatay, bu kitaplarda sadece “sözlük çalışmaları” başlığı altında öğretilen sözcükleri derleyerek kitapların sözcük öğretimi açısından birbirleri ile tutarlılıklarını kontrol etmiştir. Bizim çalışmamızda ise; sözcük/sözcük grubu öğretimini sağlayan tüm etkinlikler ele alınmış, bu sözcüklerin Türkçeyi öğretip öğretmeme yönü incelenmiştir.

Deniz GÜL tarafından 2009’da hazırlanan “İlköğretim 6.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Öğretiminde Kullanılan Etkinliklerin Etkinliğine Yönelik Bir Araştırma” başlıklı yüksek lisans tezi; Türkçe ders kitaplarında sözcük öğretimiyle ilgili etkinliklerin sözcükleri öğretebilirliğini ölçmek, sözcük hazinesine ne derece katkı sağladığını tespit etmek için aynı okulda okuyan ve birbirine eşdeğer olan iki tane altıncı sınıf üzerinde ön test ve son test uygulamasını içermektedir. Etkinliklerin sözcük

öğretimini artırdığı fakat bazı etkinliklerin daha da etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sözcüklerin Türkçeyi öğretebilirliği değerlendirilmemiştir. Bizim araştırmamızda ise; etkinliklerde öğretilmek istenen sözcükler üzerinde durulmuş, etkinlik çeşidine dikkat edilmeksizin verilen sözcüklerin dil bilinci oluşturması için Türkçe olması gerektiği vurgulanmıştır.

Çetin ULUDAĞ tarafından 2010'da hazırlanan "7.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde; 2009-2010 yılları arasında okutulan 7.sınıf Türkçe ders kitaplarından beş tanesi söz varlığı açısından incelenmiş ve sözcük sıklığı belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda ise; sözcük sıklığı değil, bu sözcüklerin Türkçe olup olmadığı ve Türkçeyi öğretme düzeyleri üzerinde durulmuştur.

Gökhan BAŞDAMAR tarafından 2010'da hazırlanan "Yazılı Çalışmalar Yaptırılarak Öğrencilerin Sözcük Dağarcığını Zenginleştirme Uygulamaları, Etkinlikleri ve Ölçme Değerlendirmeleri" başlıklı yüksek lisans tezinde; ilköğretim 6, 7 ve 8.sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki sözcük dağarcığını geliştirmeye yönelik etkinlikler ele alınmış, bu etkinliklerdeki sözcükler kökenlerine göre sınıflandırılmış ve bu sözcüklerle yeniden etkinlik oluşturulmuştur. Elinizdeki bu araştırmada ise; etkinliklerdeki sözcük kökenleri tek tek belirtilmiş, verilen etkinliklerin nasıl düzeltilebileceği gösterilmiş, yeni etkinlikler tasarlanırken de hangi yolun izleneceği belirtilmiştir.

Hatice TURHAN tarafından 2010'da hazırlanan "8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde; 2009-2010 yılları arasında okutulan 8.sınıf Türkçe ders kitaplarından beş tanesi söz varlığı açısından incelenmiş ve sözcük sıklığı belirlenmiştir. Bizim çalışmamızda ise; sözcük sıklığı değil, bu sözcüklerin Türkçe olup olmadığı ve Türkçeyi öğretme düzeyleri üzerinde durulmuştur.

Mehmet ORUÇ tarafından 2011'de "Bilmecelerin Sözcük Öğretimine Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinde; 2007-2008 yılları arasında okutulan 7.sınıf Türkçe ders kitabında 'Milli Kültür Teması'nda verilen 13 sözcük, kendileri tarafından belirlenen 11 bilmece doğrultusunda ele alınmıştır. Uygulama, ön test ve son test şeklinde düzenlenmiştir. Sonuç olarak da bilmecelerle sözcük öğretiminin sağlanabileceği ortaya çıkmıştır. Bizim çalışmamızda ise; etkinlik çeşitlerindeki farklılığa dikkat edilmeksizin sözcüklerin Türkçe olup olmadığı ve Türkçe öğretimine katkısı incelenmiştir.

Arzu ÇEVİK tarafından 2011’de hazırlanan “İlköğretim 2.Sınıf Öğrencilerinin Sözcük Servetini Zenginleştirme Üzerine Deneysel Bir Çalışma” başlıklı yüksek lisans tezinde; 2.sınıf öğrencilerinden deney ve kontrol grubu seçilmiş, farklı yöntem ve tekniklerle sözcük ve deyim öğretimindeki farklılıklar araştırılmıştır. Sonuç olarak klasik yöntemlerden ziyade görsellerle desteklenmiş etkinlikler sayesinde bu öğrencilerin deyimleri daha rahat öğrenebileceği yargısına varılmıştır. Bizim çalışmamızda ise; görselliğe dikkat etmeden tüm etkinlikler ele alınmış, içerik yönünden değerlendirilmiştir.

Erdost ÖZKAN tarafından 2012’de hazırlanan “İlköğretim 8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Sözcüklerin Öğretimi ve İç Sözlük İlişkisi” başlıklı yüksek lisans tezinde; 2010-2011 yılları arasında okutulan 8.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan sözcükler ve öğrenci iç sözlüğüne alınabilirliği araştırılmıştır. Farklı temalardan seçilen yüz doksan üç sözcüğün öğrenilmesinde, kız-erkek ve ilçe-belde-köy olarak farklılıklar olduğu gözlemlenmiş; bu sözcüklerin kökenleri ve Türkçeyi öğretebilirliği incelenmemiştir. Fakat bizim çalışmamızda; etkinliklerdeki sözcükler seçilmemiş, sözcük kökenleri ve Türkçeyi öğretebilirliği değerlendirilmiştir.

Sıdika AKYÜZ ARU tarafından 2013’te hazırlanan “İlköğretim Programına Göre Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarında Sözcük Hazinesini Geliştirmeye Yönelik Planlamanın İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde; 2012-2013 yılları arasında okutulan ilkokul 1, 2, 3 ve 4.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinler sözcük hazinesi yönünden incelenmiş ve sonuç olarak kademeler arasında sistemli bir plânlamanın olmadığı, sözcük sayılarının düzensiz arttığı, sözcük tekrarlarının yapılmadığı gözlemlenmişti. Bu çalışmada ise; sözcüklerin niceliği değil niteliği incelenmiştir. Öğrenilen sözcüklerin sayıca çoklukları değil, Türkçe olmaları önemlidir.

Aysel SARICA tarafından 2014’te hazırlanan “İlköğretim II. Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Çalışmalarının Yöntem-Teknik ve Türkçe Öğretim Programındaki Kazanımlar Açısından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde; 2007-2008 yılları arasında okutulan 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki sözcük çalışmaları, kullanılan yöntem ve teknikler, içerdikleri sözcükler ve karşıladıkları kazanımlar araştırılmış, sonuç olarak kazanım yönünden Türkçe programıyla örtüşen ders kitaplarının yöntem ve teknik çeşitliliğine yer vermediği ve sözcük çalışmalarında yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Elinizdeki bu çalışmada da etkinliklerin yetersiz (en azından dil bilinci oluşturma bakımından) olduğu sonucuna varılmıştır.

Gülçin YILDIRIM KOÇKAYA tarafından 2014'te hazırlanan “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerine Klasik Yöntemlerle Verilmeye Çalışılan Sözcük Öğretimi” başlıklı yüksek lisans tezinde; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 6, 7 ve 8. Sınıf öğretmen kılavuz kitapları kullanılmış, sözcük öğretimine yönelik etkinlikler belirlenmiş, bu sözcüklerin kökenleri tespit edilmiş, bu etkinliklerin öğrenci üzerinde başarıya ulaşma düzeyini ölçmek için aktif ve pasif sözcüklere yönelik iki farklı test uygulanmıştır. Sonuç olarak da sözcük öğretimiyle ilgili klasik yöntemlerin yetersiz kaldığı, alternatif yöntemlerle hazırlanmış etkinliklere yer verilmesi gerektiği gözlemlenmiştir. Bu çalışmada ise; sözcük kökenlerinin tespit edilmesiyle beraber, Türkçeyi öğretip öğretmediği yönünden değerlendirme yapılmıştır.

Halit KARATAY (2007), “Türkçe Dersi Kitaplarında Sözcük Çalışmaları” başlıklı makalesinde, özellikle ikinci kademe için hazırlanan Türkçe ders kitaplarının “sözcük çalışmaları veya sözlük çalışmaları” bölümlerinde ortak sözcük kazandırma hedefinin olmadığına, bunun için öğrencilere standart bir Türkçe eğitimi sunmadığına, belirli sözcük dağarcığı kazandırmayı hedeflemediğine değinmiştir. Türkçe ders kitaplarında, etkinlikler ve öğrencilere öğretmeyi amaçladıkları sözcükler birbirinden farklıdır. Kitaplar arasında içerik, amaç, yöntem ve ilke birliği bulunmamaktadır. Bizim çalışmamızda ise amaç, kitaplar arası kıyaslamadan ziyade etkinliklerde kullanılan sözcüklerin Türkçe olup olmadığı ve Türkçeyi öğretme düzeylerinin belirlenmesidir.

Cengiz TOSUN (2005), “Dil Zenginliği, Yozlaşma ve Türkçe” başlıklı makalesinde, dillerin birbiriyle etkileşiminden bahsetmiştir. Doğal olarak her dilin başka dillerden etkilendiğini fakat Farsça ve Arapçanın Türkçeyi olumsuz etkilediğini, günümüzde özellikle İngilizcenin olumsuz etkisinin artırdığını anlatmıştır. Ona göre herkesin Türkçe konusunda çaba ve özen göstermesi gerekmektedir. Tosun'un bu fikirleri, ortaokullarda Türkçe eğitiminde kullanılan ders kitaplarının Türkçe sözcükleri merkeze alarak daha özenli hazırlanması gerektiğini vurgulayan bu çalışma ile örtüşmektedir.

İnci ENGİNÜN (1990), “Türkçe Öğrenimi” başlıklı makalesinde, Türkçenin bütün öğretim kademelerinde büyük önem taşıdığına ve Türkçenin öğretilmesinin esas alındığına, fakat layıkıyla öğretilmediğine değinmiştir. Bu çalışmada ders kitapları için üzerinde durulan sözcük seçimi ve bunların doğru biçimde sunulması gerekliliği ile Enginün, çalışmasında çocuk dergileri için söylenenler birbirini destekler niteliktedir. Her iki çalışmada da gelişigüzel sözcük seçiminin yanlış olduğunu vurgulamıştır.

Adem BALABAN (2015), “Yabancı Sözcüklere Karşılık Bulmada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı makalesinin bir bölümünde, yabancı sözcüklere önerilen karşılıkların TDK hassasiyetiyle Milli Eğitim Bakanlığı veya diğer yayınevlerinin çıkardığı ders kitapları, araç ve gereçlerinde kullanılabileceğini fakat maalesef ilgililerin bu konuda henüz hassas davranmadıklarını ve yabancı sözcüklere yeni karşılık bulmak yerine kullanılan yerleşik şekillerinin tercih edildiğini vurgulamıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar Balaban’ın bu tespitlerini destekler niteliktedir.

Firdevs GÜNEŞ (2013), “Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller” başlıklı kitabının birinci bölümünde İngilizcenin dünya dilleri arasında öne çıkarak diğer dilleri fazlaca etkilediğini, diğer dillerin gelecek nesillere aktarılmasında olumsuz etkiler oluşturmaya başladığını vurgulamıştır. Bu olumsuz etkiyi azaltma düşüncesiyle beraber Türkçe öğretiminde de çeşitli gelişmeler yaşandığını, bunlardan birisinin ‘etkinliklerle etkin öğrenme’ olduğunu belirtmiştir. Güneş’in etkin öğrenme yaklaşımı; bu çalışmada öne sürülen tezlerin ve dil bilinci oluşturmak için önerilen yolun, olumlu sonuçlar vermesi için kullanılabilir bir yaklaşımdır.

BÖLÜM VI SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada ortaokul Türkçe çalışma kitaplarındaki sözcük öğretimi ile ilgili etkinlikler ile ilgilidir. Söz dağarcığını arttırmayı amaçlayan bu etkinlikler, 369 tanedir. Bunlardan 47'si 5.sınıf FCM Yayınlarına, 79'u 5.sınıf MEB Yayınlarına, 65'i 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 24'ü 6.sınıf MEB Yayınlarına, 33'ü 7.sınıf Cem Yayınlarına, 30'u 7.sınıf MEB Yayınlarına, 62'si 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 29'u 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Söz dağarcığını arttırmayı amaçlayan bu 369 etkinliğin dil bilincini kazandırmayı hedefleyip hedeflemediği incelenmiş ve dil bilinci kazandırmak için de bir etkinliğin nasıl tasarlanması gerektiği örneklerle gösterilmiştir.

369 etkinliğin 177 tanesinin üzerinde herhangi bir işlem yapmaya gerek olmadığı görülmüştür. Bu etkinlikle bu halleriyle örtük olarak dil bilincini oluşturabilirler. Geriye kalan 192 etkinlikte (toplam etkinliklerin %52'si) ise dil bilincini oluşturmaktan uzak olduğu görülmüştür. Bu düzeltilmeye muhtaç etkinliklerin 17'si 5.sınıf FCM Yayınlarına, 30'u 5.sınıf MEB Yayınlarına, 39'u 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 10'u 6.sınıf MEB Yayınlarına, 24'ü 7.sınıf Cem Yayınlarına, 14'ü 7.sınıf MEB Yayınlarına, 42'si 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 15'i 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Ayrıca bu etkinlikler 24 başlık altında incelenmiş, eksik ya da hataları tespit edilmiş ve nasıl düzenlenebileceği belirtilmiştir. Bu maddelerle ilgili sonuçlar şunlardır:

1. Sözcük veya sözcük grubunun belirlenmesine yönelik olarak hazırlanmış, etkinliklerin sayısı 7'dir. Bunlardan 2 tanesi 5.sınıf FCM Yayınlarına, 1 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 3 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 6 tanesi dil bilincini kısmen oluştururken, 1 tanesi dil bilincini oluşturmada yetersizdir.

2. Sözcük veya sözcük grubunun ait olduğu kavram alanının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik hazırlanmış etkinlikler sadece 1 tanedir. Bu da 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına aittir. Bu etkinlik dil bilinci oluşturur niteliktedir.

3. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamlarının tahmin edilmesine yönelik olarak hazırlanmış 11 etkinlik bulunmaktadır. Bunlardan 1 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 2 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 2 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına, 4 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 2 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 1 tanesi dil bilinci oluşturabilirken, 10 tanesi dil bilincini ancak kısmen oluşturabilir.

4. Sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarının tahmin edilmesi ve cümle kurulmasına yönelik etkinlik sayısı 3'tür. Bunlardan 1 tanesi 5.sınıf FCM Yayınlarına, 1 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 1 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin hepsi de dil bilincini kısmen oluşturabilirler.

5. Sözlük yardımıyla sözcük veya sözcük gruplarının anlamının bulunmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 7'dir. Bunlardan 5 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 1 tanesi 6.sınıf MEB Yayınlarına, 1 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerinin tümü dil bilincini kısmen oluşturabilirler.

6. Sözcük ve sözcük gruplarının anlamının tahmin edilmesi, sözlüksel anlamının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 2'dir. Bunlardan 1 tanesi 5.sınıf FCM Yayınlarına, 1 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin ikisi de dil bilincini kısmen oluşturabilirler.

7. Sözcük veya sözcük gruplarından tahmin edilen anlamla sözlüksel anlamının karşılaştırılmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 7'dir. Bunlardan 1 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 3 tanesi 6.sınıf MEB Yayınlarına, 2 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin hepsi de dil bilincini kısmen oluşturabilirler.

8. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamına uygun olarak boşluklara yerleştirilmesine yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 13'tür. Bunlardan 2 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 8 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına, 2 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 10 tanesi dil bilincini kısmen oluştururken, 3 tanesi dil bilincini oluşturmamaktadır.

9. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamının tahmin edilmesi ve uygun boşluklara yerleştirilmesine yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 10'dur. Bunlardan 1 tanesi 5.sınıf FCM Yayınlarına, 1 tanesi 5.sınıf MEB Yayınlarına, 3 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına, 5 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 2 tanesi dil bilinci oluştururken, 7 tanesi dil bilincini kısmen oluşturabilmektedir. Geriye kalan 1 etkinlik ise dil bilinci oluşturmamaktadır.

10. Tanıma uygun sözcük veya sözcük gruplarının bulunmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 1'dir. Bu etkinlik 6.sınıf MEB Yayınlarına aittir ve dil bilincini kısmen oluşturmaktadır.

11. Tanıma uygun sözcük veya sözcük gruplarının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 19'dur. Bunlardan 7 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 2 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf MEB

Yayınlarına, 6 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 3 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 1 tanesi dil bilinci oluştururken, 16 tanesi dil bilincini kısmen oluşturmakta, 2 tanesi de dil bilinci oluşturmamaktadır.

12. Verilen sözcük veya sözcük grubuyla metin oluşturulmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 8'dir. Bunlardan 4 tanesi 5.sınıf FCM Yayınlarına, 1 tanesi 6.sınıf MEB Yayınlarına, 2 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin tümü dil bilincini kısmen oluşturabilirler.

13. Verilen sözcük veya sözcük grubuyla cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 21'dir. Bunlardan 2 tanesi 5.sınıf FCM Yayınlarına, 8 tanesi 5.sınıf MEB Yayınlarına, 5 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına, 2 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 2 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 7 tanesi dil bilinci oluştururken, 12 tanesi dil bilincini kısmen oluşturmakta, 2 tanesi de dil bilincini oluşturmamaktadır.

14. Harfleri karışık olarak verilen sözcük ve sözcük grubunun bulunmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 1'dir. Bu etkinlik 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına aittir ve dil bilincini kısmen oluşturabilir niteliktedir.

15. Harfleri karışık olarak verilen sözcük veya sözcük gruplarının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 3'tür. Bunlardan 1 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 2 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 1 tanesi dil bilincini kısmen oluştururken, 2 tanesi dil bilinci oluşturmamaktadır.

16. Harfleri karışık olarak verilen sözcük ve sözcük gruplarının sözlüksel anlamlarının bulunması ve anlamının tahmin edilmesine yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 1'dir. Bu etkinlik 6.sınıf Gizem Yayınlarına aittir ve dil bilincini kısmen oluşturabilmektedir.

17. Anahtar sözcüklerin ayırt edilmesine yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 2'dir. Bunlardan ikisi de 6.sınıf Gizem Yayınlarına aittir ve dil bilincini kısmen oluşturabilecek niteliktedir.

18. Sözcüklerin yerine geçebilecek başka sözcüklerin bulunmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 3'tür. Bu etkinliklerin hepsi de 5.sınıf FCM Yayınlarına aittir ve dil bilincini kısmen oluşturmaktadır.

19. Sözcük veya sözcük gruplarının kullanım alanlarının (gerçek, mecaz, terim, yan...) tahmin edilmesine yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı

10'dur. Bunlardan 4 tanesi 5.sınıf MEB Yayınlarına, 2 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 3 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 1 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 4 tanesi dil bilinci oluştururken, 6 tanesi dil bilincini kısmen oluşturmaktadır.

20. Sözcük veya sözcük gruplarının kullanım alanlarının (gerçek, mecaz, terim, yan...) bulunması ve cümle içinde kullanılmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 16'dır. Bunlardan 3 tanesi 5.sınıf MEB Yayınlarına, 3 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına, 8.tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 1 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 8 tanesi dil bilinci oluştururken, 7 tanesi dil bilincini kısmen oluşturmakta, 1 tanesi de dil bilincini oluşturmamaktadır.

21. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) diğer anlamlarının bulunmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 33'tür. Bunlardan 3 tanesi 5.sınıf FCM Yayınlarına, 12 tanesi 5.sınıf MEB Yayınlarına, 4 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 3 tanesi 6.sınıf MEB Yayınlarına, 3 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına, 4 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına, 3 tanesi 8.sınıf MEB Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin 32 tanesi dil bilincini kısmen oluştururken, 1 tanesi dil bilinci oluşturmamaktadır.

22. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) eşleştirilmesine yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 10'dur. Bunlardan 1 tanesi 5.sınıf MEB Yayınlarına, 2 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 1 tanesi 6.sınıf MEB Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına, 2 tanesi 7.sınıf MEB Yayınlarına, 2 tanesi 8.sınıf Yıldırım Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin hepsi de dil bilincini kısmen oluşturabilecek düzeydedir.

23. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) diğer anlamlarının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 2'dir. Bunlardan 1 tanesi 6.sınıf Gizem Yayınlarına, 1 tanesi 7.sınıf Cem Yayınlarına aittir. Bu etkinliklerin ikisi de dil bilincini kısmen oluşturabilecek düzeydedir.

24. Sözcük ve sözcük grubunun anlam bakımından karşılaştırılmasına yönelik olarak hazırlanmış toplam etkinlik sayısı 1'dir. Bu etkinlik 5.sınıf MEB Yayınlarına aittir ve dil bilinci oluşturabilecek niteliktedir.

Bu 24 başlık altında "dil bilincini oluşturmaktadır/olusturabilecek niteliktedir" ifadeleri ile dile getirilen etkinliklerin Türkçe kitaplarında yer almasında herhangi bir

sakinca bulunmamaktadır. Ancak “kısmen dil bilinci oluşturmaktadır/kısmen dil bilinci oluşturabilecek düzeydedir” ve “dil bilinci oluşturamaz/ dil bilinci oluşturacak düzeyde değil” ifadeleri ile belirtilmiş etkinliklerin Türkçe ders ve çalışma kitaplarında yer almaması gerekir. Bunların “kısmen dil bilinci oluşturmaktadır/kısmen dil bilinci oluşturabilecek düzeydedir” ifadeleri ile belirtilenler yeniden gözden geçirilip eksiklikleri giderildikten sonra kullanılabilirler. Ancak “dil bilinci oluşturamaz/ dil bilinci oluşturacak düzeyde değil” ifadeleri ile tanımlananlar kitaplardan tamamen kaldırılmalıdır. Yerlerine sözcük öğretirken Türkçe sözcükleri sevdiren, onların kullanımını özendiren etkinlikler eklenmelidir.

2006 ve 2015 yıllarında hazırlanmış öğretim programlarını incelediğimizde ise sözcük öğretimine ne kadar önem verildiği açıkça görülür. Ders kitaplarında da buna yönelik kazanımlar yer almaktadır. Fakat 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaokul Türkçe dersi 5.sınıf MEB ve FCM Yayınları, 6.sınıf MEB ve Gizem Yayınları, 7.sınıf MEB ve Cem Yayınları, 8.sınıflar MEB ve Yıldırım Yayınları tarafından hazırlanan ders ve çalışma kitaplarında, seçilen metinler ve hazırlanan etkinliklerin sözcük öğretimi için hedef sözcükler açısından veya kavram alanları bakımından ortak yanları bulunmamaktadır. Yukarıdaki 24 başlığın her birindeki sözcük etkinliklerinin sayısı incelendiğinde bile kitapların her birinin ayrı biçimde düzenlendiği, kazanımlarda vurgulanan hedefleri çok da dikkate almadığı açıkça görülür.

Sözcük öğretimine yönelik etkinlikler, öğrenci ders kitaplarındaki metinlerden seçilmektedir. Öğrenimin kolaylığı ve Türkçenin sevdirmesi için ortaokul seviyesinde güncel Türkçe sözcükler tercih edilmelidir. Bu yakından uzağa ve basitten zora doğru öğrenim ilkesinin bir gereğidir. Örneğin Atatürk’le ilgili metinlerin çoğunda eskimiş sözcükler bulunmaktadır. Bu sözcüklerin anlaşılması için günümüz Türkçesi olan karşılığının bulunması gerekmektedir. Bu durum bir nevi yabancı dil öğreniyormüş hissiyatı oluşturduğundan öğrencilerde eski Türkçe söz varlığına dair olumsuz davranışların, öğrenmelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu, dil bilincini törpüleyen, aşındıran bir durumdur. Dolayısıyla her konu için Türkçenin güncel anlatım olanaklarını yansıtan sözcüklerle donatılmış metinler ve etkinlikler tercih edilmelidir.

2014-2015 yılında ortaokullarda Türkçe dersi etkinliklerini içeren çalışma kitaplarında öğretimi hedeflenen sözcüklerin dil kökenleri hiç belirtilmemiştir. Bu yüzden öğrenciler günümüzde aynı anlamı karşılayan iki sözcükten hangisinin Türkçe olduğu belirtilmemektedir. Bu durum Türkçe dil bilincinin oluşmasını engelleyen önemli bir eksikliklerdir.

İncelenen kitaplarda, sözcük seçiminde ve buna yönelik hazırlanan etkinlik sayısında herhangi bir ölçüt yoktur. Her yayınevi kendince bir etkinlikler silsilesi hazırlamıştır. Eldeki bulgulara göre sözcük öğretimine yönelik hazırlanmış toplam etkinlik sayılarının dağılımı şöyledir:

-5.sınıf FCM Yayınlarının 47, 5.sınıf MEB Yayınlarının ise 79'dur. Bu durum da 5.sınıf FCM Yayınlarının sözcük öğretimi üzerinde daha az durduğunu ve bu konuda 5.sınıf MEB Yayınına göre daha kullanışsız olduğunu göstermektedir.

- 6.sınıf Gizem Yayınlarının 65, 6.sınıf MEB Yayınlarının ise 24'tür. Bu durum da 6.sınıf MEB Yayınlarının sözcük öğretimi üzerinde çok az durduğunu göstermektedir. 6.sınıf Gizem Yayını tarafından hazırlanan kitap ise çok daha zengin bir içeriğe sahiptir.

-7.sınıf Cem Yayınları Türkçe çalışma kitabında 33, 7.sınıf MEB Yayınlarının Türkçe çalışma kitabında 30 sözcük öğretimi etkinliği bulunmaktadır. Bu durum iki yayının da hemen hemen eşit sayıda etkinlik hazırladığını göstermektedir. Fakat bu etkinliklerin bütün yıl boyunca işlenecek olduğu düşünüldüğünde sayının yetersiz olduğu rahatlıkla söylenebilir.

-8.sınıf Yıldırım Yayınlarının Türkçe çalışma kitabında 62, 8.sınıf MEB Yayınlarının Türkçe çalışma kitabında ise 29 sözcük öğretimi etkinliği bulunmaktadır. Bu durum da 8.sınıf MEB Yayınlarının sözcük öğretimi üzerinde daha az durduğunu ve bu konuda 8.sınıf Yıldırım Yayınına göre daha yetersiz olduğunu göstermektedir.

Yukarıda bulgular kısmında başlık başlık verilen sözcük öğretimine yönelik hazırlanmış hatalı ya da eksik etkinlik sayılarının toplam etkinlik sayılarına göre yüzdeleri şu şekildedir:

Maddeler:	5. Sınıf FCM Yay.	5. Sınıf MEB Yay.	6. Sınıf GİZEM Yay.	6. Sınıf MEB Yay.	7. Sınıf CEM Yay.	7. Sınıf MEB Yay.	8. Sınıf YILDIRIM Yay.	8. Sınıf MEB Yay.
Toplam Etkinlik Sayıları	47	79	65	24	33	30	62	29
Hatalı Etkinlik Sayıları	17	30	39	10	25	14	42	15
Hatalı	%36	%37	%60	%41	%75	%46	%67	%51

Etkinliklerin Oranı								
----------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Tablo 31. Sözcük Öğretimine Yönelik Hazırlanmış Hatalı ya da Eksik Etkinlik Sayıları

Yukarıdaki tablo incelendiğinde sözcük öğretimine yönelik etkinliklerin yarısından fazlasının (%52) hatalı ya da eksik olduğu görülür. Bu durum, Türkçe eğitiminde eğitimin temel gayesi olan dil bilincini kazandırmak ve dilin zengin anlatım olanaklarının farkına varılmasını sağlamayı güçleştirmektedir.

Aşağıdaki tabloda 24 başlık altında gruplandırılan yanlış etkinliklerin sayıları verilmiştir:

Maddeler:	5. Sınıf FCM Yay.	5. Sınıf MEB Yay.	6. Sınıf GİZEM Yay.	6. Sınıf MEB Yay.	7. Sınıf CEM Yay.	7. Sınıf MEB Yay.	8. Sınıf YILDIRIM Yay.	8. Sınıf MEB Yay.
1.Madde	2		1		1		3	
2.Madde							1	
3.Madde			1		2	2	4	2
4.Madde	1		1				1	
5.Madde	1		1					
6.Madde			1	3	2	1		
7.Madde			2		8	1		2
8.Madde	1	1				3	5	
9.Madde				1				
10.Madde			7		2	1	6	3
11.Madde			5	1				1
12.Madde	4			1	2	1		
13.Madde	2	8	5		1	1	2	2
14.Madde							1	
15.Madde			1					
16.Madde					1		2	
17.Madde			2					

18.Madde	3							
19.Madde		4	2				3	1
20.Madde		3	3			1	8	1
21.Madde	3	12	4	3	3	1	4	3
22.Madde		1	2	1	2	2	2	
23.Madde			1		1			
24.Madde		1						
TOPLAM	17	30	39	10	25	14	42	15
GENEL TOPLAM	192							

Tablo 32. 24 Başlık Altında Gruplandırılmış Yanlış Etkinlik Sayıları

Öneriler

-Ders kitaplarındaki metinler Türkçenin zenginliğini aktarıcı olarak daha dikkatli seçilmelidir.

-Sözcük öğretiminde daha çok güncel sözcükler tercih edilmelidir.

-Sözcük öğretiminde, öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin büyük önemi vardır. Bunun için de etkinlikler Türkçe sözcük öğretimi üzerine yoğunlaşmalı ve daha dikkatli hazırlanmalıdır.

-Sözcüklerin, öğrencinin belleğine tam olarak yerleşmesi için kitabın farklı bölümlerinde tekrar etkinlikleri oluşturulmalıdır.

-Öğretilecek sözcüklerin öğrenci seviyesine uygunluğuna dikkat edilmelidir.

-Sözcük öğretimi sadece etkinliklerle sınırlı tutulmamalıdır. Bu konuda öğretmenler bilinçlendirilmelidir. Özellikle bunun için Türkçe derslerinin önemi üzerinde durulmalıdır.

-Öğrencilerin sözlük kullanımı daha etkin ve verimli hale getirilmelidir.

-Ana dil öğretiminin milli kültürün temel taşlarından biri olduğunu hatırlanmalı, öğrenciler mümkün oldukça fazla sözcük ile donatılmalıdır.

-Etkinliklerde sözcüklerin kökenleri belirtilmeli, özellikle aynı anlamı karşılayan sözcüklerden Türkçe olanının kullanımının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Türkçe karşılığı olmayan sözcüklerde de gerekli çalışmalar yapılmalı ve karşılığı bulunarak Türkçenin anlatım olanakları genişletilmelidir.

-Uzmanlar tarafından her seviyede öğretilmesi gereken sözcükler belirlenmeli, bütün ders kitapları ve etkinlikler buna göre hazırlanmalıdır. Aynı zamanda ilkokul, ortaokul ve lise arasında bir geçiş ölçütü oluşturulmalıdır.

-Öğretmen, öğrencileri kitap okumaya isteklendirmelidir.

- Ders kitabı inceleme komisyonları kitaplar arasında (etkinlik sayısı, hedef sözcük hazinesi vb.) bakımından bir benzerlik olması gerektiğini kabul etmeli, eserleri de buna göre onaylamalıdır

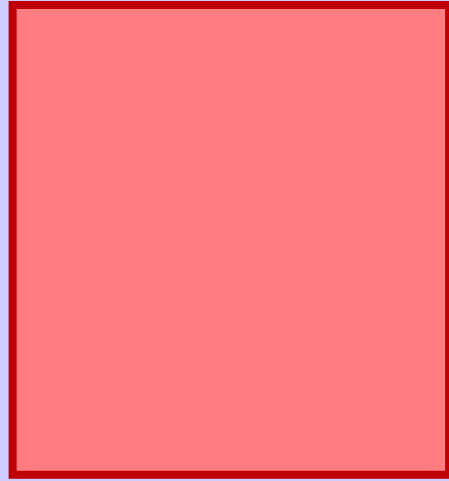
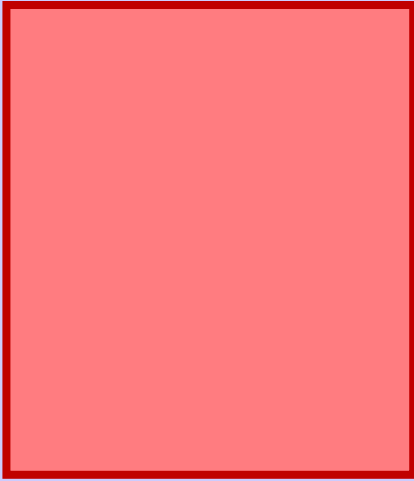
- Öğrenci çalışma kitaplarındaki hatalı ya da eksik olan etkinlikler yeniden tasarlanmalıdır. Bu düzenlemeye ilişkin etkinlik biçimleri şu şekilde olmalıdır:

1. Sözcük veya sözcük grubunun ait olduğu kavram alanının belirlenmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Yabancı kökenli olan “miting(İngilizce), doküman(Fransızca), versiyon (Fransızca), perspektif (Fransızca), politika(İtalyanca), laptop(İngilizce)” sözcüklerini ve Türkçe olan “veri, ortam, yazıcı ” sözcüklerini anlam ilişkilerini dikkate alarak aşağıya gruplandırınız.

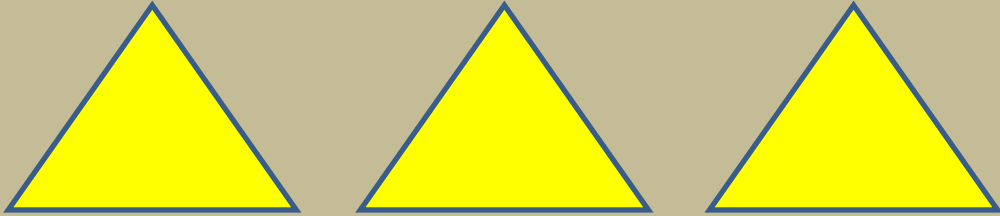
2. Sözcük ve sözcük gruplarının ait olduğu kavram alanının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerden aynı kavram alanına girenleri gruplayınız. Grupladığınız sözcükleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak birer cümlede kullanınız.

okul	yatak	öğrenci	silgi
güneş	yol	ağaç	sıra

KAVRAM ALANLARI

CÜMLELERİM

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamlarının tahmin edilmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Yabancı kökenli olan ‘şeker(Farsça)’ sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde metindeki anlamıyla kullanılmıştır? İşaretleyiniz.

(Etkinlik için okutturulduğu varsayılan metin: Ilgaz, 1998, s.7)

- ⊗ Bayramda misafirlere şeker ikram etmek adetlerimiz arasındadır.
- ⊗ Bu şeker beni en sonunda yataklara düşürecek.
- ⊗ Ne kadar şeker bir çocuk!
- ⊗ Şekeri verir misin? Çayıma koyacağım.

4. Sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarının tahmin edilmesi ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıda verilen cümlelerde altı çizili yabancı kökenli veya Türkçe olan sözcükleri anlamsal yönden inceleyiniz.

Babam, anneme büyük bir gül (Farsça) buketi yaptırmış.

.....

O kadar çok güldük(Türkçe) ki gözlerimizden yaş geldi.

.....

Olanları bir tek ben (Türkçe) biliyorum.

.....

Yüzündeki ben (Türkçe) gittikçe büyüyor.

.....

5. Sözlük yardımıyla sözcük veya sözcük gruplarının anlamının bulunmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıdaki resimlerden yola çıkarak anlatılmak istenen deyimleri bulunuz ve ne anlama geldiğini arkadaşlarınıza açıklayınız.

Deyim :.....

Anlamı:.....

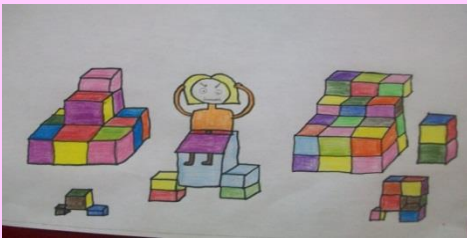
Deyim :.....

Anlamı:.....

Deyim :.....

Anlamı:.....

Deyim :.....

Anlamı:.....

6. Sözcük ve sözcük gruplarının anlamının tahmin edilmesi, sözlüksel anlamının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

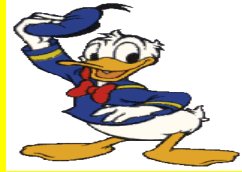
Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını bulunuz ve bu deyimleri birer cümlede kullanınız.

Deyim:.....

Anlamı:.....

Cümle:.....

Deyim:.....

Anlamı:.....

Cümle:.....

Deyim:.....

Anlamı:.....

Cümle:.....

7. Sözcük veya sözcük gruplarından tahmin edilen anlamla sözlüksel anlamının karşılaştırılmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

AYŞEGÜL

“Kızıl dağların sırtları çok ağaçlı, çok sulak, çok meyveli ve serin... İşte bir pınar başındayım; oluğun altına bir sepet iri, olgun, renkli şeftali koymuşlar. Başı yemenili, saçları iki örgü, ayağı takunyalı sarışın bir köylü kızı bana sordu:

– *Yer misin amca?*

Aldım. Buz gibi derisi, ısırırken dudaklarımı yaktı; ezdikçe ağzıma serinlik, güzel koku, öz su doluyor; buna biraz da çamların nefesi karışıyor. Ah ne güzel meyve...”
(Arslan ve Bayram, 2010, s.173)

Yukarıdaki metni okuyunuz. Metnin bağlamından hareketle aşağıdaki yabancı kökenli “sepet(Farsça), yemeni(Arapça), nefes(Arapça) ” ve Türkçe “dağ, serin, oluk, olgun ” sözcüklerini verilen anlamlarla eşleştiriniz.

.....: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hakim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü

.....: Saz, kamış, ince dal veya tellerden hasır biçiminde örülerek yapılan, genellikle sapı olan, yiyecek ve eşya taşımak için kullanılan kap

.....: Az soğuk, ılık ile soğuk arası

.....: Kalıpla basılıp elle boyanan, kadınların başlarına bağladıkları tülbent

.....:Yenecek duruma gelmiş

.....: Soluk

.....: Bir şeyin akmasına yarayan üst yanı açık boru

8. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamına uygun olarak boşluklara yerleştirilmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıdaki şiirde yer alan noktalı yerleri, şiirin bağlamına uygun olarak yabancı kökenli ya da Türkçe sözcüklerle tamamlayınız.

(Etkinlik için dinlettirildiği varsayılan metin: Çamlıbel, 2001, s. 3.)

yağız (Türkçe)	meşin (Farsça)
araba (Türkçe)	kervansaraylar (Farsça)
demir (Türkçe)	gurbeti (Arapça)

HAN DUVARLARI

..... atlar kişnedi,kırbaç şakladı,
Bir dakika yerinde durakladı.
Neden sonra sarsıldı altımda yaylar,
Gözlerimin önünden geçti
Gidiyorum, gönlümde duya duya,
Ulukışla yolundan Orta Anadolu'ya.

...

9. Sözcük veya sözcük gruplarının anlamının tahmin edilmesi ve uygun boşluklara yerleştirilmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Okuduğunuz metindeki bazı yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerle anlamları aşağıda verilmiştir. Sözcükler ve anlamlarını metinden yola çıkarak eşleştiriniz.

(Etkinlik için dinlettirildiği varsayılan metin: De Amicis, 2012, s. 87)

“çevik (Farsça), enerjik (Fransızca), kürk (Türkçe), kambur (Türkçe), alay (Türkçe), nezaket (Arapça)”

.....: Güçlü ve hareketli, aktif

.....: Kolaylık ve çabuklukla davranan, tetik, atik

.....: Vücudunda bir tümsek bulunan kimse

.....: Bazı hayvanların, giyecek yapmak için işlenmiş postu

.....: Genellikle üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu

.....: Başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, incelik, naziklik

10. Tanıma uygun sözcük veya sözcük gruplarının bulunmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıda verilen yabancı kökenli ve Türkçe olan sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

(Etkinlik için dinletirildiği varsayılan metin: Şimşek, 2004, s. 37-38)

Yabancı kökenli sözcükler:

millet(Arapça)
hürriyet(Arapça)
fedakâr(Arapça+Farsça)
devir(Arapça)
fikir(Arapça)
merhamet(Arapça)
vatan(Arapça)

Türkçe sözcükler:

çağ
özgürlük
ulus
yurt
acıma
düşünce
özverili

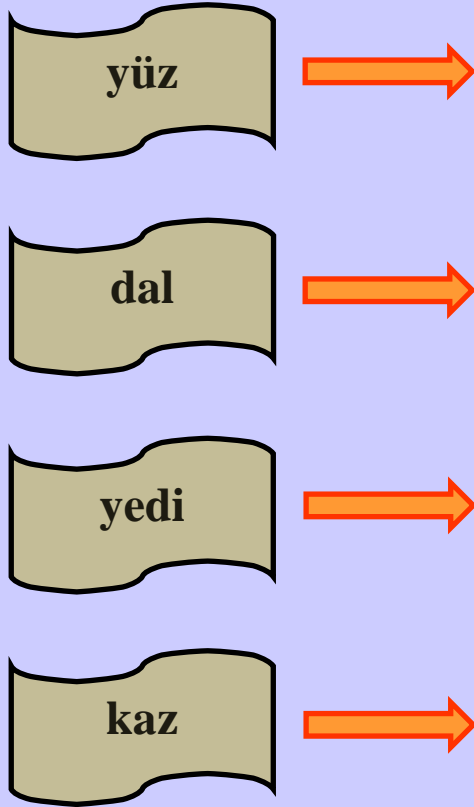

11. Tanıma uygun sözcük veya sözcük gruplarının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Dinlediğiniz “Günlük” başlıklı metinde geçen aşağıdaki eş sesli Türkçe sözcüklerin kaç farklı anlamda kullanıldığını bulunuz. Sözcükleri farklı anlamlarıyla birer cümlede kullanınız.

[Etkinlik için dinlettirildiği varsayılan metin: <http://www.egitimhane.com/2-sinif-turkce-hikaye-icerisinde-es-sesli-sözcük-bulma-d18884.html> (Erişim Tarihi: 11.01.2016, Saat: 02.11 ‘Günlük’ adlı metin)]

13. Verilen sözcük veya sözcük grubuyla cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

**Okuduğunuz hikâyedeki atasözünü bulunuz ve bir cümlede kullanınız.
Siz de bir atasözünü hikâyesiyle birlikte bulunuz ve sınıfta paylaşınız.**

PARAYI VEREN, DÜDÜĞÜ ÇALAR

Bir gün Nasrettin Hoca pazara giderken çocuklar etrafını almışlar. Hepsi birer düdük ısmarlamış, ama para veren olmamış. Hoca çocukların tümüne olumlu cevap vermiş:

- Peki, olur...

Çocuklardan yalnız biri, elinde para olduğu halde, Hoca'ya şunları söylemiş:

- Şu parayla bana bir düdük getirir misin?

Hoca akşama doğru pazardan dönmüş. Yolunu bekleyen çocuklar hemen Hoca'nın etrafını sararak düdüklerini istemişler. Nasrettin Hoca, cebinden bir düdük çıkarıp kendisine para veren çocuğa uzatmış. Ötekileri bağırmaya başlamışlar:

- Ya bizim düdükler nerede ?

Hoca'nın cevabı kısa ve anlamlı olmuş:

- Parayı veren düdüğü çalar. [Metnin alındığı internet adresi:

<http://atasozleri.cokbilgi.com/atasozleri-oykusu-atasozu-hikayeleri> (Erişim Tarihi: 08.03.2016 Saat:16. 38)]

Cümle:.....

ARAŞTIRMA:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Harfleri karışık olarak verilen sözcük ve sözcük grubunun bulunmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Okuduğunuz metinde geçen bazı yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerin harfleri aşağıda karışık olarak verilmiştir. Anlamlarından yararlanarak bu sözcükleri belirleyiniz ve noktalı yerlere yazınız.

(Etkinlik için okutturulduğu varsayılan metin: Erdoğan, 2011, s. 75-81)

Harfleri karışık olarak verilmiş sözcükler:	Sözcükler:	Anlamları:
aahllem (Arapça)		Bir şehrin, bir kasabanın, büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan her biri
erigs (Türkçe)		Halkın gezip görmesi, tanınması için uygun biçimde yerleştirilmiş ürünlerin, sanat eserlerinin tümü
roansk (İtalyanca)		İzinsiz olarak çoğaltılan (kitap, kaset vb.)
okil (Fransızca)		İçinde türlü eşya bulunan çeşitli büyüklükte paket
şahpa (Arapça)		Ağaçtan, tahtadan yapılmış
uklos (Türkçe)		Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava, nefes

15. Harfleri karışık olarak verilen sözcük veya sözcük gruplarının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıda metinde geçen yabancı kökenli ya da Türkçe olan bazı sözcük ve sözcük grupları harfleri karışık olarak verilmiştir. Metinden hareketle bu sözcük ve sözcük gruplarının bulunuz ve birer cümlede kullanınız.

(Etkinlik için okutturulduğu varsayılan metin: Kemal, 2011, s. 60-32)

Sözcük:	Cümle:
snie (Farsça):	
dvaku (Türkçe):	
hzian (Arapça):	
shaet tmeek (Türkçe):	
aerdk (Arapça):	
afen (Arapça):	
aetmnnekz (Arapça+Türkçe):	

16. Harfleri karışık olarak verilen Türkçe sözcük ve sözcük gruplarının sözlüksel anlamlarının bulunması ve anlamının tahmin edilmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıda harfleri karışık olarak verilen deyimleri bulunuz ve verilen anlamlarla eşleştiriniz.

(Etkinlik için okutturulduğu varsayılan metin: Karay, 2000, s. 62-65)

ubz kse-:.....

ıakynlk udy-:.....

ökzsz lka-:.....

olya şüd-:.....

şpeein dşü-:.....

bzu ttu-:.....

-sıvının üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak

-arkasından gitmek, izlemek

-yola çıkmak, yol almaya başlamak

-kimsesiz olmak

- birine karşı sevgi veya ilgi duymak

-çok üşümek

17. Anahtar sözcüklerin ayırt edilmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

BAHARDA BİR GÜN

Bahar geldi. Çevre yeşillendi. Kırlar, halı gibi oldu. Her yer çiçeklerle donandı.

İşte böyle bir bahar günüydü. Özgür ile Sibel kır gezisine çıktılar. Kırlarda gezip oynadılar. Kuzuların, kelebeklerin peşinden koştular. Koşmaktan yorulunca yeşil çimlere uzandılar. Kuşların ve derenin sesini dinlediler. Kırmızı böcekleri izlediler.

Dinlendikten sonra dereye indiler. Köpüklü mavi suların akışını izlediler. Dere boyunca yürüdüler. Sarı gül, mor menekşe topladılar. Akşama kadar gezip eve döndüler. Eve dönerken birlikte şarkı söylediler.

“Kuş sesleri yayılır,

Ovalara, dağlara,

Menekşeler yayılır,

Bahçelere, bağlara.” (Gümüş, 2000, s. 133-134)

Yukarıdaki metni okuyunuz. Aşağıdaki yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcüklerden hangilerinin okuduğunuz metnin anahtar sözcükleri olduğunu işaretleyiniz.

şarkı (Arapça)

kuzu (Türkçe)

bahar (Farsça)

çevre (Türkçe)

menekşe (Farsça)

dere (Türkçe)

18. Sözcüklerin yerine geçebilecek başka sözcüklerin bulunmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıda verilen cümlelerde altı çizili olan yabancı kökenli sözcüklerin Türkçe eş anlamlarını bularak bir cümlede kullanınız.

Eğer paran çoksa fakir(Arapça) insanlara yardım edebilirsin.

Atatürk, annesinin isteği üzerine mahalle mektebine(Arapça) gitmiş.

1	K	A	R	A	A	D	A	M	L	A	R	A	L	I	16
2	A	K	I	M	K	E	M	O	M	E	N	A	N	A	D
3	L	I	M	K	R	A	S	I	I	R	T	L	I		
4	A	R	I	Z	O	N	A	S	I	I	R	T	L	I	
5	M	A	N	A	R	A	E	L	O	T	E	A			
6	A														
7	T	E	T	A	R	Z	A	N	A	N	I	R	A		
8	I	K	A	R	A	R	E	D	K	I	T	J			
9	C	O	N	A	N	L	A	O	H	E	R	O			
10	E														
11	Y	E	P	L	A	N	L	A	I	N	M	E			
12	N	O	S	Y	O	N	B	A	M	L	T	A	S		
13	S	A	D	I	N	A	B	E	L	I	T	Y			
14	B	E	R	A	A	T	R	O	L	D	H	Y			
15	O	N	A	Ç											

Başkalarıyla konuşurken kullandığımız sözcüklere(Arapça) dikkat etmeliyiz.

19. Sözcük veya sözcük gruplarının kullanım alanlarının (gerçek, mecaz, terim, yan...) tahmin edilmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

1. Etkinlik:

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan yabancı kökenli (Farsça) sözcüğün hangi anlamda (gerçek, mecaz, terim) kullanıldığını yandaki boşluklara yazınız.

Annem evimize yeni perdelere almış. (.....)

Gittiğimiz oyun üç perdeden oluşuyor. (.....)

A' notasının perdesi 440 Hz'dir. (.....)

Bu olayların duyulmaması için her şeye perde çekti. (.....)

2. Etkinlik:

Aşağıdaki tabloda verilen yabancı kökenli ya da Türkçe terimleri ilgili oldukları alanlara yazınız.

Dekor(Fransızca)	Yapım eki(Türkçe)	Polen(Fransızca)	Açı(Türkçe)
Karekök(Türkçe)	Sol anahtarı(Türkçe)	Kostüm(Fransızca)	Şiir(Arapça)
Sürüngen(Türkçe)	Taç yaprak(Türkçe)	Nota(İtalyanca)	Sahne(Arapça)
Masal(Arapça)	Ünlem(Türkçe)	Kare(Fransızca)	Öykü(Türkçe)

Matematik

Tiyatro

Dil Bilgisi

Müzik

Biyoloji

Edebiyat

20. Sözcük veya sözcük gruplarının kullanım alanlarının (gerçek, mecaz, terim, yan...) bulunması ve cümle içinde kullanılmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili olan Türkçe sözcüklerin eş sesleriyle noktalı yerlere cümleler yazınız.

*Çok çalışarak bu sınavdan yüz aldım.

.....

*Yaptığı şakaya herkes çok güldü.

.....

*Yıllardır çayını iki şekerli içermiş.

.....

*Küçük çocuk hızlı koşmaya çalışırken düştü.

.....

*Bunu bana değil ellere anlat.

.....

21. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...)diğer anlamlarının bulunmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıda verilen cümlelerde altı çizili olan Türkçe sözcüklerin zıt anlamlarını bularak birer cümlede kullanınız.

İyi insanlar başkalarına her zaman yardım eder.

.....

Yaşadığımız şehir ile İstanbul arasında çok uzun yollar vardı.

.....

Arkadaşım yeni aldığı elbiseleriyle çok güzel olmuştu.

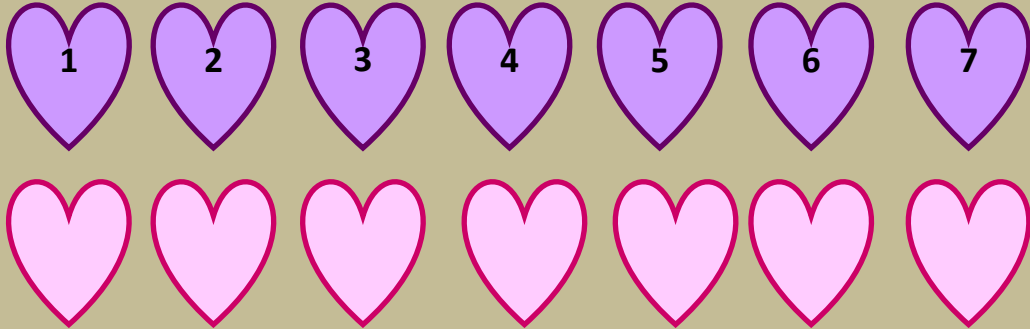
.....

22. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) eşleştirilmesine yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıdaki yabancı kökenli veya Türkçe sözcükleri çeşitli anlam ilişkilerine göre eşleştiriniz. Eşleştirdiğiniz sözcüklerin yanlarındaki harfi uygun numaraya yazınız ve anahtar sözcüğü bulunuz.

Sözcükler:	Türkçe Sözcükler:
1-jimnastik (Fransızca)	güzel-T
2-sert (Farsça)	aç-U
3-istek(Türkçe)	dilek-S
4-çirkin (Farsça)	yumuşak-O
5-bık- (Türkçe)	usan-L
6-tok (Türkçe)	kültürfizik-D
7-var- (Türkçe)	ulaş-K

23. Sözcüklerin kullanım alanına göre (gerçek, mecaz, terim, yan...) diğer anlamlarının bulunması ve cümle kurulmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Kutu içinde verilen yabancı kökenli ya da Türkçe olan sözcükler arasındaki anlam ilişkilerine dikkat ediniz. Siz de benzer örnekler yazınız. Daha sonra bu sözcükleri cümle içinde kullanınız.

matem (Arapça)

yas (Türkçe)

Cümle:.....
Cümle:.....
Cümle:.....
Cümle:.....

geç (Türkçe)

erken (Türkçe)

Cümle:.....
Cümle:.....
Cümle:.....
Cümle:.....

bekle- (Türkçe)

dur- (Türkçe)

Cümle:.....
Cümle:.....
Cümle:.....
Cümle:.....

24. Sözcük ve sözcük grubunun anlam bakımından karşılaştırılmasına yönelik olarak hazırlanan örnek etkinlik:

ÖRNEK ETKİNLİK:

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz ve anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanınız.

Saman Altından Su Yürütmek

Geniş bir ovanın üzerinde bir köy, bu köyünde bir tanecik ırmağı varmış. İrmağın suları aynı anda köyün bütün tarlalarına yetecek kadar gür olmadığından her gün bu ırmağı bir köylü kendi tarlasına sulamak için kullanıyor, diğerleri de sıranın kendisine geleceği günü bekliyorlarmış. Ancak bir gün köyün açığözlerinden biri ırmaktan kendi tarlasına gizli bir kanal yapıp, diğer köylüler bu durumu fark etmesin diye kanalın üstünü toprak ve samanlarla kapatmış. Böylece tarlasına her gün yeteri kadar su geliyor, bolca mahsul alıyormuş. Bir süre sonra ırmağın suları azalıp, bu açığözün tarlasından bereket fışkırınca köylüler vaziyetten kuşkulanıp adamın tarlasına baskın yapmışlar. Birde bakmışlar ki kanallar suyla dolu ve üzerinde otlar yüzüyor. Cevap belli: “Ulan köftehor, saman altından ne su yürütüyorsun!” [<http://www.forumlordum.net/atasozleri-ve-deyimler/135398-deyim-hikayeleri-kisa.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2016, Saat:14.18)]

Avucunu Yala-

"Beklediğin olmadı; umduğunu bulamadın" anlamında kullanılan bir deyimdir. Bu deyim, kışın karlı ve soğuk havalarda inine kapanarak, tabanlarının altını yalamak suretiyle karın doyurmaya uğraşan ayların hareketinden alınmadır. Çünkü aylar kışın arasa da yiyecek bulamaz hareket edecek olsa da, boşuna enerji tüketmiş olur. Bunu iyi bilen aylar kış uykusuna yatar. Ayağını yalamakla yetinir yazın gelmesini bekler. Başka yapacak bir şeyi yoktur.

[<http://www.forumlordum.net/atasozleri-ve-deyimler/135398-deyim-hikayeleri-kisa.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2016, Saat:14.18)]

Foyası Meydana Çık-

Kuyumcular yaptıkları yüzük küpe gerdanlık gibi ziynet eşyalarının üzerine mücevherin ışığı daha iyi yansıtması ve parlaklığının artması için FOYA adı verilen bir madde sürerler.Zamanla sürülen bu foya dökülür.Bu duruma foyası çıkmış denilir. Halk arasında yalan söyleyen sahtekarlık yapan kişilerin yalanları ortaya çıktığında "foyası meydana çıktı" şeklinde benzetme yapılır.

[<http://www.forumlordum.net/atasozleri-ve-deyimler/135398-deyim-hikayeleri-kisa.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2016 , Saat:14.18)]

CÜMLELER:

Saman altından su yürütmek:

.....

Avucunu yala-:

.....

Foyası meydana çık-:

.....

KAYNAKÇA

- Akın, E. (2015). *Türkçe Çalışma Kitaplarındaki (6,7 ve 8.Sınıflar) Dil Bilgisi Etkinliklerinin Çeşitli Açılardan Değerlendirilmesi*. Turkish Studies. 19-34. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8722>.
- Aksan, D. (2011). *Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri*. 3.Basım. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Arhan, S. Başar, S. ve Demirel, T. (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Arhan, S., Başar, S. ve Demirel, T. (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Arhan, S., Başar, S. ve Demirel, T. (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Arıkan, R. (2013). *Araştırma Yöntem Ve Teknikleri*. 2. Basım. Ankara: Nobel Yayınları.
- Arslan, M.C. ve Bayram, Ö. (2010). *İlköğretim Türkçe Dil Yeteneği 5.Sınıf*. Ankara: Koza Yayınları.
- Aru Akyüz, S. (2013). *İlköğretim Programına Göre Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarında Kelime Hazinesini Geliştirmeye Yönelik Planlamanın İncelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atmaca, N.S. (2004). *Bilim Dili ve Türkçe. Türk Tıp Dizini Sağlık Bilimlerinde*. İstanbul: Süreli Yayıncılık.

- Balaban, A. (2015). *Yabancı Kelimelere Karşılık Bulmada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Turkish Studies. 10/8. s:573-596. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8222>
- Baskın, S. (2016). Murat Şengül ve Sami Baskın (Editör). *Etkinliklerle Hafta Hafta Sözlü Anlatım* . 2.Bölüm. Ankara: Nobel Akademi Yayınları.
- Başar, S. ve Zeybek Köken, S. (2014). Hayati Akyol (Editör). *İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 5. Sınıf*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Başar, S. ve Zeybek Köken, S. (2014). Hayati Akyol (Editör). *İlköğretim Türkçe 5 Ders Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Başar, S. ve Zeybek Köken, S. (2014). Hayati Akyol (Editör). *İlköğretim Türkçe 5 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Başdamar, G. (2010). *Yazılı Çalışmalar Yaptırılarak Öğrencilerin Sözcük Dağarcığını Zenginleştirme Uygulamaları, Etkinlikleri ve Ölçme Değerlendirmeleri*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Çamlıbel, F.N. (2001). *Han Duvarları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Çetinkaya, Z. (2002). *İlköğretim İkinci Kademe Altıncı Sınıfta Ana Diline Ait Sözcüklerin Öğrenilmesi ve Kavranılmasına İlişkin Bir Araştırma*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çevik, A. (2011). *İlköğretim 2.Sınıf Öğrencilerinin Kelime Servetini Zenginleştirme Üzerine Deneysel Bir Çalışma*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- De Amicis, E. (2012). *Çocuk Kalbi* (çev. Meryem Mine Çilingiroğlu). İstanbul: Kültür Yayınları.

- Eker, S. (2011). *Çağdaş Türk Dili*. 7. Basım. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Enginün, İ. (1990). *Türkçe Öğrenimi*. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı: 2.
- Enginün, İ. (1990). *Türkçe Öğrenimi*. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı:2. s: 85-92.
- Er, S. (2004). *Türkçenin Adı Var*. 3.Basım. İstanbul: Ağaç Yayınları.
- Erdoğan, F. (2011). *Korsan Kitap Çetesi*. 7.Basım. İstanbul: Mavibulut Yayıncılık.
- Gül, D. (2009). *İlköğretim 6.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Kelime Öğretiminde Kullanılan Etkinliklerin Etkinliğine Yönelik Bir Araştırma*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gümüş, A. (2000). *İlköğretim Türkçe 1*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Güneş, F. (2012). *Testlerden Etkinliklere Türkçe Öğretimi*. Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. 1. Bölüm. Ankara: Pegem Akademi.
- Güneyli, A. (2011). Hakan Ülper (Editör). *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ilgaz, R. (1998). *Şeker Kutusu*. İstanbul: Çınar Yayınları.
- Kaplan, Ş. ve Yıldırım Şen, G. (2014). İlhan Yalçın (Editör). *İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Gizem Yayıncılık.

- Kaplan, Ş. ve Yıldırım Şen, G. (2014). İlhan Yalçın (Editör). *İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı*. Ankara: Gizem Yayıncılık.
- Kaplan, Ş. ve Yıldırım Şen, G. (2014). İlhan Yalçın (Editör). *İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Gizem Yayıncılık.
- Kaplan, Ş. ve Yıldırım Şen, G. (2014). Mehmet Fikri İnal (Editör). *İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Yıldırım Yayıncılık.
- Kaplan, Ş. ve Yıldırım Şen, G. (2014). Mehmet Fikri İnal (Editör). *İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Yıldırım Yayıncılık.
- Kaplan, Ş. ve Yıldırım Şen, G. (2014). Mehmet Fikri İnal (Editör). *İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı*. Ankara: Yıldırım Yayıncılık.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 24. Basım. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karatay, H. (2004). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Ortak Kelime Kazandırma Yönünden Değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karatay, H. (2007). *Türkçe Dersi Kitaplarında Kelime Çalışmaları*. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 173. s: 50-66.
- Karay, R. H. (2000). *Gurbet Hikâyeleri*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Kemal, N. (2011). *Vatan Yahut Silistre*. İstanbul: Zambak Yayınları.
- Komisyon (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Komisyon (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Komasyon (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Komasyon (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Komasyon (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Komasyon (2014). Kemalettin Deniz (Editör). *İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kösterelioğlu, İ., Bayar, A. ve Akın Kösterelioğlu, M. (2014). *Öğretmen Eğitiminde Etkinlik Temelli Öğrenme Süreci: Bir Durum Araştırması*. Turkish Studies.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2015). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Müftüoğlu, A. ve Bektaş, S. (2014). Kadriye Müftüoğlu (Editör). *İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 5. Sınıf*. İstanbul: FCM Yayıncılık.
- Müftüoğlu, A. ve Bektaş, S. (2014). Kadriye Müftüoğlu (Editör). *İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 5. Sınıf*. İstanbul: FCM Yayıncılık.
- Müftüoğlu, A. ve Bektaş, S.(2014). Kadriye Müftüoğlu (Editör). *İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 5. Sınıf*. İstanbul: FCM Yayıncılık.
- Oruç, M. (2011). *Bilmecelerin Kelime Öğretimine Etkisi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.

- Özkan, E. (2012). *İlköğretim 8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Sözcüklerin Öğretimi ve İç Sözlük İlişkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Özkan, F. ve Musa, B. (2004). *Yabancı Dillerin Türkçenin Söz Dizimi Üzerindeki Etkisi*. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı. Sayı 10.
- Sarıca, A. (2014). *İlköğretim II. Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Sözcük Çalışmalarının Yöntem-Teknik ve Türkçe Öğretim Programındaki Kazanımlar Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sayılı, A. (2001). *Bilim, Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe*. XXIII. Dizi. Sayı XII. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Şahbaz Dağlıoğlu, E. (2014). İsmail Tekten (Editör). *İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Cem Yayıncılık.
- Şahbaz Dağlıoğlu, E. (2014). İsmail Tekten (Editör). *İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı*. Ankara: Cem Yayıncılık.
- Şahbaz Dağlıoğlu, E. (2014). İsmail Tekten (Editör). *İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı*. Ankara: Cem Yayıncılık.
- Şimşek, İ. (2004). *Atatürk'ten Seçme Sözler*. İstanbul: Assos Yayınları.
- Tosun, C. (2005). *Dil Zenginliği, Yozlaşma ve Türkçe*. Journal of Language and Linguistic Studies. Vol.1. No.2. s: 136-154.
- Turhan, H. (2010). *8.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Uludağ, Ç. (2010). *7.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ülper, H. (2011). *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Yıldırım Koçkaya, G. (2014). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerine Klasik Yöntemlerle Verilmeye Çalışılan Kelime Öğretimi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://atasozleri.cokbilgi.com/atasozleri-oykusu-atasozu-hikâyeleri> (Erişim Tarihi: 08.03.2016, Saat:16.38).

<http://www.egitimhane.com/2-sinif-turkce-hikaye-icerisinde-es-sesli-kelime-bulma-d188884.html> (Erişim Tarihi: 11.01.2016, Saat:02.11 ‘Günlük’ adlı metin).

<http://www.forumlordum.net/atasozleri-ve-deyimler/135398-deyim-hikayeleri-kisa.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2016, Saat:14.18).

<http://www.forumlordum.net/atasozleri-ve-deyimler/135398-deyim-hikayeleri-kisa.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2016, Saat:14.18).

<http://www.forumlordum.net/atasozleri-ve-deyimler/135398-deyim-hikayeleri-kisa.html> (Erişim Tarihi: 03.01.2016, Saat:14.18).

<http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com-bts> (Erişim Tarihi: 04.04.2015).

ÖZ GEÇMİŞ

Adı Soyadı:

Zekiye DEMİR

Kişisel Bilgileri:

Uyruğu: T.C.

Doğum Yılı ve Yeri: 1985 / Gemlik (BURSA)

İletişim Bilgileri:

Tel: 0542 361 88 21

E-posta: zekiye-34-60@hotmail.com

Öğrenim Bilgileri:

Ortaokul-Lise: 1996-2003 Niksar Anadolu Lisesi

Lisans: Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans: Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Yüksek
Lisans Programı

İş Deneyimi:

2007-2012 Milli Eğitim Bakanlığı Esenler
(İstanbul) İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Neyyir
Turhan İlköğretim Okulu Türkçe Öğretmeni

2012-2013 Milli Eğitim Bakanlığı Reşadiye
(TOKAT) İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İstanbul
Menkul Kıymetler Borsası Yatılı Bölge Ortaokulu
Türkçe Öğretmeni

2013-2014 Milli Eğitim Bakanlığı Niksar
(TOKAT) İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Aysel
Nadide Başar Yatılı Bölge Ortaokulu Türkçe
Öğretmeni

2014-... Milli Eğitim Bakanlığı Niksar (Tokat) İlçe
Milli Eğitim Müdürlüğü Aysel Nadide Başar Yatılı
Bölge Ortaokulu Müdür Yardımcısı